

Kniha MIRDAD

NEHLEDEJTE CHRÁMY,
ABYSTE SE V NICH MODLILI.
TEN, KDO NENÍ SCHOPEN NALÉZT CHRÁM
VE SVÉM SRDCI, TEN NENALEŽNE SVÉ SRDCE
V ŽÁDNÉM CHRÁMU.

MIKHAIL NAIMY

Mikhail Naimy

Kniha Mirdad

Z anglického originálu:

The Book of Mirdad – The strange story
of a monastery which was once called The Ark

© Czech edition by

Alexander Giertli – Eugenika Pbl.

A. Gwerkovej 20, P. O. Box 187

850 00 Bratislava

tel./fax/záznam: 00421-2-63 81 06 59

E-mail: eugenika@eugenika.sk

Internet: www.eugenika.sk

Přeložil © Martin Kuhn (REDIGO)

Odpovědná redaktorka: Petra Blochová (REDIGO)

Korektura: Daniela Pilařová (REDIGO)

E-mail: redigo@redigo.cz

Internet: www.redigo.cz

Návrh obálky: Miroslav Nemeč

Grafický redaktor: Miroslav Nemeč

První vydání

Bratislava 2008

Tisk: ARIMES

ISBN:978-80-8100-028-7

MIKHAIL NAIMY

Kniha MIRDAD

Obsah

Příběh Knihy	9
Prokleté opatství	10
Křemenová strž	14
Ochránce Knihy	25
<i>Knihy</i>	
<i>Kapitola jedna</i>	
Mirdad odhaluje svou pravou podstatu a hovoří o závojích a pečetích	40
<i>Kapitola dvě</i>	
Já je pramenem a středem všech věcí	48
<i>Kapitola tři</i>	
Svatá jednota a dokonalá rovnováha	48
<i>Kapitola čtyři</i>	
Člověk je Bůh v povijanu	50
<i>Kapitola pět</i>	
O tyglících a řešetech, o Božím a lidském slovu	52
<i>Kapitola šest</i>	
O služebnících a pánech; společníci se vzájemně svěřují se svými názory na Mirdada	56
<i>Kapitola sedm</i>	
Micayon a Naronda zapředli noční rozhovor s Mirdadem, který je upozorní na nastávající potopu a varuje je, aby byli připraveni	59
<i>Kapitola osm</i>	
Společníci vyhledají Mirdada v Hnízdě, kde je varuje, aby se nezaobírali svými záležitostmi v noci	64
<i>Kapitola devět</i>	
Cesta k životu bez utrpení; společníci poznají, je-li Mirdad černý pasažér	69
<i>Kapitola deset</i>	
O Soudu a Soudném dni	71
<i>Kapitola jedenáct</i>	
Láska je Boží zákon; Mirdad přede všemi odhalí vzájemné odcizení dvou společníků, poté si pošle pro harfu a zazpívá Hymnu Nové archy	76
<i>Kapitola dvanáct</i>	
O tvůrčím mlčení; řeč je přinejlepším zbožná lež	83

<i>Kapitola třináct</i>	
O modlitbě.....	87
<i>Kapitola čtrnáct</i>	
Rozhovor mezi dvěma archanděly a rozhovor mezi dvěma arciděmony u věčného zrození člověka.....	93
<i>Kapitola patnáct</i>	
Šamadam se pokouší vyhnat Mirdada z Archy. Mistr hovoří o urážení a urážených a o tom, že svět zahrnuje svaté pochopení.....	98
<i>Kapitola šestnáct</i>	
O věřiteli a dlužnících. Co jsou to peníze? Rustidion je zproštěn svého dluhu vůči Arše.....	103
<i>Kapitola sedmáct</i>	
Šamadam se ve svém boji proti Mirdadovi uchyluje k uplácení.....	107
<i>Kapitola osmáct</i>	
Mirdad uhádne smrt Himbalova otce a její důsledky. Hovoří o smrti. Čas je největší kejklíř. Kolo času, jeho obvod a osa.....	109
<i>Kapitola devatenáct</i>	
Logika a víra. Sebepopření je sebepřijetí. Jak zastavit kolo času. Pláč a smích.....	115
<i>Kapitola dvacet</i>	
Kam půjdeme po smrti? O pokání.....	118
<i>Kapitola dvacet jedna</i>	
Svatá prozřetelnost. Proč se věci dějí způsobem a v čase, které jsou jim určeny.....	121
<i>Kapitola dvacet dva</i>	
Mirdad zbavuje Zamoru jeho mlčenlivosti a hovoří o muži a ženě, o manželství a celibátu, o vítězství.....	127
<i>Kapitola dvacet tři</i>	
Mirdad uzdravuje Sim-Simu a hovoří o stáří.....	135
<i>Kapitola dvacet čtyři</i>	
Je spravedlivé zabíjet pro maso?.....	140
<i>Kapitola dvacet pět</i>	
Den vinobraní a přípravy na něj, Mirdad na oslavách chybí.....	144
<i>Kapitola dvacet šest</i>	
Mirdad pronáší slavnostní proslov k poutníkům při příležitosti Dne vína a zbavuje Archu zátěže.....	148

<i>Kapitola dvacet sedm</i>	
Má být pravda kázána davům, nebo má být přístupná jen vyvoleným? Mirdad odhaluje tajemství svého zmizení v předvečer vinobraní a hovoří o falešných autoritách.....	157
<i>Kapitola dvacet osm</i>	
Do Hnízda dorazí princ z Betharu a Šamadam. Rozprava mezi princem a Mirdadem o válce a míru. Šamadam uvězní Mirdada.....	162
<i>Kapitola dvacet devět</i>	
Šamadam se marně pokouší získat společníky na svou stranu. Mirdadův zázračný návrat. Mirdad dá všem společníkům kromě Šamadama polibek v úst.....	171
<i>Kapitola třicet</i>	
Mistr objasňuje Micayonův sen.....	179
<i>Kapitola třicet jedna</i>	
Velká nostalgie.....	184
<i>Kapitola třicet dva</i>	
O hříchu a shazování řízkových listů.....	189
<i>Kapitola třicet tři</i>	
O noci – jedinečné pěvkyni.....	198
<i>Kapitola třicet čtyři</i>	
O mateřském vejci časoprostoru.....	205
<i>Kapitola třicet pět</i>	
Jiskry na boží stezce.....	212
<i>Kapitola třicet šest</i>	
Den Archy a jeho rituály. Zpráva od prince z Betharu o živoucí lampě.....	219
<i>Kapitola třicet sedm</i>	
Mistr varuje davy před přicházející potopou ohně a krve, ukazuje únikovou cestu a Archa vyplouvá.....	224

Knihy Mikhaíla Naimy, současníka a blízkého přítele Chalíla Džibrána, se kterým se v USA aktivně spolupůčastnil hnutí za znovuoživení arabské literatury, jsou na Blízkém východě hojně čteny i vydávány. Je to však právě Kniha Mirdad, jež našla stále místo také v srdcích čtenářů ze Západu. S neuvěřitelnou zručností v ní autor spojuje legendu s mystikou a filozofii s poezií. Pozoruhodný příběh kláštera, kterému kdysi říkali Archa, oslovil miliony čtenářů po celém světě. Nyní poprvé dostává příležitost seznámit se s ním také český čtenář.

Příběh **Knihy**

Prokleté opatství

V Mléčných horách na vznešeném vrcholku nazývaném odnepaměti Oltářový vrch se nacházejí pochmurné trosky rozlehlého kláštera, jenž býval kdysi znám jako Archa. Toto místo je spojováno s dávnou potopou světa a opřádá je celá řada starobylých legend. Nejznámější z nich jsem zaslechl z úst místních horalů, s nimiž jsem trávil jedno léto ve stínu Oltářového vrchu. Vyprávěli mi následující příběh.

Mnoho let po velké potopě dorazil Noe se svým potomky a jejich dětmi až k Mléčným horám. Nalezli tam úrodná údolí, četné prameny s čistou vodou a nejprůhodnější podnebí. Rozhodli se tam proto usadit. Když Noe cítil, že se jeho dny již chýlí ke konci, dal k sobě zavolat svého syna Šéma. Ten byl nadán věšteckými sny a znám pro své podivuhodné vize. Noe k němu promluvil takto:

„Přístup, můj synu. Tvůj otec sklídl již bohatou úrodu let. Nyní však na této zemi zbývá pro jeho srp jen několik posledních stébel. Tvé pokolení a pokolení tvých bratrů naplní zpustošenou zemi a vaše potomstvo bude jako písek v moři, neboť tak mi to slíbil Bůh. Nemohu se však stále zbavit obav z toho, zda lidé zanedlouho nezapomenou na potopu. Vždyť to byl jejich chtíč a proradnost, jež vyvolaly tak strašlivý trest. Myslím si, že jim z duše zmizí obraz archy a vzpomínka na víru, která ji po sto padesát dní chránila před běsněním živlů a pomstou našeho Pána, jež ostatní smetla do hlubin. Zapomenou jistě také na to, že jejich život vyšel z víry a oni jsou jejími plody. Přeji si, můj synu, abys jim v tom zabránil a postavil na nejvyšším

vrcholu tohoto pohoří oltář. Ta hora ať nese nadále jméno Oltářový vrch. Prikazuji ti dále, abys oltář obehnal zdmi a postavil kolem něj dům, který bude do poslední drobnosti stejný jako plavidlo naší záchrany. Ten dům však ať je o mnoho menší a nazývat ho budete stejně jako naši loď Archa. Na tom oltáři budu naposled s díky obětovat našemu Pánu. U jeho plamenů se budu ohřívat, proto ti příkazuji, abys u něj udržoval věčný oheň. Z domu učiníš svatyni pro malý počet vyvolených mužů, ať jich není méně ani více než devět. Budou známi jako společníci Archy. Když některý z nich zemře, Bůh na jeho místo pošle hned dalšího. Ať neopouštějí svatyni a zůstávají v klauzuru po všechny své dny. Ať žijí a zachovávají asketické zásady matky Archy, udržují věčný oheň a prosí Nejvyššího o radu, kudy vést sebe i své následovníky. Jejich pozemské potřeby ať jsou zajištěny z milodarů věřících.“

Šém, který dosud bedlivě naslouchal otcově řeči, ho v tuto chvíli přerušil a položil mu otázku týkající se počtu mnichů. Proč jich musí být přesně devět?

A věkem obtížený patriarcha mu odpověděl: „Protože právě tolik, můj synu, bylo lidí, kteří se plavili na arše.“

Ať Šém počítal, jak počítal, došel vždy k číslu osm. Na lodi se plavili jeho otec a matka, dva bratři s manželkami a zbýval už jen on a jeho žena. O tom, že by na lodi měl přebývat ještě někdo další, mu nebylo nic známo. Jaký byl jeho úžas, když mu otec prozradil jméno devátého společníka.

„Nyní ti, můj synu, odhalím totožnost deváté osoby, kterou jsem před vámi na palubě archy ukrýval. Tento černý pasažér našel útočiště na arše a nikdo kromě mě o tom neměl zdání. Byl to můj společník a rádce v těch těžkých dnech. Víc ti už neřeknu, ale nezapomeň ve svatyni vybu-

dovat jednu místnost i pro něho. Takové je mé přání, proto běž a učini tak.“

A Šém poslechl.

Když Noe odešel do země svých otců, jeho děti ho pohřbily pod oltářem Archy. Noemův duch se stal patronem onoho svatého místa, jež ochraňoval se stejnou silou a mocí, s jakou vzdoroval potopě světa. Po mnoho let žili společníci archy v souladu se svým posláním, nakonec však začali přijímat mnohem více milodarů, než kolik bratrstvo potřebovalo, a věrní již nepřinášeli jen vodu a chléb, ale také drahé kameny, stříbro, zlato, o darování polí a pozemků nemluvě.

Před sto lety jeden ze společenství právě zesnul, když v tom na vrata zabušil nový kandidát a žádal, aby se směl stát novým členem bratrstva. Podle starých pravidel měl být bezodkladně přijat. Tak zněla regule, která dosud nebyla porušena. Byl prvním, kdo o přijetí požádal bezprostředně po smrti starého společníka, ale starší řádu, jehož zavolali, byl sešlý stařec se zatvrzelým srdcem. Nelíbil se mu cizincův zanedbaný zevnějšek. Pohlédl na nečisté tělo jen taktak zakryté cáry šatstva a zhrozil se, když spatřil boláky a rány, kterými bylo pokryto.

„Nejsi hoden, abychom tě mezi sebou uvítali,“ rozhodl, ale cizinec odmítl odejít a trval na svém právu. Byl natolik neoblomný, že nakonec přesvědčil opata, aby ho v klášteře ponechal alespoň jako služebníka.

Dlouho čekal představený řádu a s ním i jeho společníci, kdy jim prozřetelnost sešle nového společníka. Nikdo nepřicházel, a tak poprvé v historii Archa čítala osm společníků a sluha. Uplynulo sedm let a klášter získal takové bohatství, o jakém by se nikomu z generací předchozích mnichů ani nesnilo. Do nedozírna se táhly lány a vesni-

ce, jež patřily klášteři. Starší řádu byl velice spokojen a podobně jako jeho společníci uvěřil, že to byl právě zanedbaný cizinec, kdo do jejich středu přinesl takové štěstí. Na sklonku osmého roku se však vše obrátilo a mírumilovné společenství mnichů se začínalo měnit. V klášteře se začaly dít podivné věci. Představený řádu si velmi rychle všiml narůstajícího napětí, ale dříve, než mohl jakkoli zasáhnout, bylo pozdě. Pochopil sice, že zdrojem neklidu je řádový sluha, a chtěl ho vykázat, jeho společníci však již nebyli s to naslouchat jeho radám. Během následujících dvou let ztratili veškerý nemovitý majetek a třetího léta opustili klášter a zmizeli v pustině. Říká se, že cizinec proklel představeného řádu Archy a znemožnil mu klášter opustit. Bloudí tam prý dodnes, zbaven hlasu, němý přízrak v klášterních ruinách. Tak praví legenda.

Mnozí očití svědkové mě ujišťovali o tom, že při mnoha příležitostech ve dne i v noci vídali opata, jak se toulá po zničeném klášteři a jeho okolí. Nikdo ho však nikdy neslyšel říci jediné slovo. Snažili se k němu přiblížit, ale jakmile vycítil přítomnost člověka, zmizel a nikdo nevěděl kam.

Musím přiznat, že mě vyprávění pastýřů nenechalo chladným. Představa opuštěného mnicha nebo jeho duše, která se opuštěná toulá již po mnoho let v ruinách zchátralého kláštera na vrcholku hory, byla příliš zajímavá, než abych se jí mohl snadno zbavit. Zachtělo se mi na vlastní oči se přesvědčit, zda někdo nebo něco na opuštěném vrcholku přebývá, chtěl jsem slyšet, zda mi má co říci, a tak jsem se nakonec rozhodl vystoupit až nahoru na Oltářový vrch.

Křemenová strž

Oltářový vrch působil již zdaleka nepřístupným dojmem. Jeho mohutný rozeklaný štít se svou západní stěnou obracel k moři a majestátně se nad ním tyčil do výše mnoha tisíc stop. Pro výstup se mi nabízely jen dvě úzké stezky, obě značně prudké a krkolomné. Jedna vedla z jihu, druhá ze severu. Rozhodl jsem se, že nepůjdu ani jednou z nich, a zvolil si raději příkrou, zato však přímou strž, kterou jsem i na tu dálku dobře rozeznal. Na první pohled se zdálo, že půjde o nejjednodušší cestu k cíli, a představa, že na vrchol dorazím po té hladké přímé stezce, mě přímo uhranula.

Když jsem se o svůj plán podělil s jedním z místních horalů, s nepředstíraným úděsem vytřeštil na mě oči. V jeho široce roztažených zornicích bylo možné číst hrůzu. Spráskl ruce a vykřikl:

„Křemenová strž?! Chceš snad opustit tento svět? Buď jsi blázen, nebo sebevrah! Radím ti, ať na tenhle nápad radši rychle zapomeneš! Bylo tu už několik hlupáků, kteří odtamtud hodlali vylézt na vrchol, ale žádný z nich se ještě nevrátil, aby o tom mohl vyprávět! Křemenová strž! Na tu radši rychle zapomeň!“

Trval na tom, že mě na vrchol dovede, ale já jsem jeho nabídku zdvořile odmítl. Nedokážu vysvětlit proč, ale jeho strach na mě zapůsobil docela opačně. Namísto toho, aby mě odradil, ještě více povzbudil mou zvědavost a touhu vystoupit na horu právě tou cestou. Teď mě již od mého cíle nemohlo nic odvrátit.

Za rozbřesku následujícího dne, sotva šedé nebe úsvitu začalo ustupovat ranním červánkům, jsem setřásl střípky snů, jež dosud ulpívaly na mých víčkách, popadl svou hůl, devět chlebových placek a vydal se na cestu směrem ke Křemenové strži. Něžný dech noci vystřídalo ranní probouzení všeho živého a probouzející se život nacházel ozvěnu v tepu mého srdce. Toužil jsem pohlédnout co nejdříve do tváře tajemství prokletého mnicha a vzdálit se díky tomuto malému dobrodružství alespoň na malou chvíli sobě samému. Má touha mě zbavila nesmírného břemene a já se cítil tak lehký, jako by mi na malou chvíli narostla neviditelná křídla. Srdce mi divoce bilo a krev mi v žilách samou bujností kypěla.

Vyrazil jsem na cestu s písni na rtech a pevným odhodláním. Když jsem však po dlouhé a radostné pouti dorazil na spodní konec Křemenové strže a pohlédl vzhůru, zbyla ve mně jen špetka původní radosti a mé rty ztichly. To, co z dálky vypadalo jako přímá a hladká stezka, se přede mnou zjevilo jako mohutný široký nepřekonatelný pás. Šlo o pruh kamenů všech velikostí od drobných, jako jehla ostrých krystalů, až po čepele a ostré hrany balvanů, které se táhly, kam až mé oko dohlédlo. To, co z dálky připomínalo hladkou hadí kůži, se zblízka přeměnilo na ježčí bodliny. Nikde nebylo ani stopy po ničem živém. Nad krajinou visel pochmurný opar, jenž bránil mým očím dohlédnout až na vrchol. To mě však neodradilo. Měl jsem dosud na paměti vyděšený výraz onoho dobrého muže, který mě před touto cestou varoval, ale sebral jsem veškerou odvalu a začal šplhat nahoru. Brzy jsem přišel na to, že nečiním žádoucí pokrok, protože suť mi pod nohama ujížděla a vydávala přitom zvuk horší než smrtelné chroptění. Musel jsem si mnohdy pomáhat rukama a lézt po čtyřech

a nohy a ruce se mi bořily do jemného šterku často až po kolena a lokty. Co bych byl tehdy dal za to, kdybych se uměl proměnit v kamzíka! Postupoval jsem křížem kráží a nedopřával si mnoho odpočinku, protože jsem se bál, aby mě na svahu nezastihla noc. Ani jednou mě však nenapadlo, že bych se měl vzdát.

Den se přiblížil k večeru a já pocítil hlad. Vždyť jsem ještě od rána nejedl! Naštěstí jsem měl v šátku u pasu přivázaný chléb. Chystal jsem se rozlomit první placku, když v tom jsem zaslechl vzdálený zvonek. V této pustině zazněl mým uším jako nejsladší melodie hraná na flétnu. Cinkání vyplnilo pustinu a vesele narušilo její chmurný klid. Zanedlouho jsem zahlédl velkého černého kozla. Byl to vůdce stáda, které se náhle objevilo na hřebeni po mé pravici. Než jsem mohl popadnout dech, ocit jsem se v obklíčení. Kopyty drtili krystaly křemene podobně, jako to před chvílí dělaly mé nohy, ale zvuk, jež stádo vytvářelo, působil o mnoho hrozivějším dojmem.

Zničehonic a jako na povel nabrala všechna zvířata jednotný směr k mému pokrmu a začala se po něm nedočkavě sápat, div že mi nejedla přímo z ruky. Nebýt pokynu pastýře, který se zčistajasna objevil vedle mne, byla by mě jistě připravila o můj jediný příděl potravy.

Byl to urostlý mladík, vysoký a silný, až přecházel zrak. Jeho jediným oděvem byla kůže, již měl ovinutá bedra, a v ruce třimal flétnu.

„Můj vůdce stáda je trochu rozmazlený,“ řekl mi tiše a s úsměvem, „krmím ho chlebem, pokud nějaký mám. Ale už po mnoho měsíců jsem žádný neviděl.“

Potom se obrátil na kozla: „Vidíš, jak na nás prozřetelnost pamatuje, můj milý? Už nikdy si na ni nestěžuj.“

Když domluvil, sklonil se a zvedl jeden můj bochník. Myslel jsem si, že má hlad, obrátil se k němu a velice vřele a přátelsky jsem dodal: „Podělím se s tebou o svůj prostý pokrm, mám ho dost pro tebe i pro tvého kozla.“

K mému naprostému úžasu vzal první bochník a hodil jej mezi kozy, totéž udělal i s druhým, třetím, až došel k sedmému. Od každého ovšem nejprve ochutnal. Byl jsem samozřejmě bez sebe zlostí, ale ztlumil jsem svůj vztek, protože jsem si uvědomoval, že se nacházím sám uprostřed pustyne. Byl jsem bezmocný, ale něco mě přece jen napadlo.

„Teď, příteli, když jsi nakrmil sebe a své stádo, mohl bys mě možná na oplátku nechat, abych se napil kozího mléka.“ Otočil jsem se k pastýři.

Neměl jsem příliš jasno v tom, jestli si chci stěžovat nebo žebrat, ale on mi odpověděl:

„Mléko mých koz je smrtelný jed a já nechci, aby bylo mé stádo vinno něčí smrtí, dokonce ani smrtí takového blázna, jako jsi ty.“

„Proč říkáš, že jsem blázen?“

„Protože sis vzal sedm pecnů, jako bys měl žít sedm životů.“

„A kolik jsem si jich tedy měl podle tebe vzít, sedmdesát tisíc?“

„Ani jeden.“

„Takže radíš poutníkům, aby se vydali na dlouhou pout bez jakýchkoli zásob?“

„Cesta, která neposkytuje dostatek potravy pro poutníka, není hodna následování.“

„To se mám podle tebe krmit křemeny a zapíjet je potem?!“

„Tvé maso je dobrá potrava a tvoje krev je vhodný nápoj. Taková je cesta.“

„Tropíš si ze mě žerty, příteli, ale ten, kdo se mnou jednou povečeřel a jedl můj chléb, je pro mě jako můj bratr. Nebudu ti tedy oplácet tvé žertování stejnou mincí. Blíží se noc a já musím vyrazit. Buď sbohem pastýři. Nemohl bys mi říci, zda je to na vrcholek ještě daleko?“

„Jsi blízko propasti Zapomnění.“

S tím vložil mezi své rty flétnu a vyrazil z ní podivné tóny, jež z nástroje vykvétaly jako rostlina, která pochází z podsvětí. Vydal se na cestu a jeho kozel společně s ním. Záhy je následovalo i celé jeho stádo. Ještě dlouho mi znělo v uších skřípání křemenité suti, mečení koz a podivné tóny pastýřovy písně. Na svůj hlad jsem dočista zapomněl. Setkání s pastýřem mě připravilo o mnoho duševní síly a musel jsem ve svém nitru těžce bojovat, abych v sobě znovu probudil odhodlání. Pokud mě noc měla zastihnout na tomto kamenitém svahu, bylo potřeba najít vhodné místo, kde bych si mohl odpočinout bez nebezpečí, že bych ve spánku sklouzl dolů do prohlubně. A tak jsem se dral dál. Když jsem se podíval dolů, nemohl jsem věřit vlastním očím, jak vysoko jsem se dostal. Na dolní konec strže jsem již ani nedohlédl a vrcholek hory se zdál být téměř na dosah!

Když zapadlo slunce, dorazil jsem ke skupině balvanů, které vytvářely malou jeskyni. Přestože stála hned u propasti, jejíž dno se ztrácelo v temnotě hluboko pode mnou, rozhodl jsem, že z ní učiním přístřeší a na chvíli si odpočinu. Obuv jsem měl rozedranou a na nohách krvavé šrámy. Zkoušel jsem si boty vyzout, ale zaschlá krev mi je doslova přilepila ke kotníkům, takže zbavit se jich pro mě představovalo skutečné utrpení. Dlaně jsem měl poseté ranami a mé nehty se podobaly kůře, kterou někdo utrhl z kmene uschlého stromu. Také z mého šatstva zůstaly jen

cáry, a má hlava se nedokázala zaobírat ničím jiným než myšlenkami na spánek.

Nevím, jak dlouho jsem spal. Možná to byla minuta a možná celá věčnost, ale zničehonic mne někdo zatahal za rukáv a já se s leknutím probudil. Překvapený a zmatený jsem se posadil a hleděl do tváře mladé dívky, která stála přede mnou. V bledém svitu Měsíce vypadala jako přízrak. Byla úplně nahá s krásnou jemnou tváří a dokonalou postavou. Kdo se mnou však cloumal, nebyla ona dívka, nýbrž odporná babizna, že jen jediný pohled na ni mnou otřásl jako hluboký mráz. Polil mě studený pot.

„Vidíš má drahá, takže se o nás prozřetelnost postará,“ řekla babizna a pokoušela se ze mě stáhnout rukáv docela, „nikdy si nestěžuj na prozřetelnost.“

Jazyk mě neposlouchal a já se nezmožil na jediné slovo. Nepromluvil jsem ani se nesnažil o obranu. Marně jsem volal na pomoc svou vůlí. Zdálo se, že mě úplně opustila. Odporná ženština mě držela za roucho, ale já jsem byl naprosto bezmocný. Mohl bych ji klidně vyhnat ze své malé jeskyně násilím, ale nenašel jsem v sobě ani kousek síly na to, abych se o to alespoň pokusil.

Můj plášť jí ale nestačil a žena pokračovala s mým svlékáním, dokud jsem před ní neležel tak, jak mě zrodila má matka. Podávala mé oblečení kus po kusu mladé dívky a ta se do něj oblékala. Stín mého těla dopadal na zeď za mnou stejně jako stíny obou žen a jejich mihotavý odraz mě naplnil odporem a strachem. Stál jsem tam beze slova, aniž bych dal jakkoli najevo, co si myslím. A přitom by to měla být právě řeč, která je jedinou zbraní poutníka vydaného napospas nepřízni okolností. Konečně se mi rozvázal jazyk a já se osmělil namítnout:

„To jsi ztratila všechn stud, stařeno?! Já tedy ne. Stydím se za svou nahotu dokonce i před tak bezecntnou čarodějnici, jako jsi ty! Mnohem více se ovšem stydím před nevinnýma očima tvé mladé spolčnice!“

„Ona bude nosit tvůj stud a ty se oblékneš do její nevinnosti.“

„K čemu jsou mladé krásné dívce mužské rozedrané hadry a k čemu tvé rady muži, který se ocitl sám v pustině a nahý?“

„Třeba tak ulehčíme tvé cestě. Možná ti způsobí radost, že jsi mohl pomoci bližnímu. Podívej se sám, vždyť jí rty modraly zimou.“

„A se sebou samým nemám mít soucit? Čím zahřeji své tělo, až začnou drkotat zuby mně? Mé šaty jsou mým jediným majetkem!“

„Nemajetný – nezmatený.“

Majetnější – zmatenější.

Zmatený – zmařený.

Nezmatený – nezmařený.

Pojď mé dítě, je čas vyrazit.“

Vzala dívku za ruku a chystaly se odejít. Svářely se ve mně tisíce otázek, které jsem jim chtěl položit, ale zmoohl jsem se pouze na jednu jedinou:

„Ještě než odejdeš, stařeno, odpověz mi alespoň, jestli je to ještě daleko na vrchol!“

„Jsi na okraji Černé jámy.“

Jejich lucerna mi ještě chvíli vracela roztrřesené stíny těch dvou, ale pak opustily jeskyni a zmizely ve tmě. Obcházela mě zima a já ničemu nerozuměl, jen jsem se za nimi dál mlčky díval. Byla stále větší tma a také se začínalo více

ochlazovat. V jeskyni bylo mrazivo. Trásl jsem se zimou a v myšlenkách jsem se vracel k tomu, co všechno jsem na své cestě již viděl. Pastýře, který pase na poli křemenu své stádo, a jeho podivného vůdce, starou ženu s nahou dívkou, jež se uprostřed noci zjevily v mém ubohém přístřeší, a sebe samého, nahého, potlučeného a zakrváceného, poníženého, zmrzlého a zmateného uprostřed jeskyně na okraji bezedné propasti. Znamená to tedy, že už se blížím ke svému cíli? Dosáhnou jej vůbec? A bude někdy téhle strašné noci konec?

Měl jsem sotva čas dát se trochu dohromady, když jsem uslyšel štěkot blížícího se psa. Pak jsem zahlédl jakési světlo, které přicházelo blíž a blíž, až kdosi vkročil do jeskyně.

„Vidíš, jak nás prozřetelnost zaopatřuje? Nikdy si na ni nestěžuj!“

Zaslechl jsem hlas velice starého muže a spatřil jeho dlouhé vousy, roztrřesená kolena a ohnutá záda. Hovořil k jakési bezzubé stařeně, která se trásla a hrbila stejně jako její druh. Zjevně si vůbec nevšimli mé přítomnosti a pokračovali v rozmluvě slabými hláskami, které, jak se mi zdálo, jen s obtížemi nacházely cestu skrze jejich ochablé hlasivky.

„Jak nádherná svatební komůrka naší lásky. A podívej, tady dokonce leží vhodná náhrada za tvou ztracenou hůl! S takovou, má lásko, už nikdy neklopýtneš!“ A podal jí mou hůl. Žena se schoulila ještě trochu víc, vzala hůl do svých drobných rukou a začala si ji zblízka prohlížet po celé její délce. Potom si stařec zničehonic uvědomil mou přítomnost a řekl své ženě:

„Ten cizinec zanedlouho odejde, moje milá, a my pak budeme konečně moci sdílet svá slova opět jen spolu.“

To mi přišlo jako příkaz, kterému jsem se nedokázal vzepřít. Odvahu mi vzalo především huňaté psisko, které

se ke mně blížilo s hlubokým a zlověstným vrčením. Vypadalo to, jako by uposlechlo skrytý rozkaz svého pána. Celé to místo mě naplňovalo hrůzou a já sledoval psa, jak se ubírá směrem ke mně, a začal jsem před ním ustupovat až k samému východu z jeskyně. Trvalo mi to sice dlouho, ale nakonec jsem se přece jen zmohl na kloudnou větu, abych ochránil svá práva:

„Vzali jste mi hůl, ale přece nebudete tak krutí, abyste mě připravili o mé jediné přístřeší, o můj domov na tuto noc!“

Úpěnlivě jsem je prosil, ale jejich srdce jsem neobměkčil. Jejich jedinou odpovědí bylo:

*„Šťastní lidé bez hole,
půjdou rovnou přes pole.
Šťastní lidé bez domova,
takoví jsou všude doma.
Jen kulhaví jako my
musí chodit s berlemi.
Jen ti, kdo jsou v řetězech,
ať zůstanou v těchto zdech.“*

Pokračovali v zařikávání a připravovali si lůžko. Dlouhé nehty přitom zarývali do štěrku, který po hrstech nabírali rukama, a přitom si zpívali tuto podivnou píseň stále dokola. Mně již nevěnovali žádnou pozornost. Nakonec mi zbyly už jenom plačtivé výkřiky:

„Podívejte se na mé ruce, podívejte se na mé nohy. Jsem poutník, který se ztratil v této pustině. Mou cestu lze snadno vystopovat podle prolité krve. V noci však už nemůžu udělat ani krok. Copak se nebojíte trestu? Darujte mi alespoň svoji lampu, když už mi nedovolíte, abych s vámi zůstal v bezpečí této jeskyně.“

*„Láska, ta se ráda skrývá.
Světlo v samotě jen bývá.
Skrze lásku prohlédneš.
Živé světlo nalezněš.
Až vykvete noc
a den ztratí moc
i vystydne země,
poutník snad nalezne svou cestu.
Někdo tam čeká, tak nestůj!“*

Byl jsem už tak zoufalý, a přesto jsem se ještě snažil chytit posledního stébla a poníženež prosil, i když mi už bylo jasné, že se zanedlouho ocitnu bez přístřeší.

„Dobrý muži, i ty, dobrá ženo, nebudu vás již dále obtěžovat. Také jsem kdysi ochutnal lásku. Vezměte si tedy mou hůl i mé prosté útočiště, které pro mě bylo úkrytem v nouzi, jen o jedno vás snažně prosím. Když už mi nepůjčíte svou lucernu, buďte alespoň tak hodní a ukažte mi cestu. Doprovod'te mne k východu z jeskyně a ukažte, kudy bych se nejlépe dostal na vrchol. Bylo by to od vás šlechetné, protože jsem ztratil směr a nevím, kudy mám jít dál. Nevím ani to, jak jsem již vysoko, ani kolik cesty je ještě přede mnou.“

Oni si mne však již nevšimli a dál pokračovali v zařikávání:

*„Vysoko jsi a pořád dole.
Vlečeš se, vlečeš stále v jednom kole.
Vnímáš, ale jenom v záchvatech svých křečí.
Jsi hloupý, ale o to máš víc řeči.
Příliv nebo odliv, pořád stejná voda.
Bezradnost je víc než sebelepší rada.
Největší je pořád ještě příliš malý.
Nejvíce má ten, kdo umí se dát celý.“*

Pokoušel jsem se jich ještě zeptat, kam mám odbočit, až vyjdu z jeskyně. Propast byla blízko a já se bál, že zvolím špatný směr. Tam venku na mě na každém kroku číhala smrt a já se bál. Místo toho, aby mi poradili, vyrukovali s dalším podivným zaříkadlem, z něž jsem byl ještě zmatenější a zoufalejší než předtím.

*„Ostré a příkré jsou srázy skály,
objeti hloubek tě v prsou páli,
mocný lev i drobný červ,
mohutný dub i proutek malý.
Ještěrky, křepelky, myši i orly
všechny je jeden plamen spáli.
Na jednom háčku to všechno visí.
V jediné nicotě všechno se smísí.
Jako nahoře, tak i v nebesích.
Žij, abys zemřel, zemři a budeš živ.“*

Když jsem vyšel z jeskyně, světélko lucerny v dálce zablikalo a zhaslo. Lezl jsem po čtyřech a za mnou se plížil jejich pes. Snad se chtěl ujistit, že jsem skutečně odešel. Všude kolem vládla neproniknutelná tma. Cítil jsem její tíhu až na víčkách. Nemohl jsem se však zastavit; kupředu mě poháněl obrovský strach z jejich psa.

Krůček po krůčku jsem váhavě postupoval vpřed. Ve tmě jsem se kymácel jako chatrná bárka v mořské bouři. Ztrácel jsem dech a padal někam do jejich hlubin. Stahovala mě ke dnu.

Poslední, na co se pamatuji, bylo, jak padám do propasti. Kutálel jsem se a mumlal si konec zaříkávadla, které jsem slyšel od těch ďábelských novomanželů:

„Žij, abys zemřel, zemři a budeš živ.“

Ochránce Knihy

„Vstávej, cizince, dosáhl jsi cíle.“

Byl jsem zmučený žízni a jako červ jsem se svíjel pod ostrými paprsky slunce. Otevřel jsem oči, abych se podíval na toho, kdo mne probudil. Nejprve jsem zahlédl jen obrys nějakého člověka, jak se ke mně sklání a jemně mi otírá rty a čistí rány. Smýval ze mě krev a dopřával mi tu trochu vláhy, kterou jsem dokázal snést. Byl to statný muž hrubých rysů, jeho tvář pokrýval neupravený plnovous a zpod hustého obočí se na mě pronikavě dívaly jasné oči. Jeho věk nebylo možné určit. Jeho jemné dotyky mě posílily natolik, že jsem se nakonec dokázal posadit. Zeptal jsem se takřka neslyšitelným hlasem:

„Kde to jsem?“

„Na Oltářovém vrchu.“

„A jeskyně?“

„Za tebou.“

„A Černá jáma?“

„Před tebou.“

Ohlédl jsem se a ke svému nemalému překvapení jsem skutečně zahlédl jeskyni i temný chřtán propasti, který se rozevíral přímo přede mnou. Stáli jsme na samém jejím okraji, a tak jsem požádal, zda by se se mnou muž nemohl ukrýt v jeskyni, k čemuž on ochotně svolil.

„Kdo mě vyvedl z Jámy?“ zeptal jsem se.

„Ten, kdo tě provázel na tvé cestě až k vrcholu,“ odpověděl stařec.

„A kdo je to?“

„Tentýž muž, který svázal můj jazyk a připoutal mě navěky k tomuto místu.“

„Ty jsi prokletý opat?“

„Ano, jsem.“

„Ale ty mluvíš a on je, pokud vím, němý.“

„Ty jsi mi rozvázal jazyk.“

„Říká se také, že prokletý opat se vyhýbá lidské společnosti, ale ty se mnou beze strachu rozmlouváš.“

„Vyhýbal jsem se všem lidem, ale tobě nebudu.“

„Ale vždyť mě neznáš, proč sis vybral právě mne?“

„Již sto padesát let očekávám tvůj příchod. Již sto padesát let každý den chodím pozorovat Křemenovou stráž, zda po ní ke mně nemíří nějaký poutník. Snažil jsem se zahlédnout člověka, který by přišel na toto místo tak jako ty, nahý, bez hole a bez jídla. Viděl jsem mnoho mužů, již se rozhodli vystoupat po této cestě, a spatřil jsem jejich neúspěch stejně jako těch, kteří přicházeli jinou cestou. Žádný z nich však nebyl zbaven všeho pozemského jmění. Sledoval jsem tvůj postup celý včerejší den. Nechal jsem tě odpočívat v jeskyni, ale přišel jsem dnes ráno a našel tě v bezvědomí ležícího v prachu na okraji Jámy. Přesto jsem již věděl, že procitneš a budeš žít. A podívej se, jsi nyní víc živý než já, vždyť ty jsi zemřel, abys žil, zatímco já žiji, abych zemřel. Jeho jméno budiž pochváleno. Stalo se, jak mi slíbil. Vše se událo přesně tak, jak bylo předurčeno. A já nyní vidím docela jistě, že jsi vyvolený.“

„Koho to chválíš?“

„Požehnaného muže, do jehož rukou mám svěřit tuto svatou knihu, aby ji opatroval a představil světu.“

„Jakou knihu?“

„Jeho knihu, Mirdadovu knihu!“

„Mirdad? Kdo to je?“

„Jak je možné, že jsi nikdy neslyšel o Mirdadovi? To je zvláštní. Byl jsem si naprosto jistý, že jeho jméno bude již touto dobou známé všem na tomto světě. Myslel jsem si, že jméno muže, který mě tak poznamenal, nemůže zůstat po celé ty věky utajeno, ale že se stejně jako pro mě i pro ostatní stane vzduchem, jež dýchají, a zemí, po které kráčí. Tato země je posvátná, neboť na ni vstoupila jeho noha. Svatý je i tento vzduch, neboť ho dýchal on. Svatá je obloha, neboť na ni pohlížely jeho oči.“

Takto podivně ke mně promluvil mnich, jenž v zápětí pokorně poklekl, třikrát políbil zemi a umkl. Po chvíli ticha jsem pravil:

„Vzbudil jsi ve mně zájem o toho muže, kterého nazýváš Mirdad.“

„Budeš-li mne poslouchat, povím ti vše, co mám dovoleno ti říct. Mé jméno je Šamadam. Sloužil jsem jako opat, starší kláštera Archy, když zemřel jeden z mých společníků. Jeho duše ho sotva opustila a již mě volali, že u brány stojí nějaký cizinec a chce mě vidět. Věděl jsem hned, že to prozřetelnost ho seslala, aby zaujal místo mého zesnulého druha. Měl jsem se radovat z toho, že Bůh nad námi stále drží svou ochrannou ruku tak, jak to činil od doby našeho otce Šéma.“

„Na tomto místě jsem ho přerušil a požádal ho, zda by mi objasnil, jestli to, co mi říkali lidé ve vesnici, je pravda, zda klášter skutečně vybudoval nejstarší Noemův syn tak, jak si to přál jeho otec. V zápětí mi Šamadam odpověděl:

„Jistě! Je to skutečně tak, jak ti řekl.“ Hned potom navázal na své přerušené vyprávění.

„Ano, měl jsem se radovat. Ale bez ohledu na svá předsevzetí jsem najednou pocítil ve svém nitru palčivé bodnutí vzpoury. Dokonce ještě předtím, než jsem onoho cizin-

ce poprvé uviděl, proti němu již bojovala celá má bytost. Rozhodl jsem se, že ho mezi nás nepřijmu, ačkoli jsem si plně uvědomoval, že odmítnu-li tohoto muže, odmítám tím i Pána, který ho poslal.

Když jsem otevřel bránu a spatřil ho, zjistil jsem, že mu není víc než pětadvacet. Srdce se mi naježilo a já byl najednou jako otrávená dýka, jen se do něj zabodnout. Byl nahý, zjevně hladový, neměl hůl a vypadal úplně bezbranný. Avšak jakési světlo, které mu utkvívало na tváři, ho činilo zvláštním způsobem nezranitelným, alespoň v mých očích. Ano, ve své nahotě se zdál být vybaven lépe než sebelépe vyzbrojený rytíř. Také z něho vyzařovala ušlechtilá moudrost, jež podivně neladila s jeho mladistvým zevnějškem. Celé mé nitro se proti němu vzbouřilo a toužilo ho pokořit. Neptej se mě proč. Snad jsem měl pocit, že pod jeho pronikavým pohledem já sám stojím nahý a vystavený nepřátelskému slunci jeho moudrosti. Snad jeho čistota odhalovala mou nectnost a jeho pohled prostupoval závojem, za nímž jsem sám před sebou ukrýval svou pravou podstatu – bytost plnou provinění a hříšné pýchy. Možná že mezi jeho a mojí šťastnou hvězdou panovala odvěká bitva. Kdo ví? Jedině on by ti to snad mohl povědět.

Rekl jsem co možná nejpříkřeji, že do našeho společenství nemůže být přijat, a rozkázal mu, aby neprodleně opustil náš klášter. On však stál bez hnutí a tiše mě požádal, abych si to ještě rozmyslel. To mě rozčílilo ještě víc. Vzal jsem jeho radu jako urážku, plivl mu do tváře, ale on se ani nepohnul a znovu mě tiše požádal, abych se ještě jednou zamyslel na tím, zda ho skutečně chci takto zapudit. Pomalu si utíral slinu z tváře a já přitom cítil, jako by mi on sám znečistil tvář. Cítil jsem se tímto mužem pora-

žen a musel jsem si připustit, že boj byl nerovný a že to on je z nás dvou tím silnějším.

Žádná poražená pýcha se však nevzdá jen tak snadno. Pyšný člověk se nepřestane hádat, dokud není jeho pýcha vytržena a zašlapána do prachu. Byl jsem již téměř připraven k tomu, abych vyhověl žádosti onoho muže, nejprve jsem ho však chtěl ponížit. Nakonec jsem ponížil jen sám sebe.

Požádal o nějaké oblečení a jídlo, a to mě povzbudilo. Hlad a zima byly mí klíčoví spojenci a já věřil, že s jejich pomocí ten boj zcela jistě vyhraji. Odmítl jsem mu vydat i pouhý krajíc chleba a řekl mu s krutou radostí, že klášter sám žije z dobročinnosti, a proto si sám žádnou dobročinnost nemůže dovolit. Samozřejmě to byla nehorázná lež. Klášter byl v té době bohatší než kdykoliv předtím. Neměl jsem sebemenší právo odmítnout almužnu chudému, ale já ho chtěl vidět žebrot. K tomu se však on nesnížil. Domáhal se jídla a ošacení jako svého práva a v jeho prosbě byl cítit osten rozkazu.

Bitva trvala dlouho, ale od počátku bylo jasné, kdo je vítěz. Abych zakryl svou porážku, nabídl jsem mu nakonec místo služebníka. Mohl vstoupit do kláštera, ale pouze jako sluha. To mi poskytlo alespoň klamnou útěchu, že jsem nad ním zvítězil. Nebyl to on, ale já, kdo v tu chvíli žebrot. Aby korunoval mé ponížení, přijal tu nabízenou práci beze slůvka odporu. Neměl jsem potuchy o tom, že jeho přijetím pod jednu střechu se stal pánem Archy on. Do poslední chvíle jsem věřil, že jsem nejvýznamnějším mužem v klášteře. Byl to ale on, kdo byl pravým mistrem Archy. Mirdade, Mirdade, co jsi to Šamadamovi udělal? Šamadame, co jsi to udělal sám sobě?“

Dvě velké slzy skanuly po tváři toho starého muže a jeho mohutné tělo se otřásalo pláčem. Pocítil jsem lítost a utěšoval jsem ho:

„Už dále nemluv, starý muži, prosím tě, nech, ať tvé sklíčující vzpomínky odplynou spolu s tvými slzami.“

„Jen se nenech mými slzami ošálit, požehnaný poutníku,“ odpověděl mi, „vždyť to pláče pýcha a pláče naposledy. Dnes se zbavím té hořkosti již navždy. Naposledy se síla slova postavila proti síle ducha, naposledy roní lidská pýcha slzy nad následky. Tehdy ještě mé oči nebyly tak poznamenané pláčem, aby neviděly jeho nebeský klid. Mé uši ještě nebyly ucpány znalostí tohoto světa, aby byly pokoušeny jeho božskou moudrostí. Ani můj jazyk tehdy ještě neokusil hořké chuti pozemských požitků, když sváдел marnou bitvu s jeho duchovním hlasem. Sklidil jsem mnoho zlého a sklídím ještě více na polích svého rozčarování.“

Po sedm let žil mezi námi tento jemný, pohotový, vstřícný, ale nevtíravý společník. Po sedm let žil připraven vyhovět nám kdykoli a v čemkoli, co jsme si přáli. Pohyboval se lehce, jako by plul vzduchem. Skrze jeho pevně semknuté rty nikdy neproniklo ani slůvko. Někteří z nás se ho zpočátku pokoušeli provokovat, ale on naše nárážky přecházel s nebeským klidem, a tak jsme se všichni nakonec naučili jeho mlčení přijímat. Mysleli jsme si, že zkrátka přijal slib mlčenlivosti. Na rozdíl od mých sedmi společníků, kteří si oblíbili jeho klid, dohánělo mě jeho tiché vystupování k zuřivosti. Mnohokrát jsem se snažil narušit jeho klid, ovšem vždy bez úspěchu.

Sdělil nám, že se jmenuje Mirdad, a pouze na toto jméno také vždy slyšel. To bylo vše, co jsme o něm věděli. Jeho přítomnost vždy poutala naši pozornost, a my jsme tak jen stěží mohli spolu hovořit, pokud byl u toho. Mlu-

vili jsme pouze tehdy, když nás opustil a zavřely se za ním dveře jeho cely.

Byly to roky nadbytku a bohatství. Během prvních sedmi let, která mezi námi Mirdad strávil, narostl majetek kláštera sedmeronásobně. Mé srdce se vůči němu obměkčilo a vážně jsem se již začal zabývat otázkou, že bych ho přijal mezi své společníky. Viděl jsem také jasně, že nám prozřetelnost nikoho jiného nesešle.

A tehdy nastalo to, co nikdo z nás nepředvídal ani netušil, a ze všeho nejméně já, ubohý Šamadam. Mirdad uvolnil sevření svých rtů a započaly bouřlivé události. Když dal průchod svému slovu, do té doby pečlivě uzamčenému za hradbou rtů, vytryskla jeho slova s takovou silou, že jim žádný z mých společníků nedokázal odolat. Podlehli jim všichni kromě mé ubohé maličkosti, která se jim snažila do poslední chvíle vzdorovat. Snažil jsem se obrátit vývoj a znovu obhájit svou autoritu jakožto staršího řádu, ale mí společníci mi již nevěnovali pozornost a naslouchali pouze Mirdadovi. Nabízel jsem jim úplatky, bojoval do posledního dechu, ale nakonec jsem to byl já, kdo skončil jako vyvrhel a štvanec, a Mirdad se stal jediným představeným a vůdcem našeho společenství. Snížil jsem se dokonce k podvodům, nabízel jsem stále vyšší odměny, jestliže se ke mně mí společníci znovu připojí, sliboval jsem jim pozemky a úrodná pole. Málem bych byl i úspěš, když tu si Mirdad nějakým zázračným způsobem uvědomil, jaká lest se proti němu chystá, a mé snahy bez větší námahy obrátil vníveč. Stačilo mu k tomu pár slov.

Jeho učení bylo velice mocné. Vše stojí psáno v Knize. O té však nemám dovoleno hovořit. Jeho řečnické umění by dokázalo proměnit snív v temnotu a temnotě přirknout bělost sněhu. Jak bych se mohl bránit takové zbrani! Jeho

slova byla tak silná a jeho myšlenky tak přitažlivé. Mohl jsem užít jen jedinou zbraň, již bylo pečetidlo kláštera; k němu jsem měl ještě přístup. Ani tato pravomoc mě však nezachránila, neboť mí společníci mě pokaždé přinutili potvrdit rozhodnutí, která on vydal a uznal za správná. Jeho plamenná kázání jim vždy dokázala natolik zamotat hlavu, že se kousek po kousku vzdávali úrodné země a darů věřících, kterými jsme odnepaměti oplývali. Pak začal Mirdad mé společníky posílat ven vždy ověšené dary, aby pomohli našim nuzným sousedům, chudým vesnicím v okolí. Poslední den Archy připadl na výročí a oslav Dne vinobraní. Tehdy Mirdad nařídil společníkům, aby veškeré vybavení kláštera rozdali chudým lidem, kteří se na místě shromáždili.

Všechno to, co viděly mé hříšné oči a co jsem ti dosud vylíčil, vedlo mé nitro k nenávisti a k boji proti Mirdadovi. Kdyby nenávist, kterou jsem ukrýval ve své duši, dokázala zabít, zahubila by tisíce Mirdadů. Jeho láska však byla silnější než moje zášť. Byl to znovu tentýž nerovný souboj. Má pýcha nemohla přestat být pokoušena, dokud znovu neskončila pošlapána v prachu. Porazil mě bez boje. Já jsem s ním bojoval a ublížil jen sám sobě. Jak často se ve své božské trpělivosti snažil sejmout z mých očí slepeckou pásku! Kolikrát jsem já hledal další a další závoje, abych tak zastřel svůj vlastní zrak. Čím víc své velkorysosti mi nabízel, tím více jsem mu já vracel zášti a nenávisti.

Dva bojovníci v poli. Za ním stály zástupy, já jsem bojoval sám. Kdybych měl na své straně své společníky, byl bych zvítězil a snědl jeho srdce, ale mí druhové, ti zrádci, se postavili na jeho stranu a Mirdad, Mirdad dosáhl své odplaty.“

Následovala dlouhá přestávka, během níž prolil můj vypravěč ještě více slz a vzlyků než poprvé. Poté se opat sklonil k zemi, obradně ji třikrát políbil a řekl:

„Mirdade, můj pokořiteli, můj pane, má naděje, můj treste a má odměno, odpusť Šamadamovi jeho hořkost. Hlava hada si uchovává jed, i když je oddělena od těla. Naštěstí již nemůže uštknout. Shlédni na Šamadama, zbaveného těla i jedu. Napoj ho láskou, aby zahlédl den, kdy se i jemu ústa naplní medem tak jako tvá. Rozpomeň se na svůj slib a nenech mě prodlévat v mé zášti již ani vteřinu. Vzpomeň si na den vysvobození, který jsi mi přislíbil. Již tak dlouho jsem uvězněn v tomto žaláři.“

Jako by opat zaslechl mé myšlenky, obrátil se znovu ke mně a začal vyprávět dál. Jeho hlas se podivuhodně proměnil a já bych mohl přísahat, že ke mně promlouval hlasem někoho jiného:

„Toho dne nás svolal do této jeskyně, kde často při četných příležitostech učil sedm mých společníků. Slunce se již naklánělo k západu. Západní vítr přivál cáry těžké mlhy, která naplnila rokliny, visela jako kouzelná pokrývka nad horou a táhla se až k moři. Nedosahovala výše než do poloviny naší hory, a podobala se tak mořskému pobřeží. Na západním horizontu byly vidět temné a těžké mraky, jež úplně zakryly slunce. Mistr byl pohnut a objal každého ze společníků. Když objal posledního, tichým hlasem pronesl:

„Dlouho jste žili ve výšinách, nyní je čas sestoupit do hlubin. Musíte zachránit svůj výstup sestupem. Pokud nedosáhnete do setmění úpatí hory, výšky vám začnou působit závrať a hlubiny vás oslepí.“

Pak se obrátil ke mně a něžně pohlédl do mých očí:

„Tvá hodina, Šamadame, dosud nenadešla. Prosím, očekávej můj příchod na tento vrchol. Po tu dobu budeš

chránit mou knihu, která je zamčena v truhle pod oltářem. Žádná ruka se jí nesmí dotknout, ani ta tvá. Až nadejde čas, pošlu svého posla, který ji přijme a uvede ve známost. Poznáš ho podle následujících znamení. Vydá se na vrchol Křemenovou strží pečlivě vybaven; oblečen, s poutnickou holí a sedmi bochníky chleba. Ty ho však nalezneš před jeskyní nahého, bez hole i jídla a zbaveného dechu. Až do jeho příchodu nebudeš moci promluvit, tvé rty zůstanou uzavřené a budeš se stranit lidské společnosti. Pohled na něho uvolní tvá ústa a vysvobodí tě z věznice mlčení. Když mu předáš knihu, proměníš se v kámen, který bude hlídat jeskyni až do mého nového příchodu. Z toho místa tě přijdu vyzvednout já osobně. Pokud ti vyměřená doba bude připadat dlouhá, kéž je ještě delší, jestliže však budeš mít dojem, že čas, jenž ti byl vyměřen, je krátký, bude ti ještě zkrácen. Věř a buď trpělivý.“

Potom mě také objal, obrátil se k mým společníkům a pravil:

„Následujte mě, mí druzi.“ Pak vyrazil prudce dolů a v jeho šlépějích se linul průvod mých společníků s hlavou hrdě zvednutou a bosýma nohama téměř se nedotýkajícími země. Když dosáhli úrovně, kde se mlha setkávala s horou, rozlila se po okolí záře příliš silná pro oči smrtelníka. Zdálo se mi však, že se Mistr a jeho společníci odpoutali od hory a vykročili po mlžných okrajích přímo do slunce. Bylo mi smutno, že jsem byl ponechán o samotě.“

Šamadam se posadil a vyčerpaně, jako by měl za sebou namáhavou práci, zmlkl. Hlavu měl skloněnou, oči zavřené a těžce oddychoval. Na dlouhou dobu se odmlčel. Zatímco jsem se pokoušel nalézt ve svém nitru slova pochopení, zvedl najednou hlavu a řekl:

„Jsi dítě Štěstěny. Odpusť nešťastnému muži. Mluvil jsem dlouho a řekl toho možná až příliš mnoho. Ale jak bych se mohl ovládnout? Po dlouhých sto padesát let byl můj jazyk svázán hroznou kletbou, a když prokletí pomínulo, jazyk se nechtěl spokojit jen s pouhým ano či ne. Kéž bych v sobě našel Mirdadovu sílu!“

„Můžu se tě na něco zeptat, bratře Šamadame?“

„Je to krásné být nazýván bratrem. Naposledy mi tak říkal můj jediný sourozenec a ten zemřel již před dávnými lety. Jaká je tvá otázka?“

„Jestliže je Mirdad tak velký učitel, jak tvrdíš, překvapuje mě, že jeho příběh a příběh tvých sedmi společníků nedosáhl sluchu tohoto světa. Jak je to možné?“

„Možná čeká na správný čas. Možná předává své učení pod cizím jménem, ale jednou věcí jsem si jistý. Mirdad promění svět stejně tak, jako proměnil Archu.“

„Musí být přece již dlouhou dobu mrtev.“

„Mirdad? Ten je silnější než smrt.“

„Takže myslíš, že zničí svět, tak jako zničil tvůj klášter?“

„Ne! A opět ne! Zbaví tento svět břemene, právě tak jako osvobodil náš klášter. A poté znovu zasvítí plamen věčného světla. Člověk na sebe navěsil mnoho klamných představ a nyní pláče, že musí žít v temnotě. Mirdad obnoví v člověku to, co v sobě sám člověk zničil. Již brzy ti předám Knihu. Čti a uvidíš to světlo. Už nemůžeme otálet. Počkej tady, než se vrátím, není ti dovoleno jít se mnou. Povstal a rychle vyšel ven, zatímco já jsem se svými zdivočelými myšlenkami netrpělivě čekal. Vyšel jsem také ven z jeskyně, ale nešel dále než na kraj propasti.“

Otevřela se přede mnou nádherně zbarvená scenerie a ten výhled na chvíli uchvátil mou duši. Cítil jsem se, jako

by mé tělo rozpuštěné v tisíci droboučkových kapek dopadalo v jemném mžení na vše kolem a pronikalo všim. Vyletěl jsem nad vzdálené moře, které klidně spočívalo ve svém perleťovém lesku, nad kopce klanící se nebesům a jinde zase vystupující v prudkém pohybu směrem vzhůru nad písčitou pláž. Vystupoval jsem po kamenech vzpínajících se až k holým a ošlehaným vrcholům hor, jemně jsem se dotýkal opuštěných stavení na jejich úpatí, ohraničených pásů zeleně až k hlubokým údolím, kterým se zamloulo uhnízdit se v klíně pohoří. Vnímал jsem jejich žíznivé rty přísáté hluboce do nitra hor a sající hlubokými doušky jejich vláhu. Viděl jsem pracující muže a pasoucí se dobytek, nahlížel jsem do nitra temných jeskyní a do hlubokých roklí a puklin, které jako jizvy zůstávaly na místech, jež zranil tok Času. Cítil jsem pohyb lehkého vánku vysoko nahoře na azurovém nebi i vůni horké spálené země pod sebou.

Když moje oči ve svém těkání dorazily ke Křemenové strži, vrátila se moje mysl k podivuhodnému příběhu mnicha a jeho horečnému vypravování o Mirdadovi a Knize. Byl jsem vděčný za tu neviditelnou ruku, která mě přivedla na toto prokleté a zároveň i požehnané místo, a blahořečil jsem prozřetelnosti, že mne krůček po krůčku přivedla až k tomuto tajemství.

Mnich se právě vrátil a předal mi malý balíček zabalený v kusu zažloutlého plátna se slovy:

„Má důvěra ať je nadále tvou důvěrou. Vytvrvej ve své víře. Přiblížila se moje hodina. Vrata mého vězení se otvírají a má cela mě může přijmout. Brzy se dveře zavřou a uvězní mě. Jen Mirdad ví, na jak dlouho zůstanu uzavřen. Mé jméno brzy zmizí z lidské paměti. Jak to bolí, být takto zapome-

nut! Proč to říkám? Nic nemůže být vymazáno z Mirdadovy paměti a vše, co žije v jeho paměti, žije navěky.“

Následovala dlouhá pauza, po které Opat zvedl hlavu, a já jsem pohlédl do jeho pláčem zarudlých očí. Jeho hlas se snížil na sotva slyšitelné šeptání:

„Brzy se vrátíš do vezdejšího světa. Jsi však nahý a svět nahotu odsuzuje. I svou vlastní duši halí do špinavých hadrů. Již nebudu potřebovat své šaty. Půjdu do jeskyně a svléknu je tam, abys sis jimi mohl zakrýt tělo. Přestože Šamadamovy šaty padnou jen Šamadamovi, kéž ti na tvé další cestě nepře-káží!“

Nic jsem neodpověděl, ale přijal jsem jeho nabídku s pocitem vděku. Zatímco opat zamířil do jeskyně, já jsem vybalil knihu a rychle si v ní začal číst a obracet zažloutlé listy pergamenu. Od první stránky ta kniha mou mysl pohltila. Četl jsem dál a dál a byl stále více zaujatý. Podvědomě jsem čekal na chvíli, kdy mi opatův hlas oznámí, že si svlékl oděv a já si mohu obléci jeho šat. Ale minuty mýjely a hlas se neozýval.

Zvedl jsem oči od Knihy, pohlédl jsem do jeskyně a spatřil na zemi opatovo roucho. Nikde jsem však neviděl opata samotného. Několikrát jsem zavolal jeho jméno, ale nedostalo se mi odpovědi. Byl jsem velmi znepokojen. Kromě úzkého otvoru, u něž jsem stál, nevedl z jeskyně žádný jiný východ. Tímto východem však za celou dobu nikdo neprošel, tím jsem si byl naprosto jistý. Byl to snad jen přízrak? Ale já jsem přece cítil jeho dotyky na vlastní kůži. V mých rukou spočívala kniha a na podlaze jeskyně ležely jeho šaty. Nacházel se snad pod nimi? Kousek po kousku jsem sbíral jeho šaty a dělal ze sebe blázna, neboť pod nimi nebyla po jejich majiteli ani stopa. Ani kdyby tam bylo deset podobných hromad na sobě, tělna-

tého opata by neukryly. Podařilo se mu snad nešťastnou náhodou uklouznout a zřítit se do temné propasti? Vyběhl jsem z jeskyně a hned si všiml mohutného balvanu, který se tyčil před jejím vchodem přímo u okraje srázu. Ten balvan tu předtím nebyl. Měl vzhled skrčené šelmy, jejíž hlava nesla stejné rysy jako mohutná vousatá hlava opatova. Tvář s pevně semknutými rty a vytřeštěnými očima němě zírala na prázdný obzor na severu.

Knihá

Toto je kniha MIRDAD, jak ji zaznamenal Naronda, nejmladší a nejmenší ze společníků Archy. Je to maják a přístav pro ty, kdo touží po vítězství. Všichni ostatní ať se jí vyvarují!

Kapitola jedna

Mirdad odhaluje svou pravou podstatu a hovoří o závojích a pečetích

Naronda: Na sklonku onoho večera se osm společníků shromáždilo při večeři. Mirdad stál stranou a tiše vyčkával na další rozkazy.

Jedním z prastarých pravidel našeho společenství bylo to, abychom se ve své řeči vyvarovali slova Já. Náš představený Šamadam nám s hrdostí líčil své úspěchy a citoval mnoho údajů, které prozrazovaly, jak bylo pod jeho vedením rozmnoženo bohatství kláštera. V průběhu svého proslovu stále častěji používal zakázané slovo a náš bratr Micayon ho za to pokáral. Z toho se rozvinula bouřlivá debata na téma, zda to byl Noe, či jeho syn a zakladatel kláštera Šém, kdo zavedl tento zákon. Argumenty se zvolna měnily v obviňování, a to nakonec přerostlo ve všeobecné překřikování, během nějž bylo mnohé vyřčeno, máloco však pochopeno. Aby Šamadan změnil nepříjemnou hádku ve vtíp, obrátil se k Mirdadovi a řekl se zjevným pohrdáním:

„Zadržte, máme tu mudrce nad jiné povolaného, většího, než byl náš praotec. Mirdade, ukaž nám cestu z tohoto labyrintu slov.“

Všechny oči se obrátily k Mirdadovi a k našemu obrovskému překvapení na nás tento muž, kterého jsme dosud považovali za němého, zničehonic promluvil:

„Společníci Archy! Šamadamovo přání, přestože v sobě skrývá zjevný despekt, bezděky urychlilo Mirdadovo pevné rozhodnutí. Již toho dne, kdy Mirdad vstoupil do služby v tomto klášteře, byl pevně rozhodnut, že právě za těchto okolností rozpečetí své rty, uvolní svůj jazyk, sejme ze sebe závoje a odhalí světu svou pravou podstatu. Sedmerem pečetí uzamkl Mirdad svá ústa, sedmerem závojů zakryl svou tvář. Čekal na chvíli, kdy budete zralí přijmout jeho učení, odhodlán teprve tehdy rozpečetit i vaše ústa a odhalit vám vaši vlastní podstatu, abyste poznali slávu, která vám po právu náleží.

Vaše oči jsou zakryty příliš mnoha závoji. Jediné, nač pohlédnete, je závoj.

Vaše rty jsou zapečetěny příliš mnoha pečetěmi. Každé slovo, které vyřknete, je další pečetí.

Neboť věci, ať už je jejich forma a druh jakýkoliv, jsou jen závoje, do nichž je zahalen okolní svět. Jak by vás mohlo vaše oko, které je samo závoj, přivést jinam než k dalším závojům?

A slova, copak to nejsou věci zapečetěné do slov a slabik? Jak by vaše rty, které jsou samy pečetí, mohly dát život něčemu jinému než dalším pečetím?

Oko může zahalit svět, ale neumí proniknout závoji.

Rty mohou svět zapečetit, ale neumí pečetí odstranit.

Abyste prohlédli skrze závoje, potřebujete jiné oko než to, jež se ukrývá pod obočím, řasami a víčky.

Abyste rozpečetili svět, potřebujete jiný jazyk, než je ten, který odpočívá ve vašich ústech.

Chcete-li napravit svět, musíte začít okem, kterým na něj pohlížíte. Ne okem, ale *skrze* ně musíte pohlížet na věci kolem vás. Tak uvidíte za věci samé.

Napravte své rty a svůj jazyk, abyste hovořili správnými slovy. Ne jazykem a rty, ale *skrze* ně musíte promlouvat, abyste mohli hovořit pravými slovy, které se nacházejí za jejich hranicemi.

Chcete-li vidět a mluvit správně, měli byste vidět jen sami sebe a promlouvat jen v sobě. Ve všech věcech a za všemi věcmi, stejně jako ve všech slovech a za všemi slovy jste vy tím, kdo vidí, a tím, kdo hovoří.

Pak uvidíte, že když váš svět připomíná matoucí bludiště, je to proto, že vy sami jste bludištěm. Je-li vaše řeč labyrintem plným nestvůr, je to proto, že vy sami jste takovým labyrintem.

Nechte věci být a nesnažte se je měnit. Jsou takové, jaké jsou, jen proto, že vy jste, jací jste. Věci nevidí ani nehovoří, to vy jim propůjčujete řeč a zrak. Zdá-li se vám jejich jazyk příkrý, vzpomeňte si na vlastní jazyk. Pokud se vám zdají nevzhledné, hledejte chybu ve vlastních očích.

Nepátrejte po tom, jak byste mohli věci zbavit jejich závojů. Odkryjte sami sebe a věci se vám odhalí. Nečekejte, že věci prolomí své mlčení. Osvoďte své rty a věci k vám budou hovořit.

Klíčem k vašemu osvobození, k uvolnění pečeti a proniknutí závojů, jež zakrývají vaše oči, je slovo, které od počátku spočívá mezi vašimi rty. Je to nejnepatrnější a největší ze všech slov. Tento klíč Mirdad nazval Tvůrčí slovo.“

Naronda: Mistr přerušil svou řeč a na celou síň padlo hluboké, napjaté ticho. Konečně Micayon nevydržel to mlčení a vykřikl:

„Naše uši chtějí slyšet to Slovo! Naše srdce touží po tom klíči. Prosíme tě, Mirdade, pokračuj, pokračuj!“

Kapitola dvě

Já je pramenem a středem všech věcí

Mirdad: Budete-li používat slova Já, jako byste pronášeli modlitbu: „Kéž je Bůh mým útočištěm před hlubinami Já a průvodcem na cestě k jeho osvětlení.“ V tomto slově, byť je tak krátké, je uzamčena duše každého dalšího slova. Jakmile odemknete Já, bude vaše řeč příjemná sluchu. Každé slovo bude oplývat životní radostí. Pokud však Já zůstane uzamčeno, ústa budou zapečetěna a všechna slova vám na jazyku zhořknou. Každé vaše slovo ponese pečeť smrti.

Já je Tvůrčí slovo. Pokud neovládnete jeho magickou sílu, budete trpět, zatímco byste se mohli radovat; bojovat, zatímco byste mohli spočívat v míru; a tápat v temnotě, zatímco byste se mohli vznášet ve světle.

Vaše Já vzniká jako přeměna toho, co je němé a netělesné, v to, co je tělesné a zvučné. Je to neslyšitelné, pokud tomu nedopřejete svůj sluch. Je to neviditelné, pokud tomu neposkytnete svůj zrak. Pokud však budete pohlížet na Já, zahlédnete neviditelné; pokud mu budete naslouchat, uslyšíte neslyšitelné. Neboť vaše oko a ucho je hranicí vašeho bytí. Pokud se nedíváte očima a nenasloucháte ušima, nevidíte ani neslyšíte nic.

Jakmile svou mysl upřete výhradně na Já, vzedme se ve vaši hlavě oceán myšlenek. Ten oceán je výtvořem va-

šeho Já, které je současně myslitelem i myšlenkou. Máte-li myšlenky, jež vás užírají, trápí a mučí, je to proto, že je vaše Já takovými vlastnostmi obdařilo.

Mirdad vám však praví, že to, co bylo proti vám vyzbrojeno, můžete také odzbrojit.

Jakmile svou mysl upřete výhradně na Já, vyhloubí se ve vašem srdci studna pocitů. Tato studna je výtvořem vašeho Já, které je současně cítícím i pocíťovaným. Pokud máte srdce spoutané v okovech, je to proto, že je tam přikovalo vaše Já.

Mirdad vám však radí, že to, co zakořenilo, může být zase zbaveno kořenů.

Jakmile ve svém jazyce vyslovíte Já, přivedete k životu mocné shromáždění slov. Každé slovo je symbolem věci a každá věc je symbolem slova. Každé slovo je stavební součástí vesmíru. Ten vesmír je výtvořem vašeho Já a je současně tvůrcem i stvořeným. Jestliže se ve vašem světě vyskytují nestvůry, pak vezte, že je k životu přivedlo vaše Já.

Mirdad však praví, že to, co bylo stvořeno, lze zase odstranit.

Tvůrce a stvořené jsou jedno. Nikdo nemůže vytvořit více než sebe samotného. Nikdo nemůže stvořit méně než sebe samotného. Jen sebe, nic víc ani nic méně, vytváří tvůrce při svém tvoření.

Já je zdrojem, odkud vycházejí všechny věci a kam se věci zase navracejí. Je zdrojem a zároveň i proudem. Já je magická hůlka. Hůlka však nemůže stvořit a zničit nic, co by nebylo v kouzelníkovi. Výtvořové hůlky jsou stejné jako kouzelník, který ji použil.

Vaše Já je vaše vědomí. Vaše Já je váš svět. Je-li vaše Já čisté a smysluplné, je váš svět stejně čistý a smysluplný.

Pak váš jazyk nevytvoří labyrint, ve kterém byste bloudili, a vaše skutky pro vás nebudou zdrojem bolesti.

Je-li vaše Já zamlžené a nejisté, bude takový i váš svět a vaše slova budou nejasná. Vaše skutky budou zdrojem bolesti.

Je-li vaše Já stálé a trvanlivé, je takový i váš svět. Tak se stanete mocnějšími než čas a nekonečnějšími než prostor. Je-li vaše Já proměnlivé a nestálé, bude i váš svět proměnlivý a nestálý. Budete pouhým proučkem kouře, jež nejistě osvětluje osamělý paprsek slunce.

Pokud je však vaše Já celistvé, je celistvý i váš svět. Zavládne ve vás věčný klid a vy naleznete své místo mezi nebeskými zástupy a obyvateli Země. Pokud je však vaše Já roztržštěné, roztržštil se i váš svět a vy budete vést marný boj proti sobě samým a veškerému božímu stvoření.

Já je středem vašeho života, protože z něj vybíhají všechny součásti vašeho světa a do něj se i vrací. Je-li stálé, je takový i váš svět a žádná moc shůry ani zdola nemůže změnit jeho stálost. Jestliže však vaše Já téká zprava doleva, je roztřkaný i váš svět a vy se jako bezmocné listy snášíte k zemi vydání napospas rozmarům povětří.

Váš svět je stálý, ale jen ve své nestálosti. Váš svět si může být jistý, ale pouze svou nejistotou. Váš svět zůstává nezměněn, ale jen ve své proměnlivosti. Váš svět je všude stejný, ale i všude stejně proměnlivý.

Váš svět je světem, v němž se kolébky mění v náhrobky a náhrobky se stávají kolébkami. Vaše dny požívají noci a noci požívají dny. Váš mír vyhlašuje války a vaše války se vedou pro mír. Váš smích tone v pláči a váš pláč je odměněn smíchem.

Váš svět je jako porod, u kterého asistuje smrt.

Váš svět je řešeto, jímž neprojde žádné zrnko, a síto, které nepropustí mouku. A vy se marně pokoušíte oddělit zrnko od plev a mouku od červů.

Váš svět je v neustálém rozporu, protože takové je i vaše nitro.

Váš svět je plný bariér a plotů, protože vaše Já je tvořeno jen zábranami a ploty. Některé věci jsou za plotem jako cizinci a jiné uvnitř jako naši příbuzní. Ty uvnitř se však snaží utéct ven a ty venku lezou přes plot dovnitř. Všechny jsou však dětmi téže matky a nechtějí být odděleny.

A vy raději, než byste se radovali ze šťastného spojení všech věcí, marně plýtváte svými silami na to, abyste oddělili neoddělitelné. Než byste sjednotili své Já a našli jeho řád, snažíte se raději marně vytvořit hranici mezi tím, co považujete za své pravé Já, a tím, co již za své pravé Já nepovažujete.

Proto je slovo člověka pokropeno jedem. Proto jsou jeho dny opilé smutkem. Proto jsou jeho noci plné mučivé bolesti.

Mirdad však sjednotí vaše Já a vy budete moci konečně žít v míru sami se sebou, s druhými lidmi i s celým vesmírem.

Mirdad vyžene z vašeho nitra jed a vy budete moci ochutnat sladkost pochopení.

Mirdad vás naučí, jak vyvážit své Já, abyste mohli zažít radost z dokonalé rovnováhy.

Naronda: Mistr se opět odmlčel a nás všechny zahltilo hluboké ticho. Ještě jednou však prolomil Micayon mlčení a hlesl:

„Tvá slova nás trápí, Mirdade. Otevřel jsi mnoho dveří, ale nechal jsi nás v předsíni. Pozvi nás dál a ukáž nám cestu.“

Kapitola tři

Svatá jednota a dokonalá rovnováha

Mirdad: Přestože je každý z vás soustředěn do svého Já, všichni jste součástí jediného Já, jedinečného božího Já.

Boží Já je jediné a věčné Boží slovo. Je to uskutečnění jeho nejvyššího vědomí. Bez něj by bylo vše absolutním mlčením. Je to tvůrce, který stvořil sám sebe. Je to amorfní Jednota, jež přijímá bohatství tvarů a skrze kterou se stvoření vrací zpět ke své amorfnosti.

Bůh nepotřebuje jiné slovo než Já, aby myslel sám Sebe, aby o Sobě hovořil, aby pocítil sám Sebe. Proto je Já jeho jediné slovo. Je to jeho Slovo.

Když Bůh říká Já, nic neopouští nevyřčeno. Světy viděné i neviděné, věci zrozené i ty dosud nezrozené, čas, jenž probíhá, i čas, který přijde. Všechno až po to nejdrobnější zrno písku je shromážděno a vloženo do jeho Slova. Díky tomuto Slovu bylo stvořeno vše. Díky němu jste vznikli.

Bez jeho významu by svět byl jen ozvěnou v prázdnotě.

Bez jeho uceleného významu by byl rakovinou hrdla nebo vředem na jazyku.

Boží slovo není ozvěnou v prázdnotě ani rakovinou jazyka, ani vředem pro ty, kdo se nevyhýbají pochopení. Pochopení je Duch svatý, který oživuje Slovo a přivádí

je do Vědomí. Je to jazýček vah věčné rovnováhy. Jejimi miskami jsou Prvotní vědomí a Slovo.

Prvotní vědomí, Slovo a Duch porozumění vytvářejí Trojici Bytí. Tato trojice tvoří jednotu. Tato jednota tvoří trojici. Jsou rovnocenné, spolu-stvořené, spolu-věčné, spolu-vyvážené, spolu-vědoucí a spolu-naplňující. Nikdy nepřibývají ani neubývají. Existují ve věčném míru. Jsou neměnné. To je, společníci moji, dokonalá rovnováha.

Člověk ji nazývá Bůh, ačkoliv je příliš dokonalá, aby mohla být pojmenována. Budiž svaté jméno i jazyk, který je zachovává v neposkvrněnosti.

Kým by byl člověk, kdy by nebyl výhonkem tohoto Boha? Může se odlišovat od Boha? Copak žalud v sobě neukrývá dub? Copak to není Bůh, kdo se ukrývá do člověka?

I člověk je proto Svata jednota, vědomí, slovo a pochopení. I člověk je podobně jako Bůh tvůrce. I člověk vytváří své Já. Proč není tak vyvážený jako jeho Bůh?

Pokud chcete znát odpověď na tuto otázku, dobře poslouchejte, co vám teď Mirdad odhalí.

Kapitola čtyři

Člověk je Bůh v povijanu

Člověk je Bůh v povijanu. Čas je povijan. Prostor je povijan. Tělo je povijan a stejně tak všechny smysly a podněty vnímané smysly. Matka ví velmi dobře, že povijan není dítě. Dítě to však neví.

Člověk si však příliš silně uvědomuje, že je takto zavinit, že se jeho povijan mění každý den i podle jeho věku. Jeho vědomí je proto uvězněno v povijanu. Slovo, které jeho vědomí vyjadřuje, není čisté ani ucelené ve svém významu, jeho porozumění je zamlžené a jeho život se nenachází v rovnováze. Je to trojnásobné pomatení.

A tak člověk prosí o pomoc. Jeho křik plní vesmír již po celé věky. Vzduch je plný jeho nářku. Moře je slané jeho slzami. Země je pokryta jeho náhrobky. Nebesa jsou ohlušena jeho modlitbami. Pramenem všech jeho potíží je to, že dosud nezná význam svého Já. Já pro něj znamená další povijan, zatímco by měl vidět, že je do povijanu zabaleno.

Když člověk říká Já, dělí svět na dvě poloviny. Jeho povijany jsou jedna a nesmrtelné boží Já druhá. Může takto člověk rozdělit na dvě části i neviditelné? Bůh nedopustí! Neviditelné nemůže rozdělit žádná moc, dokonce ani Boží. To jen člověk si ve své neznalosti ono rozdělení pouze představuje. A člověk, to malé dítě, se připravuje na bitvu a rozpoutá válku proti nekonečnému všeobjímajícímu Já, protože věří, že je to jeho nepřítel.

Je to nerovný boj. Člověk prolévá krev a způsobuje si zranění, zatímco Bůh jakožto milující rodič může jenom přihlížet. Ví, že takto člověk nerozsekne těžkou oponu ani se nezbaví žluči, která mu brání v přístupu k jednotě s Nejvyšším.

Takový je osud člověka, bojovat, krvácet a umdlévat a nakonec zpečetit svou představu Já svou vlastní krví.

Proto jste byli, moji milí společníci, varováni – a to velice moudře – před neopatrností při užívání slova Já. Alespoň do té doby, dokud pro vás znamená povijan, a ne dítě, do té doby, dokud je pro vás spíše řešetem než řešením, dokud budete tím řešetem přesívat marnost, abyste nashromáždili Smrt se vši její bolestnou agonii.

Kapitola pět

O tyglících a řešetech, o Božím a lidském slovu

Boží slovo je jako tavicí tyglík. Rozpouští a smíchává to, co vytváří. Nic neodmítá jako bezcenné, nic nepřijímá jako hodnotné. Bůh dobře ví, že je v jednotě se svým stvořením. Odmítnutí části by se rovnalo odmítnutí celku. Odmítnutí celku je pak odmítnutím sebe sama. Proto má vše stejnou kvalitu a řídí se jediným záměrem.

Lidské slovo je jako řešeto. Je to soustava sít a rámu. Neustále se zaobírá oddělováním přátel od nepřátel, spojenců od vyvrženců. Až příliš často se včerejší přítel stává dnešním nepřítelem a dnešní nepřítel se proměňuje v zítřejšího přítele. Tak člověk rozpoutal vražednou válku proti sobě samému. Je to způsobeno lidským nedostatkem Svátého ducha, přitom jedině on by ho mohl přivést k pochopení jeho celistvosti. Tím, že zatratí svou část jakožto nepřítel, vzdává se současně i přítele. Obě slova jsou součástí jediného slova jeho Já.

To, co odmítáte a zatracujete jako zlo, v příští chvíli přijme někdo jiný a vynáší jako dobro. Jak by ale jedna věc mohla v sobě nést obě protichůdné vlastnosti? Nemůže tomu tak být. Zatímco vaše mysl učiní něco dobrým, mysl někoho jiného to učiní zlým.

Nežekl jsem vám, že to, co tvoří, umí i ničit? Stejně jako vytvoříte nepřítele, můžete ho i zničit či stvořit ho

znovu jako přítele. Z toho důvodu se vaše Já musí změnit v tavicí tyglík. Proto potřebuje ducha Svátého.

Nestarejte se o řešeta. Slovo Boží je život a život je tavicí tyglík, ve kterém je všechno celistvé a nedělitelné, vše existuje v rovnováze a vše má hodnotu svého Tvůrce – svaté Trojice. Takovou hodnotu to bude mít i pro vás.

Nestarejte se o řešeta a získáte si zásluhy tak významné, přesvědčivé a všeobjímající, že je žádná řešeta nebudou schopna prosít.

Nestarejte se o řešeta. Nejprve hledejte poznání Božího slova, abyste mohli pochopit své vlastní. Až pochopíte své vlastní slovo, rozstřípete svá síta a vhodíte je do plamenů. Vaše slova a slovo Boží jsou jedno. Vaše slovo je slovo Boží pod tisícem závojů. Pomohu vám je odhalit. Boží slovo je věčné a nekonečné. Bůh je s vámi od počátku času. Nebylo času bez Boha. V tomto vesmíru není místo, kde by nebyl. Proč tedy poutáte čas do dní a ročních období, proč měříte vzdálenost na kroky a míle?

Boží svět je život, který nebyl zrozen, a proto ani nemůže zemřít. Proč je váš život obklíčený z jedné strany zrozením a z druhé smrtí? Copak nežijete svůj život v Bohu? Jak by mohla být věčnost tvůrcem konečnosti? Jak by vám nesmrtelnost mohla přinášet smrt? Boží slovo zahrnuje vše. Nezná žádné hranice ani ohrady. Proč se tedy zaobíráte hranicemi a ploty?

Říkám vám, že ani vaše vlastní kosti a svaly nepatří jen vám. Nespočet je takových, již s vámi sdíleli zem, ze které jste vzešli, a nebe, do nějž směřujete. Ani světlo ve vašich očích nepatří jen vám. Je to světlo, jež patří všem pod sluncem. Je to mé světlo, které mě vidí ve vašich očích. Je to vaše světlo, jež odráží v mých očích vás samé. Kdybych

byl naprostou temnotou, vaše oči by při pohledu na mě hleděly do naprosté temnoty.

Ani váš dech nepatří jen vám. Všichni ti, kteří dýchají nebo dýchali dříve než vy, dýchali váš dech. Necítíte dosud v plicích dech Adama? Necítíte dosud ve svých srdcích jeho tep?

Vaše myšlenky nejsou jen myšlenky vás samých. Jsou součástí oceánu obecného myšlení. Na vaše myšlení si činí nárok veškeré myslící bytosti. Jste součástí stejného oceánu.

Vaše sny nepatří jen vám. Vaše sny sní celý vesmír.

Váš dům není jen váš. Je příbytkem vašeho hosta stejně jako hmyzu, myši a koček, jež s vámi žijí pod jednou střešou.

Vyvarujte se proto vytyčování hranic a mezí. Ohraničujete se v klamu a před pravdou stavíte zeď. Když se ohlédnete za hranici, kterou jste překonali, uvidíte tvář Smrti, jež je rubem klamu.

Člověk je neoddělitelný od Boha, a tudíž od jiného člověka a veškerého stvoření, které vznikly ze Slova. Slovo je oceán a vy jste mraky. Co by byl mrak bez vody z oceánu? Co kdyby si mrak chtěl uchovat svůj tvar navěky? Co kdyby chtěl mrak zůstat na stejném místě navždy? Nepohlíželi bychom na jeho touhu jako na něco bláznivého? Co kromě rozčarování a trpkého zklamání by mohl mrak z takové touhy získat? Pokud se nezbaví své touhy, nikdy nenalezne své poslání. Pokud se nerozplyne v dešti, nikdy nenalezne jednotu s oceánem, ze kterého vzešel.

Člověk je mrak, jenž v sobě nese Boha. Pokud se nezbaví sebe sama, nenalezne své poslání. Jakou radost však objeví, dokáže-li se od sebe oprostit!

Dokud se neztratíte sami sobě ve Slovu, nepochopíte žádné další slovo ani vlastní Já. Jakou radost však objevíte, pokud se ponoříte do božího Slova!

Znovu vám říkám, modlete se za porozumění. Až vaše srdce nalezne svaté porozumění, nenaleznete v Božím slovu nic, co by vaše Já nenaplnovalo až po okraj. Smrt se ve vašich rukou stane zbraní, již porazíte ji samotnou, a život se usídí ve vašich srdcích jako klíč k jejich osvobození. Takový je zlatý klíč lásky.

Šamadám: „Nikdy jsem nevěřil, kolik moudrosti může vycházet z násady od koštěte.“ Očividně narážel na Mirdadovo postavení služebníka v klášteře.

Mirdad odvětil: „Pro moudrého je všechno zdrojem moudrosti. Hlupák spatří i v samé moudrosti jen vlastní hloupost.“

Šamadám oponoval: „Máš bezpochyby chytrý jazyk. Je zvláštní, že jsi ho udržel tak dlouho na uzdě, ale tvá slova jsou pro mé uši příliš složitá.“

Mirdad svou řeč hájil: „Má slova jsou jednoduchá, Šamadame. Jsou to tvé uši, které špatně naslouchají. Běda těm, již naslouchají a neslyší, a běda těm, kteří se dívají a nevidí.“

Šamadám si vedl stále svou: „Vidím a slyším příliš dobře a možná až příliš mnoho. Přesto však nechci naslouchat tomu, že je Šamadám stejný jako Mirdad, že služebník je stejný jako jeho pán.“

Kapitola šest

O služebnících a pánech; společníci se vzájemně svěřují se svými názory na Mirdada

Mirdad: Mirdad není jediným Šamadamovým služebníkem. Můžeš, Šamadame, spočítat všechny své služebníky?

Existuje orel nebo sokol, cedr nebo dub, hora nebo hvězda, moře nebo jezero, anděl nebo král, kteří by nesloužili Šamadamovi? Není snad celý svět ve tvých službách?

Ani Mirdad není jediným Šamadamovým pánem. Můžeš, Šamadame, vyjmenovat své pány?

Existuje včela nebo blecha, sova či vrabec, stéblo nebo větévka, oblázek či lastura, kapka rosy nebo jezírko, žebřák či zloděj, kterým by Šamadam nesloužil? Neslouží snad Šamadam celému světu? Když svět pracuje, pracuje i za tebe, a když pracuješ ty, pracuješ i za svět.

Hlava je pánem břicha, ale stejně tak je i břicho pánem hlavy.

Nikdo nemůže sloužit, pokud mu není slouženo. Nic nemůže být službou, pokud to neslouží i sloužícím.

Říkám ti, Šamadame, a pronáším to i k ostatním, že služebník je pánem pánova pána a pán je služebníkem služebníka. Ať tedy služebník nesklání svou hlavu! Ať ji pán

pyšně nezvedá! Rozdrť smrtonosnou pýchu pána a vykořeň ostudnou pokoru služebníka!

Pamatuj, že Slovo je jen jedno. Vy jste slabiky toho slova a máte stejnou cenu. Žádná slabika není hodnotnější ani důležitější než jiná. Všechny slabiky jsou jedna slabika, dokonce i samotné Slovo. Takovými slabikami se musíte stát, pokud chcete zakusit rozkoš nezměrné sebelásky, která je láskou pro všechno a pro všechny.

Nehovořím k tobě, Šamadame, jako služebník k pánovi ani jako pán ke služebníkovi, ale jako bratr k bratru. Proč tě tak zarmucují má slova?

Zapři mne, chceš-li. Já tě zapírat nebudu. Copak jsem neřekl, že maso na mých zádech je stejné jako maso na tvých zádech? Nebodnu tě do zad, protože mám strach, že bych krvácel já sám. Skryj svůj ostrý jazyk, pokud se jím nechceš pořezat. Otevři mi své srdce, které jsi uzamkl ve strachu z bolesti.

Raději žít bez jazyka, pokud nezná jiná slova než pouta a okovy. Vaše slova budou zraňovat, dokud se váš jazyk neočistí Svatým porozuměním.

Přeji si, abyste prozkoumali svá srdce. Přeji si, abyste strhli všechny zdi, zrušili všechny hranice a odstranili všechny meze. Přeji si, abyste se zbavili svých povijanů, zahodili svá pouta, pohlíželi na sebe jako na ty, kdo jsou v jednotě se Slovem Božím, a žili v míru s ním i se všemi světy, které z něho byly stvořeny.

Jak jsem učil Noema, tak učím i vás.

Naronda: Poté se Mirdad vrátil do své cely a zanechal nás našim rozpakům. Po dlouhém mlčení se začali vytráčet i společníci Archy. Každý z nich při odchodu pronesl svůj soud o Mirdadovi.

Šamadam: Žebřák, který sní o královské koruně.

Micayon: To je ten tajný pasažér z Archy, cožpak neřekl, že učil Noema?

Abimar: Klubko zašmodrchaných nití.

Micaster: Hvězda z jiné oblohy.

Bennoon: Jeho mocné vědomí se utápí, neboť si občas protirečí.

Zamora: Podivuhodná harfa naladěná v neznámé tónině.

Himbal: Tulácká slova, která hledají sluch přítele.

Kapitola sedm

Micayon a Naronda zapředli noční rozhovor s Mirdadem, který je upozorní na nastávající potopu a varuje je, aby byli připraveni

Naronda: Blížilo se již ráno, když v tom se potichu otevřely dveře mé cely a zaslechl jsem, že ke mně Micayon zašeptal:

„Jsi vzhůru, Narondo?“

„Spánek ke mně dnes v noci nezavítal, Micayone.“

„Ani u mě se mu nelíbilo. A co on? Myslíš si, že spí?“

„Myslíš Mistra?“

„Ty už ho nazýváš Mistrem? Možná, že je. Nedá mi to, dokud se nedozvím, kdo to přesně je. Pojdme spolu za ním. Hned teď.“

Potichu jsme vyšli z mé cely a zamířili do té, již obýval náš Mistr. Na jeho skromné lůžko dopadal svazek měsíčních paprsků, který se bůhvíjak prosmekl malým okénkem. Čistá a urovaná příkrývka pod sebou neskrývala žádné tělo. Ten, jehož jsme hledali, na tom místě zjevně noc nestrávil.

Zmátlo nás to, zklamalo a pocítili jsme i stud. Už už jsme se chystali odejít, když tu se zpoza dveří ozval jeho hlas. Vešel za námi a my mohli obdivovat vznešenou gráci jeho mírné chůze a pohybů.

Mirdad: Nenechte se rušit a v klidu se posaďte. Na vrcholcích hor se již noc rozpouští v úsvitu. Tato hodina je příznivá pro rozpouštění.

Micayon: (překvapený a koktající): Odpusť, že jsme sem tak vpadli. Celou noc jsme nespali.

Mirdad: Spánek je příliš krátké sebezapomenutí. Lépe je utopit své Já, probudit se a pak usrkávat zapomenutí spánku po náprstcích. Proč jste vyhledali Mirdada?

Micayon: Přišli jsme zjistit, kdo skutečně jsi.

Mirdad: Mezi lidmi jsem Bůh a před Bohem jsem člověk. Rozumíš mi, Micayone?

Micayon: To je rouhání.

Mirdad: Snad proti Micayonovu Bohu, ne však proti Bohu Mirdada.

Micayon: Copak je na světě tolik Bohů jako lidí, abys mohl mluvit o jednom pro Micayona a jiném pro Mirdada?

Mirdad: Bůh je jen jeden. Mnoho je však lidských stínů. Dokud lidé vyvolávají na Zemi své stíny, do té doby nebude žádný z jejich Bohů větší než jejich stín. Pouze ti, kdo jsou bez stínů, mohou být ve světle. Pouze ti bez stínu znají Boha. Neboť Bůh je Světlo a jen Světlo může pochopit Světlo.

Micayon: Nemluv už s námi v hádankách. Nedaří se nám je pochopit.

Mirdad: Pro člověka, který sleduje stín, je všechno hádanka. Kvůli tomu si člověk musí ve tmě půjčit světlo, proto zakopává o svůj stín. Až budete hořet pochopením, nebudete již vyvolávat žádné stíny. Ještě předtím však Mirdad shromáždí vaše stíny a spálí je ve slunečním světle. Tehdy to, co je pro vás pouhou hádankou, vybuchne ve vás mocí pravdy, jež bude příliš jasná, než aby potřebovala výklad.

Micayon: Řekni nám, kdo jsi? Možná že kdybychom znali tvé jméno, tvé pravé jméno, zemi, ze které pocházíš, a tvé předky, porozuměli bychom ti lépe.

Mirdad: Ale, Micayone, to dříve přinutíš orla, aby se vrátil do vejce, z něžž se vyklubal, než bys spoutal Mirdada do svých řetězů a zakryl jeho tvář svými závoji. Jaké jméno dáš člověku, který se již „vyklubal ze svého vejce“? Z které země pochází člověk, jenž v sobě nese celý vesmír? Jaké předky má člověk, který přichází od Boha? Pokud mě chceš dobře poznat, seznam se nejprve s Micayonem.

Micayon: Možná jsi mýtus, který se oblékl do úboru člověka.

Mirdad: Jednoho dne lidé řeknou, Mirdad je jenom mýtus. Ale vy již brzy poznáte, jak skutečný byl ten jejich mýtus, o kolik skutečnější než jejich představy o realitě.

Svět si dosud neuvědomuje Mirdada, ale Mirdad si uvědomuje svět. Brzy již svět ponese Mirdada ve svém vědomí.

Micayon: Nejsi náhodou ten tajný pasažér z Archy?

Mirdad: Já jsem tajný pasažér na každé arše, která proráží vlny v moři klamu. Držím kormidlo pokaždé, když se na mě kapitán obrátí s prosbou o pomoc. Vaše srdce na mě volala již dlouho, i když jste je vy sami neslyšeli. Teď však jsem zde, abych vás a spolu s vámi i svět vysvobodil z bouře klamů.

Micayon: Blíží se snad další potopa?

Mirdad: Ne taková, která zatopí Zemi, ale taková, jež na Zemi přinese nebe. Ne taková, která vymaže lidstvo, ale taková, jež v člověku odkryje Boha.

Micayon: Před několika dny jsme na nebi zahlédli duhu, příslib boží shovívavosti. A ty nás děsíš potopou?

Mirdad: Potopa, která se blíží, bude mnohem ničivější než velká potopa světa. Země zaplavená vodami je Země těhotná příležitostmi. Země vařící se ve své krvi však nebude mít žádnou naději.

Micayon: Máme se tedy připravovat na konec? Neboť nám bylo řečeno, že příchod tajného pasažéra bude znamením konce.

Mirdad: Nebojte se o Zemi. Je dosud mladá a její prsy přetékají mlékem. Bude z nich pít více generací, než kolik dokážete spočítat.

Nebojte se o člověka, pána Země. Člověk je nezničitelný.

Člověk je nepokořitelný a nevyčerpatelný. Vstoupí do kovárny a vystoupí jako bůh.

Bud'te pevní. Bud'te připravení. Mějte své oči doširoka otevřené, uši připravené a své jazyky držte na uzdě, aby vaše srdce poznala svatý hlad. Až je nasytíte, budete již sytí navěky.

Musíte být plní, abyste mohli nasytit toužící. Musíte být silní a trpěliví, abyste mohli podepřít ty, kteří klesají slabostí. Musíte být připraveni na bouři, abyste mohli být přístřeším pro ty, jež k vám zažene bouře. Musíte svítit, abyste mohli vést poutníky v temnotách.

Slabí jsou břemenem jenom pro slabé. Pro silné představují příjemnou výzvu. Hledejte slabé. Jejich slabost je vaše síla. Hladový člověk netouží po jiném hladovém. Touží po tom, aby byl nasycen. Hledejte hladové, neboť touží po vaší sytosti.

Slepí jsou překážkou jiných slepců. Pro vidoucí jsou však milníky. Hledejte slepé. Jejich temnota je vaše světlo.

Naronda: V té chvíli zazněl hlas trubky, který svolával k ranní modlitbě.

Mirdad: Zamora troubí, že začal nový den. Další zárak, který odžijete od rozbřesku až po setmění. Budete plnit svá břicha a zase je vyprazdňovat. Budete brousit své jazyky o jalová slova. Bude činit to, co by nemělo být číněno, a budete se vyhýbat tomu, co je potřeba udělat.

Micayon: To se nemáme modlit?

Mirdad: Jděte! Modlete se, jak vás to naučili. Modlete se jakkoli a za cokoliv. Jděte a číňte to, co vám pověřili, abyste činili. Plňte cizí rozkazy, dokud se nenaučíte sami si rozkazovat. Učte se cizími radami, dokud se nenaučíte sami si radit. Modlete se, dokud se nenaučíte, jak učinit každý svůj skutek modlitbou a obětí. Jděte v míru. Mirdad se musí postarat, aby váš ranní pokrm byl bohatý a sladký.

Kapitola osm

Společníci vyhledají Mirdada v Hnízdě, kde je varuje, aby se nezaobírali svými záležitostmi v noci

Naronda: Toho dne jsme s Micayonem nešli na ranní modlitbu. Šamadam si povšiml naší nepřítomnosti, a když zjistil, že jsme strávili noc v Mirdadově cele, rozzlobilo ho to. Ukryl však svou zlost a ponechal ji v sobě na příhodnější čas.

Také ostatní společníci byli znepokojeni naším chováním a chtěli vědět, zda to byl Mistr, kdo nám zakázal zúčastnit se pravidelné modlitby. Jiní zase činili ukvapené závěry ohledně jeho identity a tvrdili, že nás k sobě povolal tajně, aby nám ve skrytu prozradil, kým ve skutečnosti je. Nikdo z nich nevěřil tomu, že by se mohlo jednat o tajného pasažéra, ale každý z nich měl celou řadu otázek, které chtěl Mirdadovi položit.

Mistr měl ve zvyku po splnění všech povinností odcházet do jeskyně nad propastí. Tomu místu jsme říkali Hnízdo. Všichni kromě Šamadama jsme toho odpoledne vyhledali Mistra na onom místě a našli ho pohrouženého do hluboké meditace. Jeho tvář vyzařovala vnitřní světlo, jež zaplálo ještě jasněji, když zvedl své oči a pohlédl na nás.

Mirdad: Jak rychle jste našli své hnízdo! Mirdad se raduje za vás.

Abimar: Archa je naše hnízdo. Jak se odvažuješ tvrdit, že jím je tato jeskyně?

Mirdad: Také Archa byla kdysi orlím hnízdem.

Abimar: A dnes?

Mirdad: Dnes je doupětem krtků.

Abimar: Osm veselých krtků a devátý je Mirdad.

Mirdad: Je snadné zesměšnit, ale těžké pochopit! Zesměšňování však vždy nakonec dopadne na toho, kdo zesměšňuje. Proč používáš svůj jazyk naprázdno?

Abimar: Jsí to ty, kdo se nás pokouší zesměšnit. Ty nás nazýváš krtky. Čím jsme si zasloužili takový titul? Cožpak jsme se nestarali o Noemův oheň? Tato Archa, která začínala jako barabizna obývaná hrstkou žebráků, je naší zásluhou nyní bohatší než mnohý palác! Cožpak jsme nerozšířili hranice opatství do takové šíře, že nám mohou závidět králové? Jestli jsme krtci, pak je naše doupě klenotem a my jsme Mistry mezi všemi, kdo budují doupata.

Mirdad: Noemův oheň hoří, ale jen na oltáři. Jakou má pro vás cenu, nejste-li vy sami oltářem? Jakou cenu pro vás má oheň, jenž neplane ve vašich srdcích! Archa je ověšena zlatem a stříbrem, prohýbá se pod jeho tíhou a hrozí, že vás zavalí. Archa však nenesla žádné poklady ani zbytečný náklad. Byla plná života namísto mrtvé váhy. Proto před ní byly hlubiny bezmocné! Vyvarujte se mrtvé váhy, společníci moji. Mějte na paměti, že pro toho, kdo si uvědomí své božství, je vše jenom břemeno a balast. Nese v sobě svět, ale nenechá se obtížít jeho vahou. Říkám vám, pokud nehodíte přes palubu své stříbro a zlato, stáhne vás všechny ke dnu. Člověka poutá vše, co si podmanil. To, co držíte, drží ve skutečnosti vás. Uvolněte věci ze svého sevření, pokud nechcete, aby svíraly ony vás.

Ničemu nepřisuzujte cenu, neboť i ta nejvzácnější věc je stále ještě bezcenná. Říkáte, kolik stojí ten krajíc? Tak proč nepřisoudíte cenu Slunci? Proč neoceníť vzduch, Zemi, moře, pot a um člověka, bez kterých by nebyl vznikl chléb. Nepřisuzujte cenu ničemu a ze všeho nejméně vlastnímu životu. Nemá větší cenu, než jakou mu sami přisoudíte. Dejte pozor, aby váš vlastní život nebyl nakonec lacinější než zlatá tretka. Neustále posunujete hraniční kameny klášterního panství. Ale i kdybyste je zarazili až na samotný konec země, stále pod nimi budete pohřbeni, stále budou ohraničovat jen váš život. Mirdad vás naučí, jak se opásat nekonečnem a přikrýt věčností. Moře je jen kapka uchopená dlaní Země, a přesto Zemi objímá a pokrývá. O kolik více věčnosti skrývá nitro člověka, cožpak nejste nekonečnější než oceán? Nebuďte dětinští a nehodnoťte člověka od paty k hlavě. Nemyslete si, že tak můžete stanovit jeho hranice.

Možná jste mistři mezi všemi budovateli doupat, jak říká Abimar, to však nemění nic na tom, že stejně jako ostatní krkci pracujete v temnotě. Čím hlubší bude vaše bludiště, tím více se vzdálíte od slunečního svitu. Znam vaše bludiště, Abimare. Je vás hrstka, jak říkáš, domněle oddělených od světských pokušení a oddaných Bohu. Zlé a temné jsou však cesty, jež vás spojují se světem. Neslyším snad vaše vášně, jak se zmítají a syčí? Cožpak jsem neviděl závist, která se uhnízdila u paty toho vašeho Božího oltáře a tam se plazí a svíjí? Možná je vás jen hrstka, ale jaké temné davy se ve vás ukrývají!

Kdybyste byli takoví mistři a budovatelé, jak tvrdíte, pak byste již dávno hloubili svou cestu nejen v Zemi, ale i na Slunci a vůbec každou sférou, již znají nebesa.

Jenom nechte krtky, ať čumáky a prackami hloubí své cesty. Nemusíte ani mrknout okem, abyste našli svou královskou cestu. Usadte se v tomto Hnízdě a vyšlete kupředu svou imaginaci. Ona ať je vaším božským průvodcem i stopařem, jenž nalezne cestu, na které nenajdete žádnou stopu. Je to cesta, jež vede do Království. Následujte svého průvodce s odhodlaným srdcem a odvahou. Jeho otisky a stopy ať jsou pro vás na vaší cestě důkazem a ujištěním. Byli jste to vy, kdo je tam zanechal. Nic si nelze představit, co už v člověku není.

Strom může dorůst jen do té výšky, jakou mu umožní jeho kořeny. Protože kořeny člověka vycházejí z věčnosti, může i člověk do ní dorůst.

Nevymezujte si hranice. Rozpínejte se, až už nebude žádného místa, kterého byste nedosahovali. Rozšiřujte se, dokud ve vašem dosahu nebude celý svět. Rozlévejte se, dokud nenarazíte na Boha tak jako na sebe samé. Vyplňujte prostor a rozpínejte se!

Nečiňte nic potmě v domnění, že tma je neproniknutelným závojem, který ukryje vaše činy.

Když už se nestydíte před šeroslepými, styďte se alespoň před netopýry a světluškami.

Není temnoty, společníci moji. Jsou jen různé stupně světla, jež jsou přizpůsobeny potřebám každého živoucího tvora. Vaše poledne je jen půlnoc pro fénixe. Vaše noc je ránem žab. Je-li temnota odhalena, jak by mohla cokoli zastírat?

Nesnažte se nic zakrývat. Když svá tajemství odhalíte nicotě, nicota pohltí vaši vůli. Cožpak víko neví, co je v truhle? A co se stane s truhlami plnými červů a hadů, když se víko nadzvedne?

Říkám vám, že vaši hrud' neopustí ani nádech bez toho, aby pak vítr nenesl v tomto dechu zprávu o vašem srdci. Žádný pohled neopustí oko, aniž by v sobě nesl důkazy o širokých zornicích plných chťiče a strachu nebo o úzkých očích plných smíchu nebo slz. Žádný sen dosud nevstoupil do žádných dveří dřív, než zaklepal na všechny jiné. Uvědomte si tedy, co o vás vypovídá váš vzhled. Dejte si pozor, jaké sny pouštíte do dveří a jaké necháváte odejít s nepořízenou.

Pokud se však zatoužíte osvobodit od touhy a bolesti, Mirdad je ochoten ukázat vám cestu.

Kapitola devět

Cesta k životu bez utrpení; společníci poznají, je-li Mirdad černý pasažér

Micaster: Ukaž nám cestu.

Mirdad: Toto je cesta vedoucí k osvobození, oproštěná od ulpívání a bolesti.

Přemýšlejte tak, jako by každá vaše myšlenka měla být vystavena vysoko na nebi a ozářena Sluncem. Neboť tak tomu vskutku je.

Mluvte tak, jako by celý svět nebyl než jedno ucho, které vám naslouchá. Neboť tak tomu doopravdy je.

Čiňte tak, jako by vaše skutky měly znovu dopadnout na vaši hlavu. Neboť právě to se stane.

Přejte si tak, jako byste se sami stali svým přáním. Neboť právě tím jste.

Žijte tak, jako by sám Bůh potřeboval váš život pro uskutečnění toho svého. Neboť jej skutečně potřebuje.

Himbal: Jak dlouho k nám ještě budeš promlouvat v hádankách? Mluvíš tak, jak s námi dosud žádný člověk nehovořil. To, co říkáš, není psáno v žádné knize.

Bennoon: Řekni nám, kdo jsi, abychom ti mohli lépe naslouchat. Jsi-li černý pasažér, dej nám nějaký důkaz.

Mirdad: Dobře jsi promluvil, Bennoone. Máš příliš mnoho uší, kterými se mi snažíš naslouchat. Kdybys měl pouze jedno, jež slyší a rozumí, nevyžadoval bys žádný důkaz.

Bennoon: Černý pasažér má přijít, aby soudil svět, a my společníci máme usednout po jeho pravici. Máme se tedy připravit na Soudný den?

Kapitola deset

O Soudu a Soudném dni

Mirdad: Z mých úst nepochází žádný soud, ale pouze svaté pochopení. Nepřišel jsem soudit svět, ale spíše ho osvobodit. Neboť pouze neznalost si ráda obléká soudcovský talár, vydává zákony a trestá provinění. Nejhorším soudcem neznalosti je neznalost sama. Vezměte si člověka. Cožpak ve své nevědomosti není rozpolcen na dvě části, a nepřivolává tak na sebe samu smrt? Není snad zkáza důsledkem všech jeho činů?

Říkám vám, že tu nejsou dva – člověk a Bůh. Existuje pouze bohočlověk, anebo člověkobůh. Ať se objeví v tisíci podobách nebo se rozdělí na tisíc částí, je to stále jedna bytost. Boží jednota je věčný zákon, který se vynucuje sám. Žádný soud ani porota ho nemusí vymáhat či uplatňovat její silou. Viditelný i neviditelný vesmír jsou jako otevřená ústa, jež vyhláší tento zákon pro všechny, kdo mají uši a slyší.

Cožpak není moře při vší své rozlehlosti a hloubce pouhou kapkou vody?

Cožpak není země při vší své členitosti jedinou sférou?

Cožpak nejsou sféry i přes svou nespočetnost jednotným vesmírem?

Stejně tak i lidstvo není než jediný člověk. A stejně tak i člověk ve všech svých rovinách je dokonalou jednotou.

Božská jednota, mí společníci, je jediným zákonem bytí. Jeho jiným jménem je láska. Znat tento zákon a řídit

se jím znamená řídit se životem. Vyhýbat se mu nebo se řídit jiným zákonem znamená řídit se nebytím nebo smrtí.

Život je shromažďování. Smrt je roztroušení. Život je připoutání. Smrt je odpadání. A proto je člověk – dualista – rozpolcený. Chtěl by shromažďovat skrze roztroušení. Chtěl by spoutávat skrze rozvazování. Při shromažďování a poutání jsem v souladu se zákonem a mou odměnou je život. Při roztroušení a rozvazování hřeším proti zákonu a mým trpkým údělem je smrt.

A vy, odsouzení, chcete sedět po mé pravici u soudu nad těmi, kdo se již odsoudili sami. Jak strašní soudci a strašný soud!

Je to podobné, jako když jeden oběšenec podává oprátku druhému. A je to stejně směšné, jako by jeden z páru zapřažených volů řekl druhému: „Teď budu táhnout já.“

Je to stejně příšerné, jako by si dvě mrtvolky ve stejném hrobě chtěly vyměnit místo.

A je to stejně zbytečné, jako když si dva slepci chtějí navzájem vydloubnout oči.

Vzdejte se každého místa v soudní porotě, společníci moji. Neboť abyste mohli vynést rozsudek nad kýmkoli či čímkoli, je vaší povinností nejen znát zákon a řídit se jím, nýbrž i vyslechnout svědky. Koho předvoláte jako svědka před svůj soud?

Předvoláte k tomuto soudu vítr? Neboť vítr podporuje vše, co se děje na této Zemi.

Budete vyslyšet hvězdy? Neboť hvězdy přihlížejí všemu, co se odehrává na této planetě.

Přirknete díl viny i mrtvým, kteří zde žili od stvoření světa? Neboť mrtví přetrvávají v žijících.

Má-li být důkazní řízení kompletní, musí být předvolán také vesmír. A až k vám přivítá vesmír, nebude již žádného

procesu potřeba. Vy sami sestoupíte ze svých míst a svědek se stane soudcem.

Až toto pochopíte, nebudete již nikoho soudit.

Až se dokážete shromáždit, neodsoudíte nikoho z těch, kteří odpadnou. Tehdy pochopíte, že odpadlík odsuzuje sám sebe. A spíše než byste odsoudili toho, kdo odsuzuje sám sebe, budete se snažit zbavit ho jeho prokletí.

Člověk je příliš obtěžkán břemeny, jež si sám na sebe naložil. Příliš kamenitá a křivolaká je jeho cesta. Každý soud je břemenem, které dopadá na souzeného i na soudce. Pokud se chcete svých břemen zbavit, zanechte soudů nad člověkem. Pokud chcete, aby zmizela na věky, klesněte navždy do hlubiny světa. Ať pochopení vede vaše kroky a vaše cesty budou přímé a hladké.

Nepřicházím vám zvěstovat žádný soud, ale jen svaté pochopení.

Bennoon: A co Soudný den?

Mirdad: Každý den, Bennoone, je Soudný den. Dobré a zlé skutky jsou hodnoceny při každém mrknutí oka. Nic není skryto. Nic není ponecháno bez odplaty.

Neexistuje myšlenka, skutek ani přání, které by nebyly zaznamenány v tom, kdo myslí, činí a touží. Žádná myšlenka, přání ani skutek nepřicházejí v tomto světě nadarmo, ale všechny rodí plody podle své podstaty a druhu. Vše, co odpovídá Božímu zákonu, je vedeno k životu. Vše, co se mu protiví, je odsouzeno k záhubě.

Takové však nejsou všechny tvé dny, Bennoone. Některé z nich jsou klidné. Jsou to ty dny, v nichž sklízíš úrodu zasetou během hodin spravedlivého života.

Jiné dny bývají zastřené mračny. Ty jsou odplatou za hodiny strávené v náměsíčnosti smrti a v polospánku života.

A nakonec se na tebe vyřítí jiné dny, jež žene bouře, z očí jim šlehají blesky a v uších jim duní hrom. Ty na tebe udeří z výšky, sešlehají tě svými biči. Budou do tebe narážet zleva i zprava, srazí tě k zemi. Budeš polykat prach a přát si, aby ses nikdy nenarodil. Takové dny jsou plodem hodin strávených ve vědomém odporu k zákonu.

Tak je tomu se světem. Stíny, které se sbíhají na obloze, nejsou o nic méně zlověstné než ty, které se na nebi objevily před Potopou světa. Otevři oči a podívej se.

Když sleduješ, jak jižní vítr žene mračna na sever, říkáš, že přinášejí déšť. Co však tvá moudrost pronese o mračnech skrytých v každém člověku? Cožpak nevidíš, jak rychle jsou lidé obkličováni temnotou?

Čas, kdy člověk prorazí toto obkličování, je již na spadnutí. Bude to strašlivý den!

Již po mnoho staletí zahaluje lidské kroky temnota. A jejich těla se zamotávají do sítí. Abys osvobodil člověka z jeho pout, budeš muset spolu se sítěmi strhat i jeho maso a rozdrtit mu kosti. Udělají to lidé sami. Až se nadzvednou víka, nádoby vydají svůj obsah, ať už bude jakýkoliv. Jak potom člověk skryje svou hanbu, až bude vše odhaleno, a kam se poběží ukrýt?

Toho dne budou mrtví proklínat živé. Lidská hrdla budou plna slov, ale nevydají ani jediné. A jejich oči zamrznou. Z jejich srdcí začnou vycházet štíři a zmije a lidé budou volat: „Odkud pocházejí tito štíři? Kde se tu vzaly ty zmije?“ Nebudou mít ani ponětí o tom, že je sami pozvali a ubytovali ve svých srdcích.

Otevři oči a podívej se sám! Přimo ve vašem klášteře, který má jako jasný plamen hořet vstříc tápajícímu světu, se zalíbilo prázdnotě. Jestliže maják sám utonul v temnotě, jak strašlivý asi musí být osud těch, kdo se plaví po moři?

Mirdad s vámi postaví novou archu. Přimo v tomto hnízdě ji našel a zbudoval. Z tohoto hnízda vyletíte do světa, který člověku nepřináší soud, ale věčný život. A proto musíte znát zákon a dodržovat jej.

Zamora: Jak zní Boží zákon a jak ho máme uctívat?

Kapitola jedenáct

Láska je Boží zákon; Mirdad přede všemi odhalí vzájemné odcizení dvou společníků, poté si pošle pro harfu a zazpívá Hymnu Nové archy

Mirdad: Láska je zákon Boží.

Žijete, abyste se mohli naučit milovat. Milujete, abyste se mohli naučit žít. Žádné další učení člověk nepotřebuje. A co je to láska pro milujícího než navždy vstřebat milovanou osobu tak, aby oba mohli splynout v jedno?

A koho nebo co má člověk milovat? Má si člověk vybrat jen jeden list ze stromu života a zasvětit mu celé své srdce? Na které z větví se třepotá ten pravý list? A co kmen, z něž větev vyrůstá? A co kůra, která chrání kmen? A kořeny, jež vyživují kůru, kmen, větev a listy stromu? A co s půdou, která je vyživuje, a co se Sluncem, mořem a vzduchem, půdu oplodňují?

Jestliže jeden malý list na stromě stojí za to, abyste jej milovali, o kolik víc si vaši lásku zaslouží strom jako celek? Láska, která si z celku vybírá jen určitou část, je přede odsouzená k zániku.

Vy si v hlavě přemíláte: na stromě rostou různé listy. Některé jsou zdravé, jiné nemocné. Některé jsou krásné, jiné ošklivé. Některé jsou velké, jiné malé. Jak si máme vybrat ten správný?

Já vám říkám, že z nemocných a ošklivých listů získávají krásné listy své zdraví. Říkám, že ošklivost je štětcem, barvou a paletou krásy. A trpaslík by nebyl trpaslíkem, kdyby neposkytl svá měřítka obrům.

Vy jste strom života. Vyvarujte se svého rozpolcení. Nešťvěte ovoce proti ovoci, list proti listu, větev proti větvi. Nestavte kmen proti kořenům ani strom proti matce Zemi. Protože právě to činíte, jestliže milujete jednu část celku více než jinou anebo ji z celku vylučujete. Vy jste strom života a vaše kořeny jsou všude. Vaše větve i listy jsou všude. Vaše plody jí každá ústa. Ať už jsou plody, větve, listy a kořeny jakékoliv, vyrůstají z vašich kořenů. Jestliže chcete, aby váš strom nesl sladké plody, pokud chcete, aby byl silný a zelený, soustředte se na mízu, která vašimi kořeny proudí.

Láska je míza života. A nenávist je hnis smrti. Podobně jako krev musí i láska cirkulovat žilami bez zábran. Zabraňte krvi kolovat a stane se hrozbou. Co jiného je nenávist než zablokovaná nebo potlačená láska? Ta se pak stává jedem jak pro toho, kdo nenávidí, tak pro jeho protějšek.

Žlutý list na vašem stromu života je list, jemuž bylo zabráněno v přístupu k lásce. Neobviňujte jej. Uschlá větvička touží po lásce. Nečiňte ji odpovědnou za její ztrátu. Shnilé ovoce je ovoce nasáklé nenávistí. Nezlobte se na ně, spíše se zaměřte na svá slepá a nenávistná srdce, která dopřávají mízu života jen nemnohým a odpírají ji tisícům. Tak ji odpíráte sami sobě.

Neexistuje žádná láska kromě lásky k sobě samému. Žádné Já se nikdy nemůže vymanit z všezahrnujícího Já. Bůh je láska, protože miluje sám sebe.

Dokud vás láska zraňuje, nenalezli jste své pravé Já ani zlatý klíč pravé lásky. Protože milujete ze své bytosti jen to pomíjivé, je pomíjivá i vaše láska.

Láska mužů k ženám není pravá láska. Je to jen touha něco si dokázat. Láska rodiče k dítěti je pouhou předsíní ve svatém chrámu lásky. Dokud se muž nestane milencem každé ženy a rodič nebude milovat všechny děti a naopak, budou se muži a ženy chvástat svým masem a kostmi narážejícími do masa a kostí druhého, nikdy však nebudou moci vyslovit svaté jméno lásky. Vždyť by to bylo rouhání.

Můžeš-li označit jediného člověka za svého nepřítele, nebudeš mít žádné přátele. Jak by tvé srdce rozdělené spory mohlo být domovem pro pravé přátelství?

Dokud se vaše srdce nezbaví nenávisti, nepoznáte radost lásky. A pokud byste svou životní mízou napojili všechny bytosti až na jediného malinkého červa, budou vám odplatou za takový pochybný dar hořkost a samota. Neboť pouze pokud milujete všechno a všechny, milujete i sami sebe. A pokud nenávidíte cokoli či kohokoliv, nenávidíte především sami sebe. Neboť to, co nenávidíte, je propojeno neoddělitelně s tím, co milujete, podobně jako líc a rub jedné mince. Pokud chcete být upřímní alespoň k sobě samým, pak musíte milovat to, co nenávidíte a co nenávidí vás, předtím než začnete milovat ty, kteří vás milují.

Láska není ctnost. Láska je nutnost. Je důležitější než chléb a voda a životodárnější než světlo a vzduch.

Ať se nikdo nechvástá svou láskou. Ať není pyšný, že miluje. Ať se lásky nadechuje, ať lásku vydechuje stejně nevědomě, jako dýchá vzduch.

Láska nepotřebuje nikoho, aby ji vynášel. To ona poznese srdce toho, kdo je jí hoden.

Nežádej za svou lásku žádnou odměnu. Ona sama je dostatečnou odměnou. Stejně tak nenávist je sama sobě dostatečným trestem.

Nesmlouvej s láskou. Neboť láska nesmlouvá s nikým kromě sebe samé.

Láska nepůjčuje ani nedluží. Láska neprodává ani nekupuje. Pokud dává, dává se celá. Pokud přijímá, přijímá vše. Tím, že odebírá, obdarovává. Tím, že daruje, odnímá. Tak tomu bylo, je a bude.

Tak jako se veletok vlévá do moře, a to jej znovu živí, vy se musíte vlévat do lásky, aby vás mohla naplnit. Nádrž, která zabrání návratu darů moře zpět k jejich podstatě, se promění ve stojatou vodu.

Láska nezná méně ani více. Ve chvíli, kdy se pokusíte odstupňovat či změřit lásku, vám unikne a zanechá za sebou jen trpké vzpomínky.

Láska nezná žádné teď a pak ani tady a tam. Všechna období jsou obdobími lásky. Všechna místa jsou vhodná, aby se v nich láska usídlila.

Láska nezná žádné hranice ani ploty. Láska, jež by se dokázala zastavit o jakoukoliv překážku, není hodna toho být nazývána svým jménem.

Často slyším, jak říkáte, že láska je slepá. Myslíte tím, že milující nevidí na milovaném žádnou chybu. Takto slepý je ovšem pravý zrak. Kéž byste i vy byli tak slepí, aby vás na nikom nezarazily jeho chyby!

Nebo jinak – zrak lásky je tak čistý a pronikavý, že nevidí žádnou vinu. Kdyby naplnila vaše oči, pak byste nic nepovažovali za nehodné vaší lásky. Jen falešná láska a křivý pohled se zaměstnávají hledáním chyb na druhých.

Každá chyba, kterou najdete, je pouze zrcadlem vašich vlastních provinění.

Láska spojuje. Nenávist rozděluje. Tato obrovská a těžká masa země a kamenů, již nazýváte Oltářový vrch, by se rozpadla na prach, kdyby ji nedržela pohromadě mocná ruka lásky. Stejně tak vaše těla, zdánlivě smrtelná, by zcela jistě mohla vzdorovat svému rozpadu, kdybyste každou svou buňku milovali se stejným zanícením.

Láska je mír naplněný melodií života. Nenávist je válka plná zlovolných výbuchů smrti. Čím budete vy? Láskou a věčným mírem, nebo nenávistí a nekonečnou válkou?

Žije ve vás celá země. Žijí ve vás nebesa a jejich obyvatelé. Milujte zemi a všechno její stvoření stejně jako sami sebe. A milujte nebesa a všechny jejich bytosti, pokud chcete milovat sami sebe. Proč nenávidíš Naronda, Abimare?

Naronda: Všichni o krok couvli, když Mistr tak náhle změnil tón a směr rozmluvy. Jen Abimar a já jsme byli šokováni tak přímou otázkou o našem odcizení, které jsme dosud přede všemi opatrně skrývali. Byli jsme přesvědčeni, že o našich citech nemá nikdo jiný ani tušení. Všichni se na nás zadívali a čekali, co Abimar odpoví.

Abimar: (pohlédl na mě) To jsi prozradil Mistrovi ty, Narondo?

Naronda: Když Abimar řekl Mistrovi, mé srdce se ve mně tetelilo radostí. Bylo to právě toto slovo, kvůli kterému jsme se pohádali dávno předtím, než nám Mirdad zjevil svou skutečnou totožnost. Tvrdil jsem, že je učitel nás osvícených, zatímco Abimar trval na tom, že Mirdad je jen obyčejný člověk.

Mirdad: Neobracej se k Narondovi, Abimare. Neboť on nenese tvou vinu.

Abimar: Kdo ti to tedy řekl? Umíš snad také číst lidské myšlenky?

Mirdad: Mirdad nepotřebuje žádné špehy ani vykladače. Kdybys miloval Mirdada tak, jak on miluje tebe, mohl bys snadno číst jeho myšlenky a nahlížet do jeho srdce.

Abimar: Odpusť slepému a hluchému muži, Mistrě. Otevři mi oči a uši, neboť toužím vidět a slyšet.

Mirdad: Jen láska tě může uzdravit. Chceš-li vidět, nech lásku, ať se stane zřítelnicí tvého oka. Chceš-li slyšet, nech lásku přebývat v bubínku svého ucha.

Abimar: Ale já necítím zášť k nikomu, dokonce ani k Narondovi.

Mirdad: To, že necítíš zášť, není ještě láska, Abimare. Láska je aktivní síla, a pokud neřídí každý tvůj pohyb a krok, nenalezneš cestu. Jestliže nenaplní každé tvé přání a myšlenku, stanou se tvá přání hrobníkem tvých snů a tvé myšlenky tě budou mučit po celé dny.

Mé srdce je jako harfa a já vám chci zazpívat. Kde je tvá harfa, dobrý Zamoro?

Zamora: Mám ji přinést, Mistrě?

Mirdad: Jdi, Zamoro.

Naronda: Zaronda okamžitě vstal a šel pro harfu. Zbytek naší skupiny vzrušeně vyčkával. Když se Zamora vrátil se svou harfou, Mistr ji jemně uchopil do svých rukou a něžně ladil každou strunu, dokud každý tón neznel čistě. Poté začal hrát a zpívat:

S Bohem za kormidlem pluj, má Archo, dál,
i když žhavé peklo otevře svůj chřtán,
živí budou mrtví, mrtví obživnou
a poslední hvězdy v nebi zaniknou.
S Bohem za kormidlem pluj, má Archo, dál!

Láska je tvůj kompas, pluj, má Archo, dál,
putuj všemi směry, kudy se vítr dá.
Jsi pokladnice světa a přivezeš všem
spravedlivý podíl na bohatství tvém.
Láska je tvůj kompas, pluj, má Archo, dál!

Víra je tvá kotva, pluj, má Archo, dál,
přijdou těžké chvíle, mnohý by se bál.
I když hromy zahřmí a blesk udeří,
hory se zatřesou jako pápěří,
víra je tvá kotva, pluj, má Archo, dál.

Naronda: Mistr utichl a ohnul se nad harfou tak, jako se milující matka sklání nad dítětem u svého prsu. A přestože se již prsty nedotýkal strun, v harfě stále doznívalo: „Bůh je tvůj kapitán, pluj, má Archo.“ Přestože Mistr měl rty sevřené, jeho hlas dosud naplňoval prostor jeskyně a odrážel se ve vlnách od okolních vrcholů až ke kopcům a údolím hluboko pod námi, od neklidného moře na obzoru až k modrým nebesům nad našimi hlavami.

Jeho hlas byl naplněn zázračnou mocí. Zněl jako klidný jižní vítr i nepokojný zpěv nočních slavíků. Jako by vlny těžce dopadaly na pobřeží a hladily vlhký jemný písek. Jako by něžný opar zanikal nad obzorem, kde Slunce vstupuje do tmavých vod.

A na okamžik se zdálo, jako by se Mléčné hory – a sám Oltářový vrch – najednou oddělily od země a vznášely se v prostoru, majestátné, mocné a jisté si svým směrem.

Po tři následující dny nepromluvil Mistr s nikým ani slovo.

Kapitola dvanáct

O tvůrčím mlčení; řeč je přinejlepším zbožná lež

Naronda: Když uběhly tři dny, sedmička se jako-by pod vlivem jednotného rozkazu opět sešla a zamířila k Hnízdu. Mistr nás pozdravil, jako by již předem věděl, že přijdeme.

Mirdad: Opět vás vítám jako ptáčata v hnízdě. Sdělte Mirdadovi svá přání a své myšlenky.

Micayon: Naši jedinou myšlenkou a naším jediným přáním je být nablízku Mirdadovi, abychom mohli cítit a slyšet jeho pravdu v naději, že se i my zbavíme stínů. Jeho mlčení nás zarmoutilo. Urazili jsme ho snad nějak svým jednáním?

Mirdad: Zachovával jsem po tři dny mlčení, protože jsem se vám chtěl raději vzdálit, než bych vás k sobě připoutal ještě blíže. Každý, kdo zná nezdolný mír mlčení, dobře ví, že ho nikdo nemůže urazit. A také on nikdy neurazí své bližní.

Micayon: Je mlčení lepší než řeč?

Mirdad: Řeč je přinejlepším zbožná lež. Zato mlčení je přinejhorším nahá pravda.

Abimar: Znamená to snad, že dokonce i Mirdadova slova jsou přes svou upřímnost stále ještě lží?

Mirdad: Vskutku dokonce i Mirdadova slova nejsou více než lži pro ty, jejichž Já není stejné jako Já Mirdadovo. Dokud všechny vaše myšlenky nenaleznou původ

v myšlence jediné a dokud všechny nebudou toužit po návratu na dno studny, ze které všechny vzešly, budou vaše slova i přes domnělou upřímnost nadále lži.

Až se naše Já sjednotí a naleznou svou podstatu v myšlenkách Božích, rozloučíme se se slovy a nalezneme dokonalou jednotu v pravém mlčení.

Protože vy a já nejsme totéž, nutíte mě k boji slov, jimiž musím zvítězit nad vašimi slovy, abych vám ukázal cestu k vítězství.

Teprve tehdy budete schopni pokročit na své cestě světem, pokořit jej a podmanit si jej stejně tak, jako si já podmaňuji vás. Jedině a pouze tehdy budete schopni vést svět k mlčení a k Nejvyššímu vědomí, až ke studni svatého pochopení.

Až vás Mirdad porazí, stanete se vpravdě nezničitelnými a mocnými dobyvateli. Svět nesmyje znamení své potupné porážky, dokud nebude poražen vaší mocí. Připravte se na bitvu. Čistěte své štíty a brnění a bruste své meče a kopí. Ať je mlčení vašim válečným bubénkem. Ať je vašim vlajkonošem.

Bennoon: Jaký druh mlčení se může stát současně bubénkem a vlajkonošem?

Mirdad: Ticho, jež vám zpřístupním, je tím nezměřným prostorem, ve kterém nebytí přechází v bytí a bytí přechází v nebytí. Je to nekonečná propast, z níž vychází a do které se vrací každý zvuk. Je to kovářská výheň, v níž každá forma získává svůj tvar a opět jej ztrácí. Tam každé Já začíná a končí. Tam se rodí každý čin.

Pokud nepřekročíte tuto pustinu a plamennou výheň, nikdy se nedozvíte, jak skutečné je pravé bytí a jak neskutečné je nebytí. Ani se nedozvíte, jak pevně je realita spoutána se Věšomírem.

Pro toto ticho vás musím vyslat na dalekou pout', abyste svlékli svou starou těsnou kůži a mohli se pohybovat volní a nespoutaní.

Na dno této propasti odhod'te všechny své starosti a strach, všechny své vášně a touhy, svou závist i svůj chtíč. Když uvidíte, jak jeden po druhém mizí vaše předsudky v propasti, zbavíte své uši jejich nekonečného nářku a vaše tělo se přestane potácet pod jejich bodavými údery.

Do této propasti odhod'te své luky a šípy, jimiž lovíte potěšení a radosti, abyste skolili jen neklid a smutek.

Propasti odevzdejte temnotu a svůj krunýř, aby vaše Já mohlo znovu volně dýchat čistý vzduch pod jasným Sluncem.

Toto mlčení předepisují vašim jazykům.

Plodné ticho země vám předepisují, strašlivé ticho zločince a vraha.

Trpělivé ticho kvočny usedající na svá vejce předepisují vám, mí bratři, a ne netrpělivé kdákání její neplodné sestry. Ta plodná po dvacet jedna dní očekává zázrak, kdy mystická ruka vloží pod její křídla a tělo život. Ostatní členky jejího hejna zatím svým prázdným kvokáním opěvují nicotu a ona zatím oznamuje početí nového života.

Vyvarujte se kdákání, mí společníci. Tak jako přecházíte mlčením svou vinu, tak skryjte do ticha i svou ctnost. Mnohomluvná ctnost je horší než tichá bezectnost. A ukřištěná pocta je horší než tiché pohrdání.

Bojte se přílišné řeči. Z tisíce vyřknutých slov může být potřeba jen jednoho. Zbytek je jen temný mrak v hlavě, ucpávka v uchu, roubík v ústech a slepota srdce.

Nejtěžší je říci právě to slovo, které je skutečně nutné vyřknout.

Z tisíce napsaných slov je těžké vylovit to jediné pravé. Zbytek je pouhá ztráta inkoustu a papíru. Jsou to minuty a hodiny práce trávené v olověných botách namísto radosti na křídlech světla.

Je tak těžké, tak těžké, napsat právě to slovo, jež má být psáno.

Bennoon: A co modlitby, Mistře Mirdade? Musíme přece během modlení říkat mnoho slov a žádat o mnoho věcí. Ačkoli jen výjimečně jsou nám poskytnuty věci, o něž žádáme.

Kapitola třináct

O modlitbě

Mirdad: Pokud se obrácíte ke komukoliv jinému než k sobě samým, modlíte se nadarmo. Ve vás je síla přivolat i odvrátit. Ve vás je přítomno všechno, po čem toužíte, i to, čeho se chcete zbavit. Abyste mohli něco přijmout, musíte to umět darovat.

Kde je hlad, tam je i jídlo. Kde je jídlo, tam musí být i hlad. Pokud vás sužuje bolest nebo se cítíte hladoví, jste zároveň schopni přijmout požehnání a být naplněni.

Potřeba je současně i svým naplněním.

Což není klíč naplněním zámku? Což není zámek naplněním pro klíč? A nejsou snad oba naplněním pro dveře? Nespěchejte s přivoláváním kováře, kdykoliv ztratíte svůj klíč. Kovář již provedl svou práci a udělal ji dobře. Nežádejte ho tedy stále znovu o totéž. Dělejte svou práci a nechte kováře na pokoji. Když byl hotov s vámi, našel si novou práci. Odstraňte ze své paměti odpadky a jistě si vzpomenete, kde jste svůj klíč nechali.

Nevýslovný Bůh vás vyslovil. Vyslovil ve vás i sám sebe. A tak i vy sami jste nevyslovitelní.

Bůh vám neposkytl pouze část sebe, nedá se rozdělit. Obdaril vás celým svým nedělitelným, nevyslovitelným bytím. Jaké větší dědictví byste mohli chtít? Kdo nebo co jiného by vás mohlo ponížít kromě vaší vlastní zaslepenosti a bázlivosti?

Někteří lidé však raději, než by byli vděční za své dědictví a hledali svou cestu k Němu, si z Boha dělají skládku, kam odhazují veškeré své nářky, své stýskání nad bolestmi zubů či břicha. Ukládají na to místo své hádky a pomsty stejně jako své probdělé noci.

Jiní považují Boha za svou výhradní pokladnu, ve které naleznou všechno, co si přejí, včetně veškerých bezcenných tretek, které na světě existují.

Jiní si myslí, že Bůh je jejich účetní. Musí jim vést účty o tom, komu co dluží a kdo dluží jim. Jeho úkolem je vybírat od dlužníků jejich dluhy a vždy jim obstarávat dostatečné množství prostředků, ať už zatouží po čemkoliv.

Lidé Bohu naložili celou škálu všemožných úkolů. Jen několik málo jich pochopilo, že kdyby Bůh měl v úmyslu všechny tyto úkoly splnit, vykonal by je osobně. Rozhodně by nepotřeboval žádného člověka k tomu, aby ho pobízel nebo mu připomínal jeho úkoly.

Připomínáte snad Bohu, že přišel čas pozvednout Slunce nad obzor a skrýt Měsíc?

Připomínáte mu, že zrno, jež jste zaseli, bude muset ještě vyklíčit?

Připomínáte mu snad, aby naučil pavouka tkát síť?

Připomínáte mu, že ve vlaštovčím hnízdě ve vaší stáji se objevila mláďata?

Připomínáte mu veškeré jedinečné události, které zaplnily nekonečný vesmír?

Proč se vaše ubohé bytosti obtížené všemi svými maličnými potřebami dovolávají jeho sluchu?

Cožpak si myslíte, že v jeho srdci musíte zaujímat více místa než pavouci, vlaštovky nebo zmi?

Proč si myslíte, že nebudete bohatě obdarováni, pokud neohnete hřbet, neroztáhnete paže a nepadnete na kolena?

Kde je ten Bůh, který by měl naslouchat vašim touhám a obavám, vašim modlitbám a nářkům? Není snad ve vás a nad vámi? Cožpak není jeho ucho blíže k vašim ústům, než je patro k vašemu jazyku?

Na Bohu je dostačující jeho božství, na němž vy máte podíl. Jestliže vám Bůh dal zárodek své božskosti a přebývá v ní, a vy ne, co to o vás vypovídá? Nebudete-li se starat o božský zárodek ve svém nitru, co bude vaší životní náplní? A co když se rozhodnete nekonat svou práci a Bůh ji bude muset vykonat za vás? Jaká pak bude bilance vašeho života, jaký smysl budou mít všechny vaše modlitby?

Nepronášejte před Bohem všechny své nespočetné starosti a touhy. Nenuťte ho, aby za vás otevíral dveře, když vás vybavil klíči k jejich zámkům. Prohleďte nezměrnost svého srdce. V tom prostoru naleznete klíč ke každým dveřím. V tom nezměrném prostoru jsou všechny věci, po kterých lačníte, jak dobré, tak zlé.

Za vašimi zády odpočívá mocná armáda připravená uposlechnout vašeho byt' sebemenšího rozkazu. Pokud ji vyzbrojíte, moudře vedete a neohroženě řídíte i v té nejprudší řeži, pomůže vám na cestě za vaším cílem zdolat nejstrašnější bariéry a překonat veškeré překážky. Jestliže jí však neposkytnete vybavení, nepovedete ji pevně a necháte ji napospas jejímu osudu, bude vaše nedisciplinovaná armáda trávit čas zahálkou a uteče před sebemenší překážkou. V patách se jí bude šourat temnota porážky. Ta armáda není jiná než zástupy rudých krvinek, které se vám právě prohánějí v žilách. Každá z nich je zázrakem síly, každá z nich v sobě nese záznam všech vašich činů až do těch nejpodrobnějších detailů.

Tato síla se stéká ve vašem srdci a odtud čerpá svoji moc. Proto je lidské srdce tak slavné. Z něj pocházejí veš-

keré slzy bez ohledu na to, zda pláčete smíchy, či žalem. Do srdce míří váš strach ze života i smrti. Vaše touhy jsou vybavením vašeho vojska. Vaše vědomí je jeho poručíkem. Vaše vůle je jeho generálem.

Pokud jste schopni vybavit svou krev jedinou vůdčí touhou, která umlčí a zastíní všechny ostatní, pokud přijmete jednu vůdčí myšlenku se vší její disciplínou, pokud se spolehnete na nejvyšší vůli, která povede a ukázní vaše vojsko, tehdy snad dojdete naplnění.

Jakým způsobem dojde světec své svatosti, ne-li tím, že jí podřídí každý proud ve svých žilách, každé své přání a myšlenku? Tehdy ve svatosti sjednotí své vojsko a svou neochvějnou vůlí je vyše za cílem, kterým není nic jiného než ona svatost.

Říkám vám, že všechna svatá přání, všechny svaté myšlenky a veškerá svatá vůle, kterou tato planeta poznala od Adama až dodnes, si pospíší na pomoc každému, kdo usiluje o svatost. Neboť vždy tomu bylo tak, že veškeré vodstvo míří do moře a veškeré sluneční paprsky patří jen Slunci.

Jak dosáhne vrah úspěchu svých plánů, pokud nepodřídí každou částičku ve své krvi své horečnaté představě vraždy? Kdo bude velet jeho vojsku, ne-li vítězná vražedná myšlenka? Co jiného než vůle vraždit ho přiměje zasadit osudný úder?

Říkám vám, že každý vrah od Kaina až dodnes poběží, aby posílil a upevnil paži člověka, jenž se rozhodl vraždit. Neboť tak tomu bylo vždy. Havrani se spojovali s havrany a hyeny vyhledávaly společnost hyen.

Z toho vyplývá, že modlit se znamená naplnit svou krev jedinou představou, jedinou myšlenkou a jedinou vůlí. Jde

o to naladit své Já tak, aby dosáhlo dokonalé harmonie s tím, po čem toužíte.

Atmosféra této planety se až do posledního detailu zrcadlí ve vašem srdci. Vzdouvá se dávnými vzpomínkami na věci, které se udály od časů jejího zrození.

Žádné slovo ani skutek, žádné přání ani vzdech, žádná přechodná myšlenka ani preludný sen, žádný dech člověka ani zvířete, žádný stín, žádná iluze nepřebývá jinde než na této Zemi. Bylo tomu tak od počátku dní a bude tomu tak do konce časů. Nalad'te svá srdce na kteroukoliv z těchto strun a ona na ně bude hrát.

K modlitbě nepotřebujete rty ani jazyk. Stačí vám klidné, probuzené srdce, jediné vůdčí přání, jediná vůdčí myšlenka, a především nejvyšší vůle, jež nikdy nepochybuje ani neváhá. Slova nemají jiný smysl než zpřítomnit srdce a probudit je každou svou slabikou. Je-li srdce probuzeno, měl by jít jazyk raději spát a skrýt se za sevřenými rty.

Stejně tak nehledejte chrámy, abyste se v nich modlili.

Ten, kdo není schopen nalézt chrám ve svém srdci, ten nenalezne své srdce v žádném chrámu. Ale to vám říkám, i těm vám podobným, ne však každému, že většina lidí dosud nenalezla svou cestu. Cítí potřebu se modlit, ale neznají správný způsob. Neumí se modlit beze slov. Neznají jiná slova než ta, která jim vložili do úst jiní. Jsou ztraceni a donuceni přehlížet nezměrnost vlastních srdcí. Takoví pak hledají úkryt uvnitř chrámových zdí a ve stádech stvoření, která se jim podobají.

Nechte je vztyčovat jejich chrámy. Nechte je zařikávat prázdnotu ve svých modlitbách. Vy však se modlete za pochopení.

Pamatujte si, že klíčem k životu je tvůrčí slovo. Klíčem k tvůrčímu slovu je láska. Klíčem k lásce je pochopení.

Naplňte svá srdce a ušetřete své jazyky zástupů slov. Ušetřete svá vědomí tíhy tisícových modliteb a osvobodte svá srdce z pout všech Bohů, kteří by vás zotročili svými dary, již by vás jednou rukou konejšili a druhou udeřili a kteří jsou klidní a laskaví, když je vzýváte, ale nenávistní a plní zloby, když je odmítnete. Odmítněte Bohy, již vás neslyší, pokud nevoláte, kteří vás neobdarují, pokud nežebřáte, a již když už vám něco dají, příliš často litují svého daru. Odmítněte Bohy, kteří září skrze vaše slzy a svou slávu získávají skrze vaši hanbu.

Osvobodte svá srdce od všech těchto Bohů a nalezněte toho jednoho, který vás naplnil svým bytím do konce věků.

Bennoon: Mluvíš o člověku, jako by byl všemocný, ale současně ho považuješ za neschopného. Zanechal jsi nás zmatené stejně jako na počátku.

Kapitola čtrnáct

Rozhovor mezi dvěma archanděly a rozhovor mezi dvěma arcidémony u věčného zrození člověka

Mirdad: U věčného zrození člověka vedli dva archandělé na vyšším pólu Všemohíru následující rozhovor.

I řekl první archanděl: Na Zemi se narodilo zázračné dítě a Země byla zaplavena světlem.

I pravil druhý archanděl: Na nebi se narodil veliký král a celé nebe jásá.

První archanděl: Je to plod spojení mezi nebem a Zemí.

Druhý archanděl: Je věčným spojením otce, matky a dítěte.

První archanděl: V něm je Země povznesena.

Druhý archanděl: V něm je nebe ospravedlněno.

První archanděl: V jeho očích usíná den.

Druhý archanděl: V jeho srdci spí noc.

První archanděl: Jeho hrud' je hnízdem větru.

Druhý archanděl: Jeho hrdlo je osnovou harmonie.

První archanděl: Jeho paže obejmou hory.

Druhý archanděl: Jeho prsty dosáhnou na hvězdy.

První archanděl: V jeho kostech zuří oceán.

Druhý archanděl: V jeho žilách kolují slunce.

První archanděl: Jeho ústa jsou kovárna.

Druhý archanděl: Jeho jazyk je kladivo a kovadlina.

První archanděl: Okolo kotníků má řetězy zítřka.

Druhý archanděl: V jeho srdci je klíč k těm řetězům.

První archanděl: Zatím se válí v prachu jako dítě...

Druhý archanděl: ... a již je zabalen do věčnosti.

První archanděl: Drží klíče ke všem tajemstvím a jako Bůh zná tajemství slova.

Druhý archanděl: Zná všechna čísla kromě toho nejsvětějšího, které je počátkem i koncem. Zná všechna slova kromě toho tvůrčího, které je první i poslední.

První archanděl: Jednou však pozná i toto číslo a slovo.

Druhý archanděl: Ne však do té doby, dokud nenamíří své kroky mimo nekonečnost prostoru a dokud nepozdvihne svůj zrak nad chmurnou kobku času.

První archanděl: Ó, zázračné, zázračné jsi, dítě Země.

Druhý archanděl: Posvěcen buď, ty králi nebes.

První archanděl: Bezejmenný ho nazval Člověkem.

Druhý archanděl: A on nazval Bezejmenného Bohem.

První archanděl: Člověk je slovem božím.

Druhý archanděl: Bůh je slovem člověka.

První archanděl: Sláva tomu, jehož slovem je člověk.

Druhý archanděl: Sláva tomu, jehož slovem je Bůh.

První archanděl: Nyní a navždy.

Druhý archanděl: Zde a všude.

Tak spolu hovořili tito dva archandělé na vyšším pólu Všehomíru u věčného zrození člověka.

Ve stejnou dobu spolu dva arcidémoni na nižším pólu Všehomíru rozprávěli takto:

I promluvil první arcidémon: mocný bojovník doplnil naše řady. S jeho pomocí dobudeme nebes.

I řekl druhý arcidémon: Spíše kňučící a fňukající zbabělec... Pod jeho víčky přebývá zrada, přesto je ve svém zbabělství a zradě strašlivý.

První arcidémon: Jeho oko je divoké a strašné.

Druhý arcidémon: Jeho srdce je slzavé údolí naplněné strachem, přesto je však děsivý.

První arcidémon: Jeho vědomí je pozorné a stálé.

Druhý arcidémon: Jeho sluch je tupý a těžkopádný, přesto v té těžkopádnosti sídlí nebezpečí.

První arcidémon: Jeho ruka je rychlá a přesná.

Druhý arcidémon: Jeho noha je váhavá a pomalá, přesto je jeho pomalost strašlivá a jeho váhavost znepokojující.

První arcidémon: Náš chléb bude ocelí pro jeho nervy. Naše víno bude ohněm v jeho krvi.

Druhý arcidémon: Našimi pecny nás bude kamenovat a naše číše nám rozbije o hlavy.

První arcidémon: Jeho touha po chlebu a žízeň po našem víně bude v jeho bitvě vozatajem.

Druhý arcidémon: Ten jeho neukojitelný hlad a ta jeho neuhasitelná žízeň ho učiní neporazitelným a v našem táboře vyvolá vzpouru.

První arcidémon: Ale tím vozatajem bude sama smrt.

Druhý arcidémon: Smrt bude jeho vozatajem a on sám bude nesmrtelným.

První arcidémon: Povede ho smrt proti někomu jinému?

Druhý arcidémon: Ano, sama smrt bude unavená jeho neustálým pobízením a zavede ho do tábora života.

První arcidémon: Stane se smrt zrádcem smrti?

Druhý arcidémon: Ne, život bude věrný životu.

První arcidémon: Jeho patro budeme dráždit jemným a vzácným ovocem.

Druhý arcidémon: On však bude toužit po ovoci z jiné Země.

První arcidémon: Jeho oči a nos obklopíme jasnými a voňavými květy.

Druhý arcidémon: Jeho oko však bude hledat jiné květiny a jeho nos jinou vůni.

První arcidémon: Budeme plnit jeho uši sladkou a vzdálenou melodií.

Druhý arcidémon: On však se bude obracet k jinému sboru.

První arcidémon: Strach ho k nám připoutá.

Druhý arcidémon: Naděje ho však ochrání před strachem.

První arcidémon: Bolest nám ho podřídí.

Druhý arcidémon: Víra ho však zbaví bolesti.

První arcidémon: Obklopíme jeho spánek matoucími sny a jeho bdění zahltime nejasnými stíny.

Druhý arcidémon: Jeho fantazie však odstraní hádanky a rozpustí stín.

První arcidémon: Budeme ho považovat za jednoho z nás.

Druhý arcidémon: Považuj ho za jednoho z nás, pokud chceš, ale považuj ho zároveň za jednoho proti nám.

První arcidémon: Cožpak může být najednou s námi i proti nám?

Druhý arcidémon: Je to osamělý válečník, jeho jediným společníkem je stín. Tak, jak se přesunuje stín, tak se vyvíjí i bitva. Má-li stín vepředu, bojuje na naší straně, má-li stín vzadu, bojuje proti nám.

První arcidémon: Nebudeme ho tedy držet se sluncem v zádech?

Druhý arcidémon: Kdo by si nechal slunce pálit do zad?

První arcidémon: Tento válečník je hádanka.

Druhý arcidémon: Hádanka je ten stín.

První arcidémon: Buď pozdraven, osamělý rytíři.

Druhý arcidémon: Buď pozdraven, osamělý stíne.

První arcidémon: Buď pozdraven, jsi-li s námi.

Druhý arcidémon: Buď pozdraven, jsi-li proti nám.

První arcidémon: Nyní a navždy.

Druhý arcidémon: Zde a všude.

Tak spolu hovořili dva arcidémoni na nižším pólu Všehomíru u věčného zrození člověka.

Kapitola patnáctá

Šamadam se pokouší vyhnat Mirdada z Archy. Mistr hovoří o urážení a urážených a o tom, že svět zahrnuje svaté pochopení

Naronda: Mistr sotva domluvil, když tu se objevila u vchodu opatova podsaditá postava. Zdálo se, že jeho stín zastavil veškerý přístup světla a čerstvého vzduchu. Mým vědomím na malý zlomek vteřiny proběhla představa, že v otvoru nestojí nikdo jiný než jeden ze zmíněných arcidémonů, o kterých nám Mirdad právě vyprávěl.

Opatovy oči vzplály hněvem a jeho vousy se zlostně pohybovaly, zatímco postupoval směrem k Mistrovi. Popadl ho za ruku a pokoušel se ho vytáhnout za sebou ven.

Šamadam: Právě jsem slyšel ohavná slova, jež vypouští tvůj zkažený duch. Tvá ústa jsou zdrojem jedu, tvá přítomnost je zlým znamením pro nás pro všechny. Jakožto opat tohoto kláštera ti prikazuji, abys okamžitě opustil naši společnost.

Naronda: Přestože Mistr působil dojmem drobného člověka, udržel rovnováhu bez sebemenší námahy, jako by on byl veliký obr a Šamadam jen malé dítě. S naprostým klidem se obrátil k Šamadamovi a odvětil:

„Pouze ten, kdo má moc vpustit dovnitř, má i právo vyhánět. Řekni, Šamadame, byl jsi to ty, kdo mě pozval?“

Šamadam: Byla to tvá zbídačelost, co mě přimělo, abych tě ze soucitu vpustil mezi nás.

Mirdad: To moje láska, Šamadame, byla pohnuta tvou zbídačelostí. A hled' – jsem tu a se mnou i má láska. Ale ty nejsi ani tady, ani na jiném místě. Tvůj stín se jen míhá sem a tam. Já však přicházím, abych shromáždil všechny stíny a spálil je ve slunečním svitu.

Šamadam: Byl jsem opatem této Archy dříve, než tvůj dech začal zamořovat ovzduší. Co to říká tvůj zlý jazyk? Že se snad nenacházím na tomto místě?

Mirdad: Byl jsem tu předtím, než se zrodily tyto hory, a budu zde ještě dlouho potom, co se promění v prach. Já jsem archa, oltář i oheň. Pokud ve mně nenaleznete útočiště, zůstanete bez přístřeší v bouři. Pokud neobětujete své Já, nepoznáte odolnost vůči ostří nože smrti a jejím nespočetným řezníkům. Pokud vás nesežehnou moje něžné ohně, padnete do osidel plamenů pekelných.

Šamadam: Slyšeli jste to? Slyšeli jste to všichni? Za mnou, mí společníci! Vyžeňme rouhače, svrhněme ho do hluboké propasti!

Naronda: Šamadam opět popadl Mistra za ruku a snažil se ho od nás odtáhnout. Ale Mistr se ani nepohnul a žádný ze společníků nečinil sebemenší pohyb. Dlouho se snažil Šamadam, než se jeho hlava bezmocně sklonila k zemi. Vytratil se z hnízda a mumlal si: „Já jsem opat tohoto kláštera a znovu nastolím svou vládu svěřenou mi Bohem.“

Mistr dlouho mlčel a nad něčím přemítal. Nakonec to Zamora nevydržel.

Zamora: Šamadam vás urazil, Mistře. Co si přejete, abychom s ním udělali? Poručte nám a my ho potrestáme.

Mirdad: Modlete se za Šamadama, společníci moji. To je vše, o co žádám. Modlete se, aby jeho oči byly očištěny, a on byl povznesen z moci svého stínu.

Je stejně snadné přivolat dobro jako přilákat zlo. A stejně snadné je být připraven na lásku jako se přiklonit na stranu nenávisť. Ať z nekonečného Všemohíru a bezměrnosti vašich srdcí vyvěrá požehnání pro tento svět. A vše, co je požehnáním pro tento svět, kéž je i požehnáním pro vás!

Modlete se za dobro pro všechny bytosti. Dobro každé bytosti je i vašim dobrem. Podobně nemoc každé bytosti je právě tak i vaší nemocí.

Šplháte, nebo nešplháte po nekonečném žebříku bytí? Ti, kteří chtějí dosáhnout absolutní svobody, se musejí opírat o ramena jiných. Těm zas na oplátku musejí poskytnout pomocnou paži, aby i oni dosáhli k výšinám.

Co jiného je Šamadam než jedna příčka v žebříku vašeho bytí? Nechcete snad mít žebřík pevný a bezpečný? Starejte se tedy o každou příčku, jako by na ní závisel váš život. Ať je pevná a bezpečná.

Co jiného je Šamadam než kámen v základech vašeho života? A čím jiným jste vy než kameny v cestě, po které on a všechno stvoření kráčí za životem? Pokud byste byli vytvořili jeho cestu přímou a bez děr, byl by i on pro vás dokonalým krystalem. Buďte vy sami bez chyby, aby ti, již z vás stavějí svůj dům, získali bezpečná obydlí.

Myslíte si, že jste nebyli vybaveni ničím jiným než dvěma očima? Říkám vám, že každé vidoucí oko, ať už na Zemi, nad ní či pod ní, je prodloužením vašeho zraku. Váš zrak dohlédne až tam, kam sahá nezakrytý výhled vašeho bližního. Je-li jeho zrak zakalen, pak ani vy nedohlédnete příliš daleko.

S každým slepcem ztrácíte pár očí, který by mohl posílit schopnosti vašich vlastních. Chraňte zrak svého bližního, abyste vy sami viděli jasněji. Chraňte i vlastní zrak tak, aby váš bližní neklopýtal a nepřekážel ani vám samým.

Zamora si myslí, že mě Šamadam urazil. Jak by mohla Šamadamova nevědomost narušit mé pochopení?

Bahnitý potok snadno zanese řeku. Může však bahnitý potok zakalit moře? Moře rádo přijme všechno bahno, uloží ho na svém dně a vrátí potoku čistou vodu.

Můžete znečistit velké plochy Země a zničit na nich veškerý život. Kdo však znečistí celý její povrch? Země přijímá veškeré nečistoty lidí i zvířat. Na oplátku jim nabízí sladké ovoce, vonné květiny a hojnost trávy i zrna.

Meč může zranit maso. Ať je však sebeostřejší, nemůže zranit vzduch, ani kdyby jím mával mocný hrdina.

Jen pýcha člověka, jeho omezené Já, které se jako larva ukrývá ve slepé a chlípné nevědomosti, umí sama urážet a nechat se urážet jinými. Mstí se za urážku jinou urážkou a vinu chce smýt vinou.

Pyšný svět, jenž se zajímá jen sám o sebe, svaluje utopení na vaše hlavy. Poštve na vás krvelačné psy svých dřravých zákonů, jejich falešného obviňování a pochybných poct. Nazve vás nepřáteli pořádku a agenty chaosu a záhuby. Obklopí vaše cesty pastmi a do loží vám nasype kopřivy. Vaše uši zahltí kletbami a do tváří vám naplivo pohrdání.

Ať však naše srdce neklesají! Ať jsou hluboká a nezměrná jako oceán a přinášejí požehnání tomu, kdo je stíhá kletbami.

Ať jsou jako Země velkorysá a klidná. Ať mění nečistotu v lidském srdci v čisté zdraví a krásu.

Ať jsou svobodná a poddajná jako vzduch. Meč, jenž vás zraňuje, se nakonec ztupí a zreziví. Ruka, která jím mávala, se unaví a strne.

Svět, jenž vás nezná, vás nemůže přijmout. Proto vás bude stíhat kletbami. Vy však svět znáte a dokážete jej obsáhnout. Musíte tedy přijímat jeho zlobu s laskavostí a utopit jeho pomluvy v milujícím pochopení.

A nad světem zavládne pochopení.

Tak jsem učil Noema.

Tak učím i vás.

Naronda: Tehdy sedm společníků začalo potichu rozjímat. Později jsme pochopili, že Mistr svými slovy „tak jsem učil Noema“ svou promluvu uzavírá. Byl to signál, že si již nepřeje déle hovořit.

Kapitola šestnáct

O věřitelích a dlužnících.

Co jsou to peníze?

Rustidion je zproštěn svého dluhu vůči Arše

Naronda: Jednoho dne, kdy se sedm společníků a jejich Mistr vraceli z Hnízda do Archy, uviděli Šamadama, jak před bránou mává jakýmsi kusem papíru nad klečícím mužem a hlasem plným hněvu mu říká: „Tvé poklesky již vyčerpaly mou trpělivost. Už nebudu shovívavý. Buď mi hned zaplatíš, nebo shniješ v žaláři.“

Z toho muže se vyklubal Rustidion, jeden z mnoha nájemců klášterní půdy, který dlužil klášteru jistou sumu peněz. Byl ohnutý až k zemi, těžko říci, zda za to mohla jeho chudoba či pokročilý věk. Prosil opata, aby mu poskytl ještě trochu času, než zaplatí úrok. Říkal, že před nedávnem ztratil svého jediného syna a v témže týdnu i svou poslední krávu. Jeho stará žena byla stížena mrtvicí. Nic z toho však Šamadamovo srdce neobměkčilo.

Mistr šel k Rustidionovi, vzal ho jemně za ruku a pobídl ho:

„Vstaň, Rustidione. I ty jsi obrazem Boha. Boží obraz se nesmí sklánět před žádným stínem.“

Pak se otočil k Šamadamovi:

„Ukaž mi doklad o výši jeho dluhu.“

Naronda: Předtím, než Šamadamovo srdce ovládla zuřivost, nechal je ustrnout v momentu překvapení. Pokorněji než beránek podal Mistrovi pergamen, aniž by řekl jediné slovo. Mistr vzal dokument a pečlivě a dlouho jej zkoumal. Šamadam mlčky a tupě přihlížel, jako by ho zasáhla kletba.

Mirdad: Archu nezaložil žádný bankéř. Svěřil vám snad někdo peníze, abyste je půjčovali na lichvářský úrok? Svěřil vám statky, abyste s nimi obchodovali, půdu, abyste ji pronajímali, a stáda, která by se na ní měla pást? Svěřil vám pot a krev vašeho bratra? Svěřil vám vězení pro ty, z nichž jste vysáli poslední kapku krve a potu?

Svěřil vám Archu, oltář a plamen, nic víc. Archu, jež je jeho živoucím tělem. Oltář, který je jeho tlukoucím srdcem. A plamen, jenž je jeho hořící vírou. Ty máte podle něho zachovávat nedotčené a čisté, zatímco nevěřící svět tančí v kole se smrtí a tone v bažině nepravosti.

Potřeby těla by neměly rozptylovat vašeho ducha. Měli jste přikázáno žít z dobrodiní svých bližních. Doposud nikdy netrpěl klášter nedostatkem milodarů.

Nyní jste však lásku změnili v prokletí jak pro sebe, tak i pro ty, kteří vás obdarovávají. Zotročujete dárce skrze jejich dary. Pletete biče z vláken, jež vám sami darovali, abyste si jimi opravili svoje oděvy. Hladovějí kvůli chlebu, který pečou pro vás. Z kamenů, jež pro vás vytesali, jste postavili vězení. Stavíte máry a rakve ze dřeva, které přinesli, abyste v zimě netrpěli chladem. Na úrok jim půjčujete jejich vlastní krev a pot.

Neboť co jsou to peníze? Nic než pot a krev lidí, jež zruční kováři přetavují ve stříbrné šekely a železné okovy? A co je to bohatství? Nic jiného než pot a krev lidí nasbírané těmi, kteří se potí a krvácejí samou snahou sedřít kůži z jiných, již se potí a krvácejí ještě více?

Kletbu na toho, kdo ničí jejich duše a srdce a ruší jejich noci a dny, aby sám nahromadil bohatství! Takový nemá potuchy o zruďné podstatě svého mamonu.

Pot nevěstek, vrahů a lupičů, pot malomocných, ochrnutých a souchotinářů, pot slepců a kulhaviců, pot oráčův i pot oráčova vola, pot pastýře a jeho ovcí, pot žencův a jeho srpu, to je veškeré jeho bohatství.

Krev sirotka a lapky, despoty a mučedníka, prokletého i spravedlivého, lupiče a oloupeného, krev katů i popravených, krev příživníků a podvodníků i těch, které vysávají a podvádějí, to je veškerý jeho majetek.

Kletbu na ty, jejichž poklady a zboží jsou v potu a krvi člověka! V krvi a potu skončí každý takový hospodář. Strašná bude cena takového zboží. Děsivé bude vyrovnání dluhu.

Půjčovat na úrok! To je ta nejhorší nevděčnost, jakou si lze představit.

Co vám skutečně patří, abyste to mohli půjčovat? Cožpak váš život vám nebyl poskytnut zdarma? Požaduje po vás Bůh, abyste platili úroky ze všech darů, jež vám propůjčil?

Cožpak není váš svět pokladnicí, do které každý člověk ukládá všechny věci, jež má, a všechny, které mu byly svěřeny do správy?

Půjčuje vám skřivan svou jitrní píseň a jaro svou křišťálově čistou vodu? Půjčuje vám buk svůj stín nebo datlovník své sladké datle? Půjčuje vám ovce svou vlnu a kráva své mléko na úvěr? Prodávají vám mraky svůj déšť a Slunce své světlo?

Čím by byl váš život bez těchto věcí a tisíce věcí jiných? Kdo z vás řekne člověku, na které z těchto věcí má největší právo a na které nejmenší?

Dokážeš, Šamadame, spočítat Rustidionův příspěvek do pokladnice Archy? Přesto se snažíš půjčit mu zlomek jeho vlastního milosrdenství na úrok a hrozíš mu vězením, v němž má nadsmrti shnit.

Jaký úrok požaduješ od Rustidiona? Cožpak nevidíš, jaký prospěch má z půjčky, kterou jsi mu poskytl? Jakou větší splátku očekáváš než zprávu o mrtvém synovi, mrtvé krávě a nešťastné ženě? Jaký větší úrok ti může poskytnout než pohled na jeho časem tak zle poznamenaný zevnějšek?

Protrí si oči, Šamadame. Probud' se dříve, než i ty budeš požádán, abys splatil svůj dluh i s úroky. Co když to nedokážeš a budeš odveden do žaláře, abys tam nadobro shnil?

Totéž radím i vám, mí společníci. Promněte si oči a probud'te se.

Dávej, když můžeš, a všechno, co můžeš. Nikdy však nepůjčuj, pokud nechceš, aby se všechno, co máš, dokonce i sám tvůj život, nestalo půjčkou. Tehdy by se ti mohlo přihodit, že nebudeš moci splatit svůj dluh a budeš poslán do vězení na věky.

Naronda: Mistr znovu pohlédl na pergamen, který držel v ruce. Roztrhal jej na kusy, jež rozhodil do větru. Poté se otočil k Himbalovi, jenž byl správcem pokladnice, a nařídil mu:

„Dej Rustidionovi dost, aby si mohl koupit dvě krávy a mohl se starat o sebe i o svou ženu až do konce jejich dnů.“

A ty, Rustidione, jdi v míru. Jsi zbaven svého dluhu. Kéž se nikdy nestaneš věřitelem. Neboť dluh toho, kdo půjčuje, je větší a těžší než závazek toho, kdo si půjčil.

Kapitola sedmá

Šamadam se ve svém boji proti Mirdadovi uchyluje k uplácení

Naronda: Po mnoho dnů byl v Arše Rustidionův případ nejdiskutovanějším tématem. Micayon, Micaster a Zamora nadšeně chválili Mistra. Zamora říkal, že pohrdá penězi, jen se na ně podívá. Bennoon a Abimar nevěděli, zda souhlasit, či odporovat. Himbal otevřeně nesouhlasil a tvrdil, že svět se bez peněz neobejde. Bohatství bylo podle něho odměnou za šetrnost a znalosti, zatímco chudoba byla trestem za neslušnost a plýtvání. Himbal byl přesvědčen o tom, že dlužníci a věřitelé se budou mezi lidmi vyskytovat vždy.

V té době se Šamadam zaměstnával snahami obnovit prestiž řádu jako jeho starší. Nechal si mě jednou zavolat a v soukromí své cely ke mně promluvil:

„Jsi písařem a archivářem této Archy. Jsi synem chudáka, tvůj otec nemá žádnou půdu, zato však sedm dětí a manželku. Musí tvrdě pracovat, aby jim zajistil jen to nejnutnější. Nezapisuj žádnou zprávu o posledních neblahých událostech a nedělej ze Šamadama zdroj smíchu pro ty, kdo přijdou po nás. Pokud opustíš zrádného Mirdada, propůjčím tvému otci půdu, naplním jeho sýpky zrnem a jeho truhlice zlatem.“

Naronda: Odpověděl jsem, že o mého otce a jeho rodinu se již stará Bůh a ten jim poskytne mnohem lepší péči, než na jakou se zmůže Šamadam. Pokud jde o Mirdada,

považují ho za svého Mistra a zvěstovatele a spíše bych se vzdal svého života než jeho. Zápisy v kronice Archy budou vésti nadále v dobré víře a budou i nadále nejpoctivějším odrazem mých zkušeností a znalostí.

Později jsem se dozvěděl, že Šamadam přislíbil podobné nabídky všem zbývajícím společníkům. S jakým úspěchem se setkaly, však nemohu říci. Zvláštní bylo, že Himbal se již v Hnízdě neobjevoval tak často jako dřív.

Kapitola osmnáct

Mirdad uhádne smrt Himbalova otce a její důsledky. Hovoří o smrti.

Čas je největší kejklář.

Kolo času, jeho obvod a osa

Naronda: Již mnoho vody steklo po ostrých úbočích Mléčných hor a ztratilo se v moři. Všichni společníci kromě Himbala se opět jednou shromáždili v kruhu kolem Mistra v Hnízdě.

Mistr právě probíral otázky Svaté prozřetelnosti, když tu se zarazil a pronesl:

„Himbal je zarmoucen a rád by nás navštívil a vyhledal úlevu. Jeho nohy se však příliš stydí, než aby ho k nám donesly. Abimare, běž a pomoz mu.“

Naronda: Abimar vyšel ven a brzy se vrátil i s Himbalem, který se třásl potlačovanými vzlyky, jako by ho postihla veliká rána.

Mirdad: Pojd' za mnou, Himbale.

Ach, Himbale, Himbale. Necháváš smutek trápit své srdce a měnit jeho krev v slzy, protože tvůj otec zemřel? Co by sis počal, kdybys ztratil celou rodinu? A co kdyby všichni otcové, všechny matky, všechny sestry a všichni bratři z tohoto světa odešli až někam, kam nedohlédnou tvoje oči, kam nedosáhnou tvé ruce?

Himbal: Mistře, můj otec zemřel strašnou smrtí. Volek, kterého si před nedávnem koupil, mu probodl břicho

a rozbil mu lebku. Jak to víte? Vždyť se to stalo včera večer a právě mi to vzkázali. Proč se mi to přihodilo? Proč právě mně?

Mirdad: Zdá se, že tvůj otec zemřel právě v té době, kdy se na něho konečně usmálo štěstí.

Himbal: Je tomu vskutku tak, Mistře. Ano, právě tak.

Mirdad: A jeho smrt tě bolí tím víc, protože toho volka si koupil za peníze, které měl od tebe.

Himbal: Je tomu vskutku tak, Mistře. Zdá se, že o tom všem víte.

Mirdad: A kolik peněz stála tvoje láska k Mirdadovi?

Naronda: Himbal nemohl dále mluvit, neboť jej přemohly slzy.

Mirdad: Tvůj otec není mrtev, Himbale. Mrtev není ani jeho stín, ani jeho forma. Jen tvé vnímání stínu a formy je mrtvé. Existují formy natolik delikátní a stíny tak jemné, že je pohled lidského oka neumí zachytit.

Stín cedru v lese je jiný než stín stěžně, který byl z něj vyroben. Stejně tak bude tentýž cedr mít jiný stín, pokud z něj vyrobí pilíř v chrámu nebo lešení pro šibenici. Ten stín je jiný, vzniká-li ze slunečního světla nebo ze svitu Měsíce či hvězd. Bude jiný v purpurovém přísvitu při západu slunce.

Přestože se tento cedr mění a jeho sourozenci ho již nepoznávají, on sám dále vede svou existenci stromu bez ohledu na to, jak moc se změnil.

Cožpak larva bource morušového, která se právě sytí čerstvým listem, pozná svou sestru ukrytou v hedvábné kukle? Pozná motýl, jenž se z té kukly vylíhl, svou sestru okusující list?

Pozná zrno pšenice v zemi své spříznění se stéblem a klasem nad zemí?

Poznají páry ve vzduchu či vody v oceánu ledovce jako své bratry a sestry?

Vidí Země sesterskou planetu v meteoru, který k ní dorazil z hlubin vesmíru?

Pozná se dub v žaludu?

Tvé oko není přizpůsobeno světlu, v němž se právě nachází tvůj otec. Je to forma, kterou neumíš vnímat, a tak říkáš, že tvůj otec již neexistuje. Lidské materiální Já, ať s ním učiníš cokoliv, je však odsouzeno k tomu, aby vrhalo stín v každé své formě. Tento stín dopadá na božskou podstatu člověka.

Kus dřeva je dnes zelenou větví na stromě, zítra prknem v plotu. Přesto si zachovává svou podstatu dřeva a mění svou formu a stín, dokud ho nestráví plameny. Stejně tak i člověk zůstává člověkem, ať je živý nebo mrtvý, dokud ho nestráví Bůh. To znamená, dokud nepochopí svou jednotu s Nejvyšším. To se však nedá zvládnout během jednoho mrknutí okem, k němuž mnozí lidé přirovnávají lidský život.

Věčnost je lidský život, společníci moji.

Čas nezná začátek ani konec. Na cestě nejsou žádné oázy, kde by unavení poutníci mohli zastavit a odpočinout si.

Čas je spojitost, která do sebe zapadá. Jeho konec je spojen s jeho počátkem. V čase nic nekončí ani nemizí, nic nezačíná ani neustává.

Čas je kolo vytvořené smysly a jimi umístěné do prázdnoty prostoru.

Zakoušíte vzrušující změny ročních období, a věříte tedy, že se proměňuje všechno. Přitom však zapomínáte na to, že moc, která otevírá a uzavírá roční období, je rok co rok stejná.

Zakoušíte růst věcí a jejich rozklad. Tvrdíte, že rozklad je ustáváním růstu. Přitom však zapomínáte na to, že moc, která napomáhá růstu a způsobuje rozklad, sama ani neroste, ani se nerozkládá.

Zakoušíte, že vítr je rychlejší než vánek. Tvrdíte, že vichřice je nejrychlejší. Přitom však připouštíte, že hybatel větru a hybatel vánku jsou jedno. A ani jeden z nich neběhá za větrem ani se nebatolí za vánkem.

Jak jste důvěřiví! Jak snadno se necháte nachytat triky svých smyslů. Kam se poděla vaše fantazie? Bez ní nikdy nepochopíte, že změny, které vás dosud tolik vzrušovaly, jsou pouhou vaší představou. Jak může být vítr rychlejší než vánek? Cožpak vánek nedal zrození větru? Cožpak vítr s sebou nepřináší vánek?

Když chodíte po zemi, jak měříte vzdálenosti, které jste urazili? Na stopy a míle? Ale ať už se loudáte nebo jdete rychlou chůzí, cožpak neujdete stejný kus země? A nepohybuje se snad země spolu s vámi? Je váš pohyb jiný než pohyb země? Nejste to náhodou vy, kdo ji nese na svých ramenech spolu s jinými těly? A není její rychlost i rychlostí vaší?

Ano, pomalá je matka rychlých. Rychlí jsou ti, kdo nesou pomalé. Rychlí i pomalí jsou pak neoddělitelní v každé chvíli i v každém místě časoprostoru.

Jak odlišíte růst od zániku? Jak rozeznáte přátele od nepřátel? Vzniklo již něco jinak než ze zániku něčeho jiného? Zaniklo už někdy něco, pokud to nevzniklo?

Nerostete svým zanikáním? A nezanikáte svým růstem?

Nejsou snad mrtví podhoubím živých a živí zásobárnami mrtvých?

Je-li růst dítětem zániku a zánik dítětem růstu, je-li život matkou smrti a smrt matkou života, pak se skutečně nacházejí ve všech bodech časoprostoru.

Vpravdě je vaše radost ze života a růstu stejně hloupá jako váš smutek ze smrti a zániku.

Říkáte, že podzim je obdobím hroznů? Já vám však říkám, že hrozen se sklízí i v zimě, kdy je pouhou kapkou šťávy dřímající ve víně a snící svůj sen. A také na jaře, kdy je pouhým malým trsem smaragdové zeleně. I v létě, kdy se malý trs rozroste a listy začnou přijímat záři zlatého slunce.

Každé roční období v sobě ukrývá zbývající tři. A popravdě se v každém místě časoprostoru nacházejí všechna čtyři období.

Čas je největší kejklír a lidé se dají snadno napálit.

Připomínáme veverky v kole. Člověk, který uvedl do pohybu kolo času, je sám natolik pohlcen a uchvácen jeho pohybem, že již zapomněl na to, že on sám je ten, kdo jím pohybuje.

Nemá dost času, aby zastavil vír času.

Je to, jako když si kočka poraní jazyk při olizování rosy z ostrého kamene. Nevěří, že krev, již líže, neroní kámen, ale ona sama. Člověk líže svou krev z ostří času a žvýká vlastní maso v domnění, že je to maso času.

Kolo času se otáčí v prázdnotě prostoru. Na jeho obvodu leží všechny věci vnímatelné smysly, které však nejsou schopny vnímat nic kromě času a prostoru. Věci se před nimi objevují a zase mizejí. To, co se v jednu chvíli objeví na jedné straně, mizí na straně druhé. Co je pro jednoho nahoře, je pro jiného dole. To, co je den a co je noc, záleží na úhlu pohledu toho, kdo se dívá.

Cesta života a smrti je jedno. Po obvodu kola nemůže pohyb nikdy dosáhnout konce ani se sám zastavit. Každý pohyb světa je pohybem v kruhu.

Cožpak se člověk sám nikdy neosvobodí ze zlého kruhu času?

To člověk učiní, protože je dědicem svaté svobody Boží.

Obvod kola se otáčí, ale jeho střed je v klidu.

Středem kola času je Bůh. Kolem něj se otáčejí všechny věci v prostoru a času. On se však nachází mimo čas i mimo prostor a je klidný. Všechno vzniklo z jeho slova, které je stejně věčné a nekonečné jako On sám.

Na ose je vše v klidu. V kruhu je vše v pohybu. Kde byste raději byli?

Říkám vám, vymaňte se z běhu kola času a nalezněte mír středu. Ušetříte si tak nevolnost z pohybu. Ať se čas otáčí kolem vás, vy se však neotáčejte kolem času.

Kapitola devatenáct

Logika a víra.

Sebepopření je sebezpřijetí.

Jak zastavit kolo času.

Pláč a smích

Bennoon: Odpusťte mi, Mistře, ale vaše logika mě mate svou nelogičností.

Mirdad: Není pro mě překvapením, Bennoone, že býváš nazýván soudcem. Vždyť trváš na logice pokaždé ještě dříve, než dokážeš pochopit. Jsi soudcem již tak dlouho a stále jsi ještě nepochopil, že jediným smyslem logiky je zbavit logiky člověka a přivést ho skrze víru k pochopení.

Logika je jen jiným slovem pro nezralost, která mává svou jemnou sítí a snaží se polapit netvora znalosti. Když logika dosáhne jistého věku, oběsí se na svých sítích a stává se vírou, jež je hlubším poznáním.

Logika je berlou mrzáků, ale břemenem pro rychlonohého a ještě větším břemenem pro toho, kdo byl obdařen křídly.

Logika je dětství víry. Víra je logika, která dosáhla jistého věku. Až tvá logika dospěje, Bennoone, a to se stane velice brzy, už o ní nebudeš hovořit.

Bennoon: Abychom se vymanili z kola času a dosáhli středu, musíme popřít sami sebe. Cožpak může člověk popřít vlastní existenci?

Mirdad: Ano, musíš popřít tu část sebe, která je v rukou času, a tak podpoříš tu část svého Já, jež je imunní vůči jeho kejklářství.

Bennoon: Může být popření jednoho Já povzbuzením pro jiné Já?

Mirdad: Ano, popřít své Já znamená povzbudit pravé Já. Jakmile první ztrácí svou neustálou proměnlivost, rodí se druhé do své neměnnosti. Většina lidí žije, aby zemřela. Šťastní jsou však ti, kteří umírají, aby žili.

Bennoon: Jak drahá je však pro každého člověka jeho identita! Jak máme nalézt svou cestu k Bohu a stále si ji uvědomovat?

Mirdad: Je snad ztrátou pro potok, když se vlévá do moře a vnímá sám sebe jako oceán? Ztratit svou identitu v Bohu znamená pro člověka ztratit svůj stín a objevit nezastíněnou esenci vlastního bytí.

Micaster: Jak se má člověk stvořený v čase osvobodit z jeho spárů?

Mirdad: Až vás smrt osvobodí od smrti a život uvolní od života, osvobodí vás i čas od sebe samého.

Lidé se tolik obávají změny, že v nich vše křičí a touží neukojitelnou vášní po tom, co je mocnější než ona. Jistě to uvnitř sebe naleznou.

Šťastní ti, kteří touží, neboť oni již překračují hranici svobody. Takové hledám a takovým kážu. Cožpak jsem si vás nezvolil proto, že jsem zaslechl vaše volání?

Běda těm, již hledají svůj mír a svobodu v kole času. Ještě se nestačí radovat ze svého zrodu a již musejí plakat pro svou smrt. Dříve než jsou naplněni, okusí prázdnotu. I kdyby chytili holubici míru, změní se v jejich rukou v supu války. Čím moudřejší si připadají, tím méně toho ve skutečnosti vědí. Myslí si, že postupují kupředu, ale

ve skutečnosti utíkají z bojiště. Čím výše vystoupají, tím strmější bude jejich pád.

Pro takové budou má slova jen obecné a iritující zva-tláni. Budou jim znít jako modlitby v blázninci a budou na ně působit jako pochodně zažehnuté před očima slepce. Teprve až začnou toužit po svobodě, popřejí sluchu mým slovům.

Himbal: (s pláčem) Neotevřel jsi pouze mé uši, Mistře, ale samo moje srdce. Odpuť hluchému a slepému Himbalovi jeho včerejší selhání.

Mirdad: Ovládni své slzy, Himbale. Slza se nezmění v oko, které by dohlédlo za hranice času a prostoru.

Nech ty, kteří se smějí, když je lechtají prsty času. Brzy budou plakat, až jim kůži poškrábají jeho nehty.

Nech ty, již tančí a zpívají, v záři mladistvého věku. Takoví budou plakat nad vráskami svého stáří.

Nech zpěváky z karnevalu času, aby si hlavy posypali popelem při jeho pohřbu.

Musíš však zůstat v klidu. Z kaleidoskopu změn vyjmi jen to neměnné.

Čas nestojí za slzy ani úsměvy. Smějící se tvář a plačící obličej jsou stejně nerozumné a zbytečné.

Chceš se vyhnout soli svých slz? Zabraň tedy záchvatům svého smíchu.

Slzy se vypařují a zůstává smích. Když se sráží smích, tečou slzy.

Neusiluj o veselí ani nepropadej smutku. Buď k obojímu bdělý a netečný.

Kapitola dvacet

Kam půjdeme po smrti?

O pokání

Micaster: Mistře, kam půjdeme po smrti?

Mirdad: A kde jsi teď, Micastere?

Micaster: V Hnízdě.

Mirdad: Myslíš si, že je toto Hnízdo dostatečně prostorné, aby tě pojalo? Myslíš si, že Země je jediným domovem člověka?

Přestože jsou vaše těla zajata v koloběhu časoprostoru, jsou od času a prostoru odtahována. To, co ve vás pochází ze Slunce, žije ve Slunci. To, co ve vás pochází ze Země, žije v Zemi. Stejně je to i s jinými sférami a dosud nezmapovanými prostory, které se mezi nimi rozpínají.

Pouze blázní si rádi myslí, že jediným příbytkem člověka je Země. Nesčetná těla plující prostorem jsou pro něho jen ornamentem lidského přebývání a považuje je za přeludy svých očí.

Večernice, Mléčná dráha, Plejády jsou stejným domovem pro člověka, jako je tato Země. Pokaždé když do jeho oka dopadne paprsek světla z těchto hvězd, vytahují ho k sobě nahoru. Pokaždé když prochází pod hvězdnou oblohou, stahuje hvězdy k sobě.

Všechny věci jsou vměstnány do člověka a člověk je na oplátku vtělen do nich. Vesmír je jedno tělo. Spojte se s jeho nejmenší částíčkou a naleznete spojení se vším.

Tak jako nepřetržitě umíráte během svého života, žijete nepřetržitě, i když jste mrtví. Možná ne v tomto těle, ale v jiné formě. Pokračujete v životě, dokud se vaše tělo nerozpustí v Bohu neboli nepřekročí práh změny.

Micaster: Vrátime se tedy na Zemi během naší cesty proměn?

Mirdad: Zákonem času je opakování. To, co se objevilo v čase, se nutně objeví znovu a znovu. Intervaly, v jakých se to děje, mohou být dlouhé či krátké v závislosti na touze každého člověka a jeho vůli k opakování.

Až přestoupíte z cyklu známého jako život do cyklu známého jako smrt a ponese s sebou svou neuhášenou žízeň po Zemi a neukojené vášně, pak vás Země vtáhne zpět do svého lůna. Země vás vsaje a čas vás bude kojit život za životem, smrt za smrtí, dokud se jednou provždy nenaučíte ukojit sami sebe.

Abimar: Má naše Země nad tebou moc, Mistře? Vypadáš totiž jako jeden z nás.

Mirdad: Přicházím, když chci, a až budu chtít, odejdu. Přicházím osvobodit vazaly Země z jejího područí.

Micayon: A jak se mám zbavit této moci? Jak to mám udělat, Mistře?

Mirdad: Tak, že budeš milovat Zemi a všechny její děti. Až bude láska jediným zůstatkem tvých pozemských účtů, pak tě i Země zbaví tvého dluhu.

Micayon: Láska je však ulpívání a ulpívání je pouto.

Mirdad: Ne, láska je jediné osvobození od ulpívání. Miluješ-li vše, na ničem neulpíváš.

Zamora: Může člověk díky lásce uniknout koloběhu svých vzpour proti ní, a tak ovládnout kolo času?

Mirdad: Toho lze dosáhnout pokáním. Kletby unikající z tvých úst si najdou jiný domov, pokud se vrátí a na-

leznou tvůj jazyk přikrytý milující blažeností. Tak láska zabrání, aby se prokletí opakovalo.

Chtíč hledá chtivé oko. Když se však vrátí a nalezne oči plné mateřské lásky, obrátí se k jinému. Tak láska zabrání tomu, aby se opakovaly chtivé pohledy.

Zlé přání, jež vychází ze zlého srdce, si najde jiné hnízdo, nalezne-li při návratu svůj domov přetékající přáními lásky. Tak láska překoná znovuzrození zlých přání.

A to je pokání.

Pouze láska se vám bude vracet v kole času, bude-li vaším jediným obydlím láska. Pokud se jedna věc neustále opakuje, stane se konstantou neustále zaplňující čas a prostor, a tak je oba popírá.

Himbal: Ještě jedna věc však trápí mé srdce a brání mému pochopení. Mistrě, proč můj otec zemřel takovou smrtí, a ne jinou?

Kapitola dvacet jedna

Svatá prozřetelnost.

Proč se věci dějí způsobem a v čase, které jsou jim určeny

Mirdad: Je zvláštní, že si dosud vy, děti času a prostoru, nejste vědomi, že čas je univerzální paměť vepsaná do stély prostoru.

Pokud si při všem svém omezení smysly stále ještě jste schopni pamatovat alespoň některé události mezi svým zrozením a smrtí, o kolik víc toho leží v paměti času, který zde byl již věky před vaším narozením a trvá bez konce i po vaší smrti?

Říkám vám, že čas si pamatuje všechno. Nejen to, o čem máte vy své nejasné tušení, ale i to, co si vůbec neuvědomujete.

Pro čas neexistuje zapomnění. Neztratí se ani nejjemnější pohyb či nádech. Všechno je vedeno v paměti času a vepsáno hluboko v prostoru.

Země, po níž kráčíte, vzduch, který dýcháte, domy, v nichž přebýváte, vám mohou odhalit do nejjemnějších detailů záznamy o vašich životech, vaší minulosti, současnosti a budoucnosti. Stačí jen, budete-li mít dost snahy a odhodlanosti v nich číst a zájem uchopit smysl jejich slov.

V životě stejně tak jako ve smrti, na Zemi stejně tak jako za jejími hranicemi nebudete nikdy sami. Vašimi

společníky budou všechny věci a bytosti, které mají podíl na vašem životě a smrti stejně tak, jako i vy máte podíl na jejich.

Člověk má svou duši ve všem a vše má svou duši v člověku. Tato výměna probíhá bez přerušení. Lidská paměť je však politováníhodný účetní na rozdíl od bezchybné paměti času, která vede v patrnosti nejpřesnější záznam našeho chování k bližním a všem bytostem Všemohůru. Síla času pak přinutí člověka, aby vyrovnával své účty každým „mrknutím oka“, život za životem, smrt za smrtí.

Žádný blesk nezasáhne budovu, pokud ho budova sama nepřiláká. Dům má stejnou vinu na své zkáze jako blesk, který udeřil.

Býk nikdy nenapadne člověka, pokud ho člověk sám nevydráždí. A vpravdě je člověk zodpovědnější za prolití své krve než útočící býk.

Zavražděný brousí dýku vrahovi a oba mají podíl na fatálním vyústění svého příběhu.

Okradený řídí pohyby lupiče a oba páchají krádež.

Člověk na sebe sám přivolává pohromy a pak se bouří proti domnělé křivdě. Zapomíná, že sám rozeslal pozvání těm, jež nyní nazývá nezvanými hosty. Čas nezapomíná a nikdy se neopozdí. Každá pozvánka je doručena na správnou adresu, každá do schránky správného adresáta.

Říkám vám, nenaříkejte si na své hosty, jinak pomstí svou poraněnou pýchu tak, že prodlouží svou návštěvu anebo vás budou chodit navštěvovat mnohem častěji.

Buďte laskaví a pohostinní ke všem svým hostům, ať už jsou jejich vzhled a chování jakékoliv. Jsou to vaši věřitelé. Zvláště těm pak, kteří jsou obtížní a nepříjemní, dejte více, než sami žádají, aby vám byli vděční. Pokud se vrátí, přijdou za vámi jako za přítelem, a ne jako za dlužníkem.

Každého hosta přijměte, jako by to byla pro vás čest. Tak si získáte jeho důvěru a poznáte skryté důvody jeho návštěvy.

Přijměte neštěstí, jako by to bylo štěstí. Jakmile pochopíte jeho příčinu, snadno se i to nejhorší neštěstí obrátí ve svůj opak. I to největší štěstí se stane prokletím pro toho, kdo s ním neumí zacházet.

To vy si vybíráte své zrození i smrt. Volíte čas, místo a jejich způsob, a to navzdory své ubohé paměti, která je snůškou omylů a plátnem plným děr.

To takzvaně moudré tvrzení, že lidé nemají žádný podíl na svém zrození a smrti, pochází z úst drzounů, kteří pohrdají časem a pohlížejí do prostoru pouze úzkou štěrbinou svého oka. Takoví by nejraději přirklí času i prostoru úlohu náhody. Dejte pozor na jejich ješitnost a prolhanost, společníci moji.

Čas ani prostor neznají náhody. Veškeré věci jsou řízeny prozřetelností, která se nikdy nemýlí a nic nepřehlédne.

Kapky deště se shromažďují v pramenech a prameny se rozšiřují do potoků, říček a bystřin. Potoky, říčky a bystřiny pak nabízejí svůj příspěvek veletokům a ty zase vedou svá vodstva do moře. Moře se vlévají do oceánů. Stejným způsobem se na toku prozřetelnosti podílí vůle každého tvora, živého i neživého.

Říkám vám, že všechno má vůli, a i ten kámen, jenž zjevně leží hluchý a neživý, má na vůli svůj podíl. Jak jinak by mohl nalézt své místo v řetězci příčin? Jak by mohl působit na jiné a být předmětem jejich bytí? Jeho uvědomělá vůle a vědomí existence nemusí dosáhnout stupně lidského prozření, jejich podstata je však stejná.

Jak velké části dne jste si skutečně vědomi? Bezpochyby půjde jen o zlomek denního času.

Jestliže si ani vy se vši svou skvělou výbavou a pamětí, se svým mozkiem a prostředky k zaznamenávání vzpomínek nejste vědomi podstatné části svého života, proč se divíte, že kámen zná tak málo ze svého bytí a vůle?

Stejně, jako žijete a pohybujete se v mrákotném nevědomí, nemáte valnou představu ani o tom, jaká je pravá podstata vaší vůle. Ale prozřetelnost si je vědoma vaší nevědomosti a omezení každého tvora ve vesmíru. Tím, že se uvolňuje do každého momentu v čase a do každého bodu v prostoru, nabízí prozřetelnost všem lidem a všemu živému vše, po čem kdy toužili. Není toho více ani méně a nezáleží na tom, zda si to uvědomují. Lidé to však nevědí a s překvapením sledují každý úkaz, který je zasáhne, jako by to byl meteor, který zčistajasna spadl na jejich zahradu. Brání se prozřetelnosti a sklesle obviňují to, co si představují jako poťouchlý osud. Není to však osud, společníci moji, co je poťouchlé. To jen lidská vůle je příliš vrtošivá, nestálá a nejistá si svým směrem. Dnes míří na východ a zítra bude putovat na západ. Na jednom místě považuje něco za dobré a jinde zase tvrdí, že jde o nejhorší zlo. Dnes někoho považuje za nejlepšího přítele, ale již zítra o něm bude mluvit s pohrdáním.

Nebud'zte nestálí, společníci moji. Vězte, že veškeré vaše vztahy jsou určeny vaší vůlí. Lidé i věci jsou s vámi spoutány tím, co očekáváte vy od nich, i tím, co si žádají oni od vás.

Proto jsem vám již dříve řekl a připomínám to i nyní: buďte opatrní na to, jak dýcháte, jak mluvíte, co si přejete, co si myslíte a co děláte. Vaše vůle se ukrývá v každém vašem nádechu, v každém vysloveném slově, v každém

přání, v každé myšlence a v každém skutku. To, co vám zůstává skryto, to, co považujete za skryté, je pro prozřetelnost vždy zjevné.

Nepožadujte po žádném svém bližním, aby vám způsobil radost na svůj úkor, nechcete-li, aby se vám jeho újma vrátila.

Nežádejte po nikom dobro, které pro něj znamená zlo. Tak byste přivolali zlo i na sebe.

Požadujte však po všech lidech a věcech jejich lásku. Pouze tak vám spadnou z očí klapky a vy pochopíte celým svým srdcem a budete zasvěceni do podivuhodného mysteria prozřetelnosti.

Teprve až si uvědomíte všechny věci, uvidíte jejich vůli ve svém nitru, nikoliv své touhy ukryté do jejich středu.

Dokud si však neuvědomíte stav vaší vůle ani projev vůle druhých, nenaleznete mysterium prozřetelnosti.

Jakmile poznáte mysterium prozřetelnosti, nestavte nikdy svou vůli proti ní. Vždy budete poraženi. Z každého takového souboje vyjdete vyděšení a plní utrpení. Vaše pomsty vám pak přinesou jen další jizvy, až dokud nepřeteče pohár vaší žluči.

Radím vám, přijměte moc prozřetelnosti a změňte porážku ve vítězství. Přijměte ji bez řečí a nechte, ať vás obdaruje všemi svými dary. Přijmete je s vděčností a vírou, že jsou jen vašim řádným podílem na prozřetelnosti. Přijměte je, abyste mohli pochopit její cenu a smysl.

Jakmile pochopíte skryté cesty své vlastní vůle, pak naleznete klíč k prozřetelnosti.

Přijměte to, co neznáte, a ve své neznalosti naleznete klíč k pochopení. Odmítněte to a život pro vás zůstane hádankou, která vás bude neustále rozčilovat.

Staňte se sluhy prozřetelnosti, dokud pochopení neučiní prozřetelnost služebníkem vaší vůle. Tak jsem učil Noma. Tak učím i vás.

Kapitola dvacet dva

Mirdad zbavuje Zamoru jeho mlčenlivosti a hovoří o muži a ženě, o manželství a celibátu, o vítězství

Mirdad: Narondo, ty můj věrný strážce paměti, co ti říkají tyto lilie?

Naronda: Nic, čemu bych rozuměl, můj Mistře.

Mirdad: Ale já slyším, že říkají: milujeme Naronda a rády mu nabídneme svou voňavou duši jako zástavu své lásky.

Narondo, ty moje klidné srdce, co ti říká voda v jezírku?

Naronda: Nic, čemu bych rozuměl, můj Mistře.

Mirdad: Ale já slyším, že říká: miluji Naronda, a proto hasím jeho žízeň i žízeň jeho milovaných lilií.

Narondo, ty moje bdělé oko, co ti říká tento den se všemi svými věcmi, které konejší v objetí svých slunečných pažích?

Naronda: Nic, čemu bych rozuměl, můj Mistře.

Mirdad: Ale já slyším, že říká: miluji Naronda, a proto ho ve svých slunečných pažích jemně kolébám a společně s ním i zbytek jeho milované rodiny.

Není snad Narondův život příliš plný, než aby se do něj vešly ještě bláhové sny o výstavbě hnízda a vyvádění mladých? Vždyť je toho tolik, co bys mohl milovat a co miluje tebe.

Člověk je vskutku miláčkem Všehomíru. Veškeré stvoření ho tak rádo hýčká! Jen málo je však takových, kteří se nenechají rozmazlit, a ještě méně jich dokáže nehryzat do ruky, jež je hladí.

Pro nezkaženého je i uštknutí hada polibkem z lásky, ale pro zkaženého je i nejsladší milencin polibek trpký jako hadí kousnutí. Nemám pravdu, Zamoro?

Naronda: Tak pravil Mistr jednoho slunečného odpoledne, který jsme já a Zamora trávili zavražďováním pozemků určených pro klášterní květiny. Zamora, který byl toho dne podivně zamlklý a skleslý, byl Mistrovými slovy nepřijemně zaskočen.

Zamora: To, o čem Mistr říká, že je to pravda, to pravda musí být.

Mirdad: Ve tvém případě tomu ale tak není, že, Zamoro? Nebyl jsi již uštknut mnoha polibky z lásky? Nežřírátě dosud v útrokách jed něčích polibků?

Zamora: (vrhl se na zem k Mistrovým nohám a oči mu přetékały slzami) Mistrě, jak dětinské a zbytečné je pro mne i pro jiné skrývat tajemství před tebou a tvým všepronikajícím zrakem. Pronikneš jím až do nejskrytějších záhybů lidského srdce.

Mirdad: (zvedl Zamoru k sobě a objal ho) Je zbytečné a dětinské ukrývat cokoli byt' jen před těmito liliemi.

Zamora: Víím, že mé srdce není dosud čisté, neboť mé sny poslední noci byly nečisté.

Dnes očistím své srdce. Svléknu je do naha před tebou, před Narondou, před těmito liliemi i červy, již žijí v jejich kořenech. Zbavím svou duši těžkého břemene tajemství. Kéž je vánek roznese do všech koutů tohoto světa a svěří každé bytosti, která ho obývá.

Když jsem byl mladý, zamiloval jsem se do dívky. Byla krásnější než jitřní hvězda. Její jméno bylo medem pro můj jazyk. Byla sladší než spánek. Když jsi s námi hovořil o modlitbě a síle vložené do naší krve, ihned jsem pochopil smysl těch slov a pil jsem jejich hojivou podstatu, jako jiní pijí léčivý nápoj. Láska Hoglah, takové bylo její jméno, byla velitelem armády v mých žilách a já jsem již dobře věděl, co taková dobře vedená armáda dokáže.

S láskou Hoglah byla věčnost má. Nasazoval jsem si ji, jako si jiní navlékají snubní prsten. Samu smrt jsem si oblékl jako své brnění. Pocítil jsem sílu věků, byl jsem starší než všechny dny, jež šly minulostí, a mladší než všechny ty, které se mají teprve v budoucnu narodit. Mé paže podpíraly nebesa a mé nohy hýbaly zemí. Mé srdce bylo plné jasných hvězd.

Hoglah však zemřela a Zamorův planoucí Fénix se přes noc proměnil ve studenou hromádku popela, aniž by se z něj zrodil nový život. Ze statečného Zamory – lva – se přes noc stal vystrašený Zamora – zajíc. Ze Zamory – píliře nebeské klenby – se stal Zamora – vrak potopený na dně stojatého rybníka.

Zachránil jsem z něj vše, co se dalo, a vyrazil do Archy s přáním nechat se pohřbít zaživa v jeho roztřesených vzpomínkách a temných stínech. Ke svému velkému překvapení jsem však dorazil právě v době, kdy jeden ze služebníků rádu opustil tento svět a byl jsem přijat jako nový společník Archy.

Po patnáct let slyšeli a viděli společníci svého Zamoru a po celý ten čas přesto neměli ani tušení o jeho tajemství. Snad pouze starobylé zdi a pochmurné průchody si nebyly zcela nevědomy jeho zoufalství. Možná, že květiny a stromy v klášterní zahradě vycítily malý zlomek jeho smut-

ku. Struny mé harfy ti však mohou říci o Hoglah mnohem více, než by dokázala má slova.

Když tvá slova začala zahřívát a smývat popel Zamorova Fénixe a já se již cítil být nablízku jeho novému zrození, navštívila Hoglah mé sny, rozbouřila mou krev, smýkala mnou o ostré útesy všedního dneška a připomínala mi, že naše láska je jen vypálená pochodeň, zamrzlá extáze a hromádka neživého popela.

Ach, Hoglah, Hoglah!

Odpust mi, Mistře, že se nedokážu ubránit slzám, vždyť tělo je jen tělo a sotva někdy bude něčím víc. Polituj mé tělo, polituj Zamoru.

Mirdad: Sama lítost si zasluhuje politování. Mirdad však lítost nezná. Mirdad nabízí všemu a všem jen přebytek lásky. Mám ji pro tělo a také pro ducha, který přijímá hrubou formu těla, aby ji rozpustil ve své vlastní beztvorosti. Mirdadova láska pozvedne Zamoru z popela a učiní z něho vítěze.

Kážu vám o vítězi, kážu o člověku sjednoceném, jenž je sám sobě mistrem. Láska ženy učinila muže vězněm a láska muže uvěznila ženu. Obě jsou stejně nevhodné pro vzácnou korunu svobody. Pouze muž i žena sjednocení láskou, neoddělitelní a nerozlišitelní, jsou v pravdě hodni odměny, vzácné koruny svobody.

Pravá láska nepotřebuje milence.

Pravá láska se nekrmí masem a krví.

Pravá láska nepřivádí k sobě muže a ženu jen proto, aby plodili další muže a ženy, a tak pokračovali v tělesném zotročování člověka.

Kážu vám o vítězi, o člověku-Fénixovi, který je příliš svobodný na to, aby mohl být nazýván mužem, a příliš jemný na to, aby mohl být nazýván ženou.

V hustých sférách života jsou muž a žena jedno. A stejně tak i v jeho řídkých sférách. Prostor mezi těmito sférami je ovládnut představou duality. Ti, kteří nedokážou vidět dále než do minulosti, tvrdí, že tato sféra je samou věčností. Jsou závislí na představě duality, jako by to byl život ve své nejhlubší podstatě, a nechápou, že život je jedno.

Dualita je pouze jednou etapou času. Tak jako vzešla z jednoty, tak se k ní i vrátí. Čím dříve projdete tímto obdobím, tím dříve dosáhnete svobody.

Cožpak nejsou muži a ženy jedinou bytostí, která si není vědoma své jednoty, a tak rozseknuta v půli musí pít hořkost duality, již by mohla snadno vyměnit za nektar jednoty? Člověk, který pije žluč, touží po nektaru. Cožpak jej nemůže nalézt, zmocnit se ho a uvědomit si možnost svobody? Nechte hřebce ržát na klisnu a laň volat na jelena. To sama příroda je k tomu vede a žehná jim a raduje se z jejich spojení. Nemají vpravdě žádný vyšší osud než naplnit zákon plození.

Nechte muže a ženy, již nejsou dosud příliš vzdáleni hřebcům či laním, ať se navzájem vyhledávají v temných chvílích tělesné touhy. Nechte je, ať vychutnávají výjimečnost svého spojení v temných ložnicích, spojení právem svatební noci. Nechte je přijímat radost z plodnosti a zasévat sémě do lůna ženy. Nechte je pokračovat v koloběhu jejich rodu. Příroda je ráda podpoří a rozestře pod jejich roztoužená těla lůžka z květin.

Ti však, kdo touží po spojení, si musí uvědomit, že je nespojí jejich těla, nýbrž sama vůle po svobodě od těla. Na své cestě k dokonalé jednotě a svatému pochopení budou muset překonat mnoho překážek. Tělo a veškerá jeho pokušení jsou jednou z nich.

Lidé často hovoří o lidské podstatě, jako by to byl pevný základ, dobře změřený a definovaný, dostatečně prozkoumaný a pevně spojený s něčím, čemu říkají sex.

Je lidskou podstatou uspokojovat sexuální potřeby. Využít pohlavní touhy samotné jakožto prostředku pro překonání sexu je podle nich cestou proti lidské přirozenosti, jež člověka vrhá do neskonalého utrpení. To tvrdí mnozí. Nenaslouchejte tomu žvatlání.

Člověk je příliš široký a jeho podstata příliš složitá. Jeho nadání se liší a stejně tak i jeho přání. Lidská síla je nevyčerpatelná. Varujte se těch, kteří se snaží nastavit člověku hranice.

Tělo si jistě často na člověku vymáhá svou daň. Zaplatí-li, pak vždy jen na čas. Kdo z vás chce být na věky dlužníkem? A který dlužník nesní o tom, že shodí břemeno svého závazku a osvobodí se od placení úroků?

Člověk se nenarodil jako dlužník. Člověk se nenarodil jako vazal. Proto touží po svobodě a chce se zbavit každého břemene. Svoboda jistě bude jeho.

Co je to pouto krve pro toho, kdo touží po vítězství? Jen pouto, které musí zlomit svou vůli.

Vítěz chápe, že jeho krev je spřízněna s krví všech, a proto není k nikomu připoután.

Nechte ty, kdo netouží po svobodě, aby pokračovali v rozmnožování rodu. Ti však, kdo zvítězili, mají na starosti jiné rozmnožování – rozmnožování vítězů.

Vítězové nepocházejí z beder ani z lůna. Vystupují z čistých srdcí, jejichž krev řídí neutuchající touha po vítězství.

Vím, že mnozí z vás a další muži i ženy přijali slib celibátu. Přesto jste však vzdáleni čistotě, což potvrzuje i Zamorův noční sen.

Ti, kteří se zavírají za vysokými zdmi a těžkými železnými branami a oblékají klášterní roucha, nejsou ještě čistí. Mnozí mnichové i řádové sestry jsou hříšnější než největší hříšníci, přestože jejich těla odprísáhnou, a to popravdě, že se nikdy nespojila s jinými těly. Čistí jsou však pouze ty, jejichž srdce a duše jsou čisté bez ohledu na to, zda žijí v klauzuře nebo na trhu.

Važte si ženy, mí společníci, a uctívejte ji. Ne jako matku rodu, ne jako milenku, ale jako dvojče muže a jeho partnerku na dlouhé cestě životem i v utrpení, které přináší. Bez ženy nemůže muž překonat prostor duality. V ní však nalezne jednotu a ona v něm svobodu od duality. Po čase se pak dvojčata spojí v jedno, ve vítěze, jenž není ani muž, ani žena a který je dokonalým člověkem.

Kážu vám o vítězství člověka, který je sám sobě mistrem. Až každý z vás zvítězí, vystoupí Mirdad z vašeho středu.

Zamora: Rmoutí mě, že hovoříš o tom, že se nás chystáš opustit. Vždyť kdybychom za tebou přišli a nenalezli tě, Zamora by jistě ukončil svůj pozemský život.

Mirdad: Můžeš chtít mnoho věcí, Zamoro. Můžeš chtít dokonce všechno. Jednu věc si však nesmíš nikdy přát, a to ukončit svou vůli, která je vůli k životu, což je sama Prozřetelnost. Neboť život, který je samo bytí, si nikdy nemůže přát své nebytí. Stejně tak ani nebytí nemůže mít vůli. Ne, dokonce ani Bůh nemůže ukončit Zamorův život.

Pokud jde o můj odchod, ten den jistě přijde. Budete hledat mé tělo a nenaleznete mě. Mám práci i na jiných místech Země. Nikam však nepůjdu, dokud má práce zde nebude skončena. Raduj se proto, Mirdad se s vámi nerozloučí dříve, než budete mistry. Muži, kteří jsou jednotní a sami sobě mistry.

Až získáte jednotu a vládu nad sebou, pak se Mirdad stane věčným společníkem vašich srdcí a jeho jméno nikdy nevyumizí z vaší paměti.

Tak jsem učil Noema.

Tak učím i vás.

Kapitola dvacet tři

Mirdad uzdravuje Sim-Simu a hovoří o stáří

Naronda: Sim-Sim byla nejstarší kráva ve stájích Archy a již pět dní se trápila a odmítala žrát a pít. Šamadam poslal pro řezníka s tím, že je lepší krávu porazit a získat z prodeje jejího masa peníze, než nechat ji zemřít a nic nevydělat.

Když o tom Mistr slyšel, hluboce se zamyslel a hned spěchal do stájí až k místu, kde byla Sim-Sim. Následovalo ho sedm společníků.

Sim-Sim stála smutná a téměř nehybná. Hlavu měla svěšenou, oči zpola zavřené a srst měla zježenou a nečistou. Čas od času trochu pohnula uchem, aby odehnala dotěrnou mouchu. Vemeno jí viselo mezi jejíma nohama seschlé a vrásčité. Na sklonku jejího života byla Sim-Sim odepřena sladká radost mateřství. Byla už jen kost a kůže, boky jí vystupovaly a rýsovaly se jako dva náhrobky. Žebra a obratle se daly snadno spočítat. Dlouhý ocas s těžkou štětkou chlupů jí volně visel na konci a ani se nepohnul.

Mistr přišel k nemocnému zvířeti a začal je hladit mezi rohy, mezi očima a pod bradou. Čas od času ji poplácal po zádech a hovořil k ní, jako by to byla lidská bytost.

Mirdad: Kam se podělo tvé přezvykování, má velkorysá Sim-Sim? Sim-Sim toho dala již tolik, že si zapomněla schovat trochu trávy? A mnoho nám toho ještě Sim-Sim dá. Její sněhobílé mléko stále ještě koluje v jejích žilách.

Její silní potomci táhnou těžké pluhy na našich polích a pomáhají nám nakrmit mnohá hladová ústa. Jalovice z jejího rodu již brzy naplní naše stáje svými telaty. Její trus pomáhá stinným keřům v naší zahradě a sladkým plodům.

Naše hory dodnes znějí silným bučením Sim-Sim. Naše studánky stále odrážejí její krásnou tvář. Naše půda se stále raduje z otisků jejích kopyt. Naše tráva ráda krmí Sim-Sim a Slunce ji rádo zahřívá. Vánek se raduje, že může hladit její lesklou srst. Mirdad rád vidí, jak prochází pouští stárnutí, a rád ji přivede na jiné pastviny do země jiných slunců a vánků.

Mnoho již nám Sim-Sim dala a mnoho si vzala. Je toho však ještě více, co má dát a vzít.

Micaster: Hovoříš se Sim-Sim tak, jako by byla nadána lidským chápáním. Cožpak ti může rozumět?

Mirdad: Nejsou to slova, co se počítá, dobrý Micaster. Je to to, co slova do světa přinášejí. Každé zvíře umí vnímat tón lidského hlasu. Z očí Sim-Sim na mě hledí žena.

Micaster: Co dobrého však může přinést mluvení s tak starou krávou? Doufáš, že zastavíš nápor času a prodloužíš její dny?

Mirdad: Stárnutí je strašné břemeno jak pro zvíře, tak pro člověka. A pro člověka ještě více, neboť lidé svou bezohledností ztěžují stárnutí druhým. Když se narodí nové dítě, prokazují mu náklonnost a starají se o ně. Pro starého člověka však mají jen lhostejnost namísto pomoci a odpor spíše než sympatie. Se stejnou nedočkavostí, se kterou očekávají, až dítě doroste v dospělého člověka, chtějí vidět starce v hrobě.

Nejmladší a nejstarší jsou stejně bezmocní. Ale bezmocnost mládí obklopuje láska a starost všech. Bezmoc-

nost stáří se může opřít o pomoc nemnohých. Popravdě si však stáří zaslouhuje více sympatií než mládí.

Až bude slovo muset zaznít dlouze a hlasitě, aby se dostalo k uchu, které bylo dosud citlivé na nejtíšiší šepot.

Až se dosud bdělé oko stane tanečním parketem nejpodivnějších stínů.

Až se rychlá noha stane oloveným závažím a ruka, jež vedla pluh, ochabne.

Až se kolena přestanou ohýbat a hlava se stane pro krk jen závažím.

Až se mlýnské kameny přestanou točit a mlýn sám se stane opuštěnou chatrčí.

Až se ke vstávání připojí strach z pádů a usednutí bude provázeno pochybností, zda se tělo ještě někdy zvedne.

Až se radost z jídla a pití změní ve strach z nadýmání a bolesti při vyprazdňování.

Až se vyhýbání se jídlu a pití změní v otevírání dveří zániku.

Tehdy, mí přátelé, přichází čas, kdy je třeba věnovat pozornost starci, půjčit mu vlastní ruce a nohy, posílit jeho upadající odvalu láskou a dát mu pocítit, že ve svém pokročilém věku nám není o nic méně milý, než byl v čase svého dětství a dospívání.

Osmdesát let není pro věčnost možná více než mrknutí oka, ale člověk, který zaséval svůj život po osmdesát let, tak zasel úrodu, již nyní sklízíme my všichni. Je pokrmem pro ty, kdo po něm sklízí. Čí život není setbou a sklizní pro všechny ostatní?

Cožpak neskližíte v každé chvíli života setbu všech těch, kdo tu byli před vámi? Čím jsou vaše slova, ne-li sklizní slov, která zaselí? Čím jsou vaše myšlenky, ne-li sklizní myšlenek, jež zaselí muži a ženy, kteří tu byli před

vámi? Vaše oděvy a příbytky, vaše jídlo, vaše nástroje, vaše zákony, tradice a zvyky jsou plody oděvů, příbytků, jídla, nástrojů, zákonů, tradic a zvyků vašich předků.

Nic na tomto světě nesklízíte poprvé. Vše tu bylo ode dávna. Vy jste rozsévači, ženci, vy jste pole i humna. Je-li vaše sklizeň chudá, pohlédněte na to, co jste zaseli na polích ostatních a co jste ostatním dovolili zasít u vás. Prohlédněte si žence, rozsévače, pole a humna.

Do svých sýpek jste uložili životy starých mužů a žen, kteří zasévali na vašich polích. Nejsou snad prameny vašeho bohatství hodny vaší péče? Budete věnovat péči sklizni a své úrodě, ale stíhat svou lhostejností toho, kdo ji zasel? Proč nevěnujete svou pozornost těm, již se vám odvděčí ještě mnohou sklizní? To, co jste odebrali svým rozsévačům, a to, co jim ještě odeberete, vám v ústech zhořkne. A stejné to je i se zvířaty.

Není správné vydělávat na úrodě a pak stíhat rozsévače i pole kletbami.

Buďte laskaví k lidem všech ras a původu, společníci moji. Oni jsou potravou na vaší cestě k Bohu. Zvláště laskaví buďte ke starým lidem, nebo vám vaše nevlídnost pokazí váš pokrm a vy nikdy nedojdete do cíle svého putování.

Buďte laskaví ke zvířatům veškerého druhu a velikosti. Jsou němá, ale pomohou vám při dlouhých přípravách na obtížnou cestu. Obzvláště laskaví pak buďte ke starým zvířatům, nebo se vinou tvrdosti vašeho srdce jejich oddanost změni v zoufalství a jejich pomoc se změni v odpor.

Jaká nevděčnost krmit se mlékem Sim-Sim, a když už nemá dál co dát, pozvat si řezníka, aby jí podřízil hrdlo.

Naronda: Mistr sotva ukončil svou řeč, když dovnitř vstoupil Šamadam s řezníkem. Ten zamířil přímo k Sim-

-Sim. Jakmile ji uviděl, ihned radostně zahlaholil: „Tohle je ta vaše umírající kráva? Vždyť vypadá zdravěji než já. Jenom má hlad a já jsem sytý. Dejte jí něco k snědku.“

Jaké bylo naše překvapení, když jsme se otočili k Sim-Sim a viděli, jak spokojeně přežvykuje trávu. Dokonce i Šamadamovo srdce se obměkčilo a přikázal jí přinést jen ty nejvybranější zvířecí lahůdky. A Sim-Sim jedla s opravdovým potěšením.

Kapitola dvacet čtyři

Je spravedlivé zabíjet pro maso?

Když řezník a Šamadam odešli, zeptal se Micayon svého Mistra:

„Mistře, je spravedlivé zabíjet pro maso?“

Mirdad: Žít se smrtí znamená stát se její potravou. Žít z bolesti druhých znamená stát se kořistí bolesti. Tak to ustanovila Prozřetelnost. Měj to na paměti a zvol si svou cestu, Micayone.

Micayon: Kdybych si mohl vybrat, zvolil bych život Fénixe a krmil se vůní věcí, nikoliv jejich tělem.

Mirdad: To je opravdu skvělá volba. Věz, Micayone, že se již blíží den, kdy se lidé budou živit vůní věcí, tedy jejich duchem, a ne jejich masem či krví. Pro ty, kteří touží, není tento den daleko.

Ti, již touží, vědí, že tělesný život je pouhým mostem k životu bez těla. Takoví lidé si uvědomují, že jejich zastřené a nepřesné smysly jen úzkou skulinkou nahlízejí do světa pravého a přesného vnímání.

Ti, kteří touží, vědí, že každý kus masa, jež uříznou z těla svého bližního, budou muset dříve či později nahradit svým vlastním. Každou kost, kterou rozdrťí, budou muset nahradit svou vlastní kostí. Krev, již prolíjí, budou muset doplnit z vlastních žil. Takový je zákon těla.

Ti, kteří touží, se chtějí osvobodit z pout tohoto zákona. Proto potlačují své tělesné touhy na nejnižší možnou míru,

a tak snižují svůj dluh tělu, jenž je ve skutečnosti dluhem bolesti a smrti.

Ti, kteří touží, jsou zastavováni svou vlastní vůlí a touhou, zatímco ostatní potlačují své potřeby, pouze pokud jim to někdo přikáže. Takoví považují za spravedlivé činy, jež toužící sám v sobě potlačil.

Ti, kteří nehledají vyšší pravdu, touží jen nacpat si kapsy či žaludky věcmi a požitky, zatímco ti, již touží, jdou svou cestou bez kapes a jejich žaludek není znečištěn krví ani utrpením jiné bytosti.

Co získávají první na váze, to získává toužící na lehkosti ducha a sladkosti pochopení.

Dva muži hledí na zelené pole. První z nich počítá jeho úrodnost a množství zrna, které sklídí, cenu, za níž toto zrno prodá, a množství zlata, které tak získá. Druhý muž však pije zeleň pole svými očima, jeho myšlenky líbají každé stéblo a jeho duše se bratří s každým kořínkem, zrnkem prachu a každou hroudou země.

Říkám vám, že ten druhý je právoplatným vlastníkem tohoto pole a ten první vlastní pouze své zlato.

Dva muži sedí v domě. Ten první je vlastníkem domu a druhý je host. Vlastník počítá náklady na výstavbu, udržování a cenu draperií, tapiserií a další vybavy. Host zatím ve svém srdci blahorečí rukám těch, kteří vydobyli kameny z lomu, přitesali je a umně sestavili v dům. Chválí ruce těch, kteří vytvořili tapiserie a draperie, i ruce těch, již ze stromů vytvořili okna, dveře, židle a stoly. Tak je povznesen na ducha a chválí ruku Tvůrce, který stvořil všechny tyto věci.

Říkám vám, že je to host, kdo skutečně žije v tom domě, zatímco jeho takzvaný vlastník je pouhé tažné zvíře, jež sice nese dům na svých zádech, ale nepřebývá v něm.

Dva muži a tele sdílejí mléko jedné krávy. Jeden pohlíží na tele s myšlenkou, kterou mu přináší jeho tělo. Přemýšlí nad tím, zda by mu to něžné tělo mohlo poskytnout dostatek dobrého masa pro chystaný svátek u příležitosti jeho narozenin. Druhý muž však pohlíží na to tele jako na vlastního bratra a je pln soucitu s ním i jeho matkou.

Říkám vám, že ten druhý se vpravdě krmí masem onoho telete, zatímco prvnímu stejné maso v ústech zhořkne.

Mnoho z věcí, jež by se měly nacházet v srdci, si lidé místo toho strkají do žaludku.

Mnoho z věcí, které jsou ukryty na dně lidských kapes, by k nim mělo ve skutečnosti nacházet svou cestu skrze jejich oči a nos.

Mnoho z toho, co drtí lidské zuby, by mělo být ve skutečnosti drceno jejich vědomím.

Lidské tělo toho mnoho nepotřebuje. Čím méně mu dáváte, tím více vám bude vracet. Čím více mu dáte, tím méně vám vrátí.

Ve skutečnosti je tomu tak, že to, co je venku, vás naplní víc než to, čím naplníte svou spížirnu či žaludek.

Protože nemůžete žít jen z vůně věcí, berte si z pohostinné země bez obav to, co potřebujete. Ne však více! Země je tak pohostinná a milující matka, že svým dětem vždy otevírá své srdce.

Jak by tomu mohlo být jinak? Kam jinam by šla země a její stvoření, aby se nakrmily? Země se musí krmit zemí. Říkám vám, že žít na zemi znamená mít vždy čistě prostře-no a stůl mít plný potrawy.

Stejně tak, jako vás země zve na hostinu a vše na stole je vám k dispozici, tak i vy musíte pozvat zemi ke svému stolu a říci jí s naprostou láskou a upřímností: Má nevýslovná matko, tak jako jsi ty přede mne položila své srdce,

abys ukojila můj hlad, tak já kladu své srdce před tebe. Vezmi si z něj, co potřebuješ.

Dokud budete jíst srdcem, pak bude málo záležet na tom, co vlastně jíte.

Má-li se to však stát vaší cestou, pak musíte mít dostatek moudrosti a lásky, abyste nezbavovali Zemi žádného z jejích dětí, obzvláště ne těch, jež přišly, aby zakusily radost narození a bolest umírání, těch, kteří se nacházejí v prostoru duality. I oni mají svou cestu, jíž se zvolna propracovávají k jednotě. Je pouze delší než ta vaše. Když je na této cestě zdržíte, budou i oni zdržovat vás na vaší pouti.

Abimar: Když je veškeré živé stvoření odsouzeno k zániku z mnoha příčin, proč bych měl já mít výhrady být jednou z nich?

Mirdad: Je sice pravda, že vše, co žije, je odsouzeno k smrti, proklet je však ten, kdo způsobí smrt jakékoliv živé bytosti. Zřejmě bys mě, Abimare, nikdy nepověřil tím, abych zabil Naronda. Víš, že ho velmi miluji a že v mém srdci není touha po krvi. Stejně tak Prozřetelnost neučiní člověka vrahem bližního ani zvířete, pokud v něm nenalezne vlastnosti vhodné pro nástroj vraždy.

Dokud jsou lidé tím, čím jsou, budou se mezi nimi vyskytovat krádeže a loupeže, lži, války, vraždy a všechny formy temných a zlých vášní. Prokletý je však zloděj, lupič, prokleti jsou lháři a váleční štváči, vrazi a všichni ti, kdo ve svém srdci živí temné vášně. Ti, již jsou plni zla, jsou využíváni Prozřetelností jako poslové zla.

Vy však, mí společníci, musíte očistit svá srdce ode všech temných a zlých vášní, jež by u vás Prozřetelnost mohla nalézt. Ona vás na oplátku učiní nositeli radostného poselství, úlevy od utrpení, zprávy o vítězství a zvěstování svobody skrze lásku a pochopení.

Tak jsem učil Noema. Tak učím i vás.

Kapitola dvacet pět

Den vinobraní a přípravy na něj, Mirdad na oslavách chybí

Naronda: Přiblížilo se vinobraní a celá Archa včetně Mistra a zástupu dobrovolníků z okolí byla ve dne v noci zabrána do příprav na tento velký svátek. Mistr pracoval s velkým zanicením a vůbec nešetřil silami. Dokonce i Šamadam si toho všiml a mluvil o tom s velkým zadostiučiněním v hlase.

Rozlehlé zdi kláštera musely být znovu vyběleny, podlahy zamety a sudy vyčištěny, aby mohly přijmout letošní úrodu mladého vína. Sudy s loňským vínem bylo nutné umístit na přístupné místo, aby kupci a obchodníci měli možnost ochutnat a ověřit si kvalitu jejich obsahu. Bylo zvykem prodávat na vinobraní víno z uplynulého roku.

Rozlehlé dvory kláštera byl vyčištěny a správně uspořádány a na uvolněných prostranstvích byly postaveny stánky a přístřešky, ve kterých obchodníci mohli vystavit své zboží a nabídnout je k prodeji po celý týden nastávajícího šťastného období.

Bylo nutné dát do pořádku i velký vinný lis, jenž měl zpracovat podíly, které do archy na hřbetech mul, oslů a velbloudů přiváželi početní nájemci a dobrodinci kláštera. Napadlo se ohromné množství chleba a bylo připraveno množství dalších zásob pro ty, jimž by jejich potrava nevystačila po trvání svátků anebo by dorazili zcela bez jídla.

Původní jednodenní svátek vzdání díky vínu se díky Šamadamově neobyčejnému obchodnímu smyslu protáhl na týdenní trh. Muži i ženy z blízkého okolí i dalekých krajů přicházeli rok od roku v hojnějším počtu. Princové a žebráci, zemědělci a řemeslníci, lovci zisků i lovci potěšení, opilci i naprostí abstinenti, zbožní poutníci i bezbožní tuláci, hospodští povaleči a chrámoví služebníci, všichni se scházeli na slavnost. Přiváděli s sebou stáda dobytka a celé to vypadalo, jako by na posvátnou půdu kláštera vtrhla horda pohanů. To se dělo vždy dvakrát do roka, na podzim při příležitosti vinobraní a na jaře při příležitosti dne Archy.

Žádný poutník nepřicházel s prázdnou a všichni přinášeli dary všemožné hodnoty. Jeden přinesl hrozny vína nebo homoli cukru, jiný zase šňůru perel či diamantový náhrdelník. Na všechny obchody na trhu byla uvalena desetiprocentní daň. Desetina ze všech obchodů tedy připadla klášteru.

Bylo zvykem, že prvního dne slavností opat kláštera, usazený na vyvýšeném podiu ozdobeném hrozny, přivítal shromážděný dav a požehnal mu, pak přijal dary od poutníků, kteří dorazili, a pak ochutnal první číši nového vína. Víno do poháru si nalil z velké tykve s vydlaným hrdlem a pak ji podal jednomu ze společníků, jenž ji podal dál, až dokud všichni společníci neměli plné číše. Pak požádal opat společníky, ať pozvednou své číše a zapívají s ním *Hymnus Svatého vína*, o kterém se říkalo, že ho zpíval Noe a jeho rodina, když poprvé okusili tento posvátný nápoj. Když členové řádu dokončili svou píseň, shromážděný dav vypil své číše a provolával slávu. Posléze se všichni odebrali za svými obchody a potěšením. Takto zní *Hymnus Svatého vína*:

Pozdrav Svatému vínu!
 Pozdravme něžný kořen,
 který plní celou rostlinu
 a krmí její hrozny sladkou šťávou
 oživujícím vínem.
 Pozdrav Svatému vínu!

Sirotci po potopě,
 opuštění v bažině,
 okuste víno a požehnejte krvi,
 jež koluje v keři lásky.
 Pozdrav Svatému vínu!

Vy, rukojmí jílu,
 poutníci na scestí,
 výkupné a cesta,
 a božská rostlino!
 Víno! Víno! Víno!

Ráno toho dne, kdy měly započít oslavy, Mistr najednou zmizel. Všech sedm společníků to v nejvyšší míře zneklidnilo a všichni okamžitě podnikli zevrubné pátrání. Hledali ve dne i v noci s pochodněmi a lucernami v klášteře i jeho okolí, ale po Mistrovi nebylo nikde ani stopy. Šamadam měl takovou starost a tolik se snažil Mistra najít, že ho nikdo nepodezřival z podílu na Mirdadově zmizení. Všichni však byli přesvědčení, že se Mistr stal obětí nějaké zlovolné hry.

Slavnost byla již v plném proudu, ale sedm společníků bylo raněno smutkem a pohybovali se po klášteře jako stíny bez života. Shromáždění zazpívalo hymnu a vypilo své víno a opat sestoupil ze svého podia, když tu se ozval

hlas, jenž zněl vysoko nad šumem a ruchem shromáždění:
 „Chceme vidět Mirdada, chceme slyšet Mirdada!“

Ten hlas, jak jsme poznali, patřil Rustidionovi, který vždy přijímal s největší láskou to, co mu Mistr říkal, a šířil jeho slova k ostatním. Jeho výkřiky brzy opanovaly i dav a celé shromáždění provolávalo jeho slova. Dav volal a s ohlušující silou se domáhal našeho Mistra. Byli jsme téměř zahanbeni, že mu nemůžeme vyhovět.

Najednou veškerý povyk ztichl a v davu nastalo šumění. Nemohli jsme uvěřit svým očím, neboť jsme spatřili Mistra, jak stojí na podiu a svou rukou utiňuje dav.

Kapitola dvacet šest

Mirdad pronáší slavnostní proslov k poutníkům při příležitosti Dne vína a zbavuje Archu zátěže

Mirdad: Hle, Mirdad, jehož úroda leží dosud nesklize-
na na poli a jehož víno nebylo dosud vypito.

Mirdad je obtížen úrodou, ale rolníci jsou příliš zaměst-
náni sklizením na jiných vinicích.

Mirdad přetéká vínem, ale číšníci plní poháry jiným
nápojem.

Oráči a sběrači hroznů, žehnám vašim pluhům, košům
a nůžkám.

Co jste zorali, ostříhali a sklídili do dnešního dne?

Zorali jste smutnou pustinu své duše, tolik zarostlou
všemožným plevellem, ze které se stala životu nebezpeč-
ná džungle plná jedovatých šlahounů a trnů? Říkám vám,
že v takové džungli se to jen hemží nebezpečnými tvory,
množí se v ní jedovatí plazi a divoké šelmy.

Odstranili jste temné noční kořeny, které se v noci roz-
lézají a dusí vám vaše vlastní kořeny? Jaké plody budete
sklízet, až nadejde čas?

Ostříhali jste větve napadené červy, plísní a snětí?

Dobře umíte orat, sklízet a pečovat o své vinice na této
Zemi. Co však bude s vinicemi, které se rozkládají mimo
tuto Zem, kdo o ně bude pečovat? Co vaše nebeská vinice,
která dosud trestuhodně leží ladem?

Říkám vám, že vaše práce je marná, dokud nepostavíte
vinohradníka nad jeho vnohrad a nezačnete i sobě proka-
zovat potřebnou péči.

Muži s mozolnatýma rukama, žehnám vašim mozo-
lům.

Přátelé olovnice a úhelníku, společníci kovadliny a kla-
diva, poutníci se sekerami a pilami, jak zruční jste ve zvol-
ených řemeslech!

Víte, jak změřit hloubku a výšku, ale neznáte svou
vlastní hloubku ani výšku a nevíte ani, jak ji změřit.

Svým kladivem obratně opracováváte kus železa na ko-
vadlině, neumíte však opracovat duši člověka kladivem Vůle
na kovadlině Pochopení. Nedokázali jste od kovadliny při-
jmout ani onu bezplatnou lekci o tom, že je třeba umět přijí-
mat rány, ale nevracet je zpět.

Umíte zručně zacházet se sekerou a pilou, ale prořezat
a vyrovnat pokroucenou a zanedbanou lidskou duši samot-
ného řemeslníka nedokážete.

Muži, kteří cestujete pro zisk, vy již obchodujete s tím,
co ruce rolníků a jejich rodin vysvobodí z Matky Země!
Žehnám vašim cestám, výrobkům a žehnám i potřebám,
jež uspokojujete. Zisk sám však, který je ve skutečnosti
ztrátou, pro ten nemám požehnání.

Když během klidných večerů sčítáte bilanci svých ob-
chodů, co zapisujete na stranu příjmů a co na stranu vý-
dajů? Co je pro vás zisk a co ztráta? Myslíte si, že to, co
získáte z předraženého zboží, je skutečný zisk? Vaše dny,
jež trávíte smlouváním o ceně jen proto, abyste vydělali
peníze, jsou ve skutečnosti ztrátou. Ztratili jste nekonečné
bohatství harmonie míru a světla. Ztratili jste svou cestu
ke svobodě a do srdce lidí, kteří vám je otevírali zdarma.

Jestliže je vaším hlavním zájmem dostat se do kapsy vašeho bližního, jak chcete nalézt cestu k jeho srdci? A jestliže nenaleznete cestu do srdce člověka, jak budete hledat cestu k srdci samotného Boha? A co vám zbude ze života bez lásky Boží?

Jestliže i to, co považujete za zisk, je ve skutečnosti ztráta, do jakých hlubin se řítí to, co i vy máte za ztrátu?

Veškeré obchodování a jeho zisky jsou jen marnost. Jediný zisk, který se počítá, je láska a pochopení.

Muži žezla a koruny!

Žezlo je had ve vaší ruce. Ten had je dost rychlý na to, aby mohl zranit, ale příliš pomalý na to, aby mohl léčit. Zatímco ruka sama ošetřuje rány léčivou masťou lásky, žezlo je hromosvod, jenž na vás přivolává oheň a blesky.

Prohlédněte si dobře své ruce!

Zlatá koruna posázená diamanty, rubíny a safíry spočívá smutná a nemocná na hlavě stížená potřebou marné slávy, hloupostí a touhou ovládat jiné. Taková koruna připomíná spíše náhrobek. Dosud nebyla vyrobena koruna s dostatečně cennými drahokamy, aby dosedla na hlavu osvícenou pochopením a vítězstvím nad vlastním Já.

Prozkoumejte dobře své hlavy!

Chcete být vládci nad ostatními? Naučte se nejprve ovládat sami sebe.

Jak chcete vládnout, nedokážete-li sami sebe ovládat?

Cožpak může vlna hnaná větrem a zmítaná proudy poskytnout moři mír? Může oko plné slz vnést úsměv do srdce raněného smutkem? Může ruka chvějící se strachy či zlostí udržet kormidlo a dát lodi její směr?

Vládci lidí jsou ovládáni lidmi. Lidé jsou plni zmatku, anarchie a chaosu. Stejně jako moře jsou vystaveni každému poryvu větru.

Tak jako moře stoupají a klesají a čas od času zalijí pobřeží, jejich hlubiny jsou klidné a odolné proti poryvům větru na hladině.

Pokud chcete vládnout člověku, ponořte se do jeho největších hlubin. Lidé jsou mnohem více než jen zmítající se vlny. Abyste však mohli nalézt svou cestu do hlubin člověka, musíte se nejprve pohroužit do svých vlastních hlubin. To se však dá zvládnout pouze v případě, kdy odložíte žezlo a korunu. Tehdy bude vaše ruka schopna ucítit dotyk a vaše hlava se uvolní pro myšlení a zvažování.

Vaše vláda je marnost. Vaše zákony jsou bezpráví. Váš řád je chaos. Bude tomu tak do té doby, dokud nenaučíte své vládce, že jejich úkolem není zdobit se korunami a mávat žezly.

Muži kadidla a knihy!

Co pálíte ve svých kadidelnicích? Co stojí psáno ve vašich knihách?

Pálíte jantarovou krev, která vzlíná až do křehkých srdcí rostlin? To, co pálíte ve svých kadidelnicích, co vám bylo prodáno na trhu a co jste koupili za pár šestáků, to vašeho Boha jistě potěší!

Myslíte si, že tak přehlušíte pach nenávisti, závisti a hrabivosti? Myslíte si, že v kouři kadidla se ztratí vaše hadí oči, zrádné jazyky a vilné ruce? Myslíte si, že dým přemění slabost ve víru a ze zvrácené pozemskosti bude ráj nebes?

Vašemu Bohu by bylo příjemnější, kdyby ucítil pach vašich spálených nectností. Vaše srdce ať je kadidelnicí, popel vašich nectností ať roznesou čtyři větry nebeské!

Co to pálíte ve svých kadidelnicích? Uctívání, chválu a podřízení?

Bylo by lepší, kdyby bůh zloby hladověl. Bylo by lepší, kdyby hladověl bůh uctívání. Nechte Bohy tvrdých srdcí aby posli na tvrdost svého srdce.

Srdce Boha nelační po zášti ani uctívání a není tvrdé. To vy sami jste takoví.

Bůh chce, abyste ve svých kadidelnicích spálili svou zášť a pychu. On sám je svobodný a všemocný. Vaše srdce ať jsou jeho kadidelnicí.

Co stojí psáno ve vaší Knize?

Čtete tam přikázání, která mají být zlatě vyryta do zdí vašich chrámů a klášterů? Nestojí tam spíše pravdy, které si máte uchovat ve svém srdci?

Stojí tam doktríny, jež máte vyučovat a fanaticky obhajovat s jejich logikou, se všemi jazykovými hříčkami, a je-li to potřeba i penězi a ostrým meče? Anebo je tam psáno, že život není doktrína, kterou lze učit a obhajovat, ale cesta, po níž lze jít s vůlí po svobodě, ať už v klášteře nebo mimo něj, ať už v noci nebo ve dne? A pokud nepůjdete touto cestou, ať už povede do hlubin či do výšin, a nedosáhnete svého cíle, kde berete své oprávnění, abyste ji vnucovali ostatním? Jsou ve vaší Knize uvedeny listiny, mapy a seznamy, jež ukazují, kolik nebe si může člověk koupit za půdu, kterou vám přenechá?

Ó, vy podvodníci a agenti Sodomy! Vy chcete prodávat nebe za podíl na pozemských statcích?! Svět malujete jako peklo jen proto, abyste přinutili člověka, aby opustil své bohatství a zanechal je vám! Proč nevedete lidi k tomu, aby vám svůj podíl v nebi prodali za vaše pozemské majetky?

Kdybyste četli svou Knihu správně, učili byste člověka, jak zde na Zemi vytvořit nebe. Člověk, jenž má nebeské srdce, nalezne nebe i na Zemi. Ten však, kdo v srdci nese Zemi, ten jí uvidí i na nebesích.

Odkryjte nebe v srdci člověka. Zvedněte všechny mříže mezi člověkem a jeho bližním, člověkem a živými tvory, mezi člověkem a Bohem. Nejprve však naleznete nebe ve vlastním srdci.

Nebe není rozkvetlá zahrada, kterou si můžete koupit či pronajmout. Nebe je stav bytí, jehož lze dosáhnout jak na Zemi, tak na jakémkoliv jiném místě vesmíru. Nemusíte vytahovat krk ani napínat zrak.

Peklo není ohnivá propast, z níž se utíká modlením a pálením vonných esencí. Peklo je stav srdce, který se dá zakoušet na Zemi stejně jako kdekoliv ve vesmíru.

Plamenům, jež spalují vaše srdce, neuniknete. Museli byste nejprve utéci před vlastním srdcem.

Hledání nebes je marnost. Stejně tak je marnost snažit se utéci z pekla, dokud jste v zajetí svého stínu. Nebe i peklo jsou oběma stránkami duality. Dokud se vědomí člověka nesjednotí, dokud člověk nenalezne jednotu svého srdce a těla, dokud se nezbaví svého stínu a nenalezne jednu vůli, bude vždy stát jednou nohou v pekle a druhou nohou v nebi. Takové je skutečné peklo.

Ano, je to skutečně peklo mít křídla utkaná ze světlých paprsků a nohy spoutané ocelovými řetězy. Tak trávíte své životy rozpolcení mezi nadějí a zoufalstvím. Sžirají vás strašné pochybnosti a hned vás zase zaplavuje záře víry.

Žádné nebe nemůže být pro druhého peklem. Žádné peklo nemůže být rájem jeho bližních. A protože ani nebe jednoho, ani peklo druhého nejsou konečné, musíte si skrze ně najít cestu, která vede přes překážky, jež je třeba překonat na vaší pouti za svobodu.

Poutníci Svatého vína!

Mirdad nepřináší žádná nebesa pro ty, kdo by si je chtěli koupit nebo je získat za své dobré skutky. Nepřináší žádné peklo pro ty, již by ho chtěli vystavit jako strašáka a zatratit do něj ostatní.

Vaše spravedlnost je sama nebem. Vykvetete na jeden den a pak ji vítr odvane.

Vaše proradnost je sama peklem. Na malou chvíli se ztratí a při první příležitosti zase vyraší.

Mirdad vám nenabízí nebe ani peklo. Nabízí svaté pochopení, jež vás vyzvedne z plamenů každého pekla a z požitků každého nebe. Tento dar nepřijímejte rukama, nýbrž svým srdcem. V srdci se musíte zbavit každé své potřeby kromě touhy po pochopení.

Na této Zemi nejste cizinci a Země není vaše nevlastní matka. Vy jste ve středu jejího srdce a osou její páteře. Je ráda, že vás může nést na svých pevných, širokých zádech. Proč se snažíte vláčet se s ní na svých unavených bedrech, abyste ji večer s nářkem odhodili a lapali po dechu z té celodenní námahy?

Země vás krmí mlékem a medem. Proč však necháváte mléko, aby vám zkyslo v přeplněném žaludku? Proč jíte tolik medu, že vás z toho rozbolí zuby?

Tvář Země je veselá a vstřícná. Proč ji odmítáte svým trpkým úsměškem a strachem?

Země je dokonale jednotná. Proč trváte na tom, že je třeba ji rozdělit meči a hraničními kameny?

Země je poslušná a bezstarostná. Proč jste vy plni starostí a vzpurnosti?

Jste však trvalejší než Země, Slunce a všechny sféry nebes. Vše pomine, ale vy ne. Tak proč se chvějete jako listí ve větru?

Pokud nic jiného vás nepřiměje pocítit vaši jednotu s vesmírem, dokáže to sama Země. Země je však pouhým zrcadlem, jež odráží váš stín. Je snad zrcadlo více než ten, koho zrcadlí? Je odlesk více než paprsek? Je stín více než člověk?

Protřete si oči a probud'te se. Vy jste více než Země, vašim osudem je více než jen žít, zemřít a poskytnout další sousto hladovému chřtánu smrti. Vaším osudem je osvobodit se od života i smrti, od nebe i pekla a od všech falešných protipólů utvářejících dualitu.

Vaším úkolem je být šťavnatými hrozny na věčně zelené vinici boží.

A tak jako živá větvička vína zapustí kořeny, když ji zasadíte do země, a stane se samostatným keřem, tak se i člověk – živoucí větvička svatého vína – stane Bohem. Když ho zasadíte do jeho božství, nalezne svou věčnou jednotu s Bohem.

Musí být člověk zaživa pohřben, aby mohl dosáhnout života?

Jsem si jist, že ano a znovu ano. Pokud nebudete pohřbeni do duality života a smrti, nevyrostete do jednoty bytí.

Pokud vás nebudou krmit hrozny lásky, nenaplní vás víno pochopením.

Pokud nebudete opilí vínem pochopení, nepřivede vás zase k sobě polibek svobody.

Když jíte plody pozemského vína, nepřijímáte lásku. To jíte jen větší hlad, abyste ukojili ten menší.

Když pijete krev pozemského vína, nepřijímáte pochopení. Pijete jen krátké zapomnění na bolest. A když procitnete bolest se zdvojnásobí. Utíkáte před svým Já jen kvůli tomu, abyste ho za rohem potkali.

Hrozny, jež vám Mirdad nabízí, se nikdy nezkazí. Být jimi naplněn znamená být sytý navždy. Toto víno, jež pro vás získal, je tak silné, že se vaše rty bojí jeho chuti. Vaše srdce však budou žíznivě hltat, dokud je sebezapomnění nepřivede k věčnosti.

Existují mezi vámi lidé, kteří hladovějí po mých hroznech? Necht' přistoupí se svými koši.

Vyskytují se mezi vámi lidé, již žízni po mé krvi? Ať si přinesou své poháry.

Mirdad je obtížen úrodou a přetéká vínem.

Den Svatého vína byl dnem sebezapomnění. Byl to den opojený vínem lásky a vykoupaný v záři pochopení. Byl to den plný extatického bití křídel svobody, den zvedání mříží a splývání lidských bytostí. Hled'te však, co se z něj stalo dnes!

Stal se z něj týden zvrácených radostí, zvrhého lakomství, obchodování kvůli chamtivosti. Otroek dovádí s otrokem a hlupák se hádá s hlupákem.

Archa, která kdysi byla továrnou na víru, lásku a svobodu, se nyní změnila ve velký vinný lis a monstrózní trh. Bere si podíl z vašich vinic a prodává vám jej zpět jako ohlupující víno. Mění práci vašich rukou v pouta, jimiž je svazuje. Pot vašich těl mění ve žhavé železo, jímž vás cejchuje.

Daleko, daleko se Archa odchýlila od svého kurzu. Nyní ji však kormidelník opět vrátil na správnou cestu a ona se zbaví veškeré mrtvé váhy, aby mohla plout rychle a bezpečně.

Proto všechny dary necht' jsou vráceny dárcům a všechny dluhy dlužníkům odpuštěny! Archa nezná jiného dárce než Boha. A bůh nevede účty s nikým, dokonce ani sám se sebou.

Tak jsem učil Noema. Tak učím i vás.

Kapitola dvacet sedm

**Má být pravda kázána davům,
nebo má být přístupná jen
vyvoleným? Mirdad odhaluje
tajemství svého zmizení v předvečer
vinobraní a hovoří o falešných
autoritách**

Naronda: Dlouho potom, co z událostí při oslavách svátku vína zbyla již jen vzpomínka, shromáždilo se sedm společníků kolem svého Mistra v Hnízdě. Mistr mlčel a společníci si připomínali památné události toho dne. Někteří se podívovali nad výbuchem radosti, s nímž přijal shromážděný dav Mistrova slova. Jiní probírali podivné a záhadné chování Šamadamovo ve chvíli, kdy truhlice Archy opouštěly dlužní úpisy, aby pak byly veřejně zničeny. Následovalo vyvalení sudů ze sklepů a jejich vydání shromážděným rolníkům a navrácení darů. Po celou tu dobu se Šamadam zdržel jakéhokoliv odporu. Oproti očekávání jen beze slov a bez pohybu přihlížel, zatímco mu z očí tekly slzy.

Bennoon podotkl, že přestože dav vykazoval neklamně známky radosti, nebylo tomu ani tak pro to, co řekl Mistr, ale spíše kvůli odpuštěným dluhům a vráceným darům. Dokonce mírně nesouhlasil s Mistrovou řečí a nazýval ji plýtváním dechem na dav, který nehledal více než potěšení

z jídla, pití a tance. Pravda, jak řekl, by neměla být kázána všem bez rozdílu, ale pouze několika vyvoleným. Tehdy Mistr promluvil.

Mirdad: Tvůj dech vítr jistě donese k jiným ústům a ta ho znovu vdechnou. Neptej se, čí plíce vyplní vzduch, jež jsi vydechl. Snaž se pouze o to, aby to, co vydechuješ, bylo čisté.

Tvé slovo si jistě najde ucho, které mu bude naslouchat. Neptej se, čí ucho to bude. Starej se jen o to, aby tvé slovo bylo skutečným poslem svobody.

Tvá myšlenka jistě přinutí něčí jazyk k řeči. Neptej se, čí jazyk to bude. Starej se jen o to, aby myšlenka byla naplněna milujícím pochopením.

Žádnou námahu neměj za předem zmarněnou. Některá zrna leží v zemi po mnoho let, ale když přijde vhodná chvíle, vyklíčí.

Semeno pravdy je ve všech lidech i věcech. Tvou práci není zasévat pravdu, ale připravovat příchod vhodného období, v němž by vyklíčila.

Pro věčnost není nic nemožné. Nenech se proto zahnat k zoufalství, ale hlásej zprávu svobody pro každého se stejnou vírou a zanícením. To se týká jak toužících, tak netoužících. I ti, kdo netouží, dojdou za určitý čas k bodu, kdy toužit začnou. Ti, kdo jsou dnes neopeření, budou již brzy hrdě čistit své letky ve slunečním světle a jejich křídla je donesou až do těch nejvzdálenějších koutů nebes.

Micaster: Velmi nás rmoutí, Místře, že jsi nám dosud navzdory našim opakovaným přáním nesvěřil tajemství svého záhadného zmizení v předvečer vinobraní. Což nám nevěříš?

Mirdad: Ten, kdo je hoden mé lásky, je zajisté hoden i mé důvěry. Je důvěra více než láska, Micaster? A cožpak vám jí neustále nedávám z celého svého srdce?

Nemluvil jsem s vámi o té nešťastné události, protože jsem chtěl dát Šamadamovi čas k doznání. Byl to on, kdo mě společně s pomocí dvou cizinců násilím vyvlekli z Hnízda a svrhli do Temné propasti. Nešťastný Šamadam! Jistě se mu ani nesnilo, že by propast mohla přijmout Mirdada svýma hedvábnýma rukama a poskytnout mu magický žebřík, po němž vyšplhal až nahoru.

Naronda: Když jsme to slyšeli, byli jsme všichni překvapením bez sebe. Nikdo se neodhodlal k tomu, aby se zeptal Mistra na to, jak se vysvobodil z propasti bez jediného škrábnutí a unikl tomu, co jsme všichni považovali za jistou smrt. Nastalo dlouhé mlčení.

Himbal: Proč pronásleduje Šamadam Mistra, když Mistr Šamadama miluje?

Mirdad: Šamadam nepronásleduje mne, Šamadam pronásleduje Šamadama. Dej slepému trochu moci a on bude trávit čas tím, že bude oslepovat všechny, kteří vidí, včetně těch, kdo pracují, aby on sám prohlédl.

Dej otroku moc a on za den promění svět ve svět otroků. Ze všeho nejvíce bude tlouci toho, kdo ho osvobodil, a bude to jeho dobrodinec, koho uková do želez jako prvního.

Veškerá moc světa, ať už pochází odkudkoliv, je falešná. Proto si nasazuje ostruhu a leští svůj meč i brnění a ve vší té nablýskané parádě se promenáduje před nastoupenými davy jen proto, aby lesk brnění oslepoval každého, kdo by chtěl nahlédnout do jejího srdce. Kolem svého trůnu umisťuje ostrá kopí a zbraně. Svou duši zasaženou prázdnotou zdobí strašlivými amulety a emblémy smrti, aby zvědavé oči neodhalily její skutečnou chudobu.

Taková moc je oslepujícím prokletím pro každého, kdo jí chce využít. Bude se snažit trvat za jakoukoliv cenu, i za tak strašlivou, jako je zničení svého nositele, zničení těch, kdo mu věří, i těch, kdo mu odporují.

Lidé se kvůli své touze po moci nacházejí v neustálém zmatku. Ti, kteří mají moc, bojují, aby si ji udrželi. Ti, již ji nemají, bojují, aby ji vyrvali z rukou těch, kdo ji drží. Člověk sám, ten bůh v plenkách, je opuštěn a ponechán na bitevním poli bez povšimnutí. Nikdo se o něho nestará.

Boj je tak lítý a bojovníci tak opojeni krví, že si žádný z nich nedovolí strhnout svou masku z tváře a odhalit před ostatními to, jak je ošklivý.

Pomněte, mniši, že žádná moc tohoto světa nestojí za mrknutí oka, pouze moc svatého pochopení, jejíž cena je nezměrná. Žádná oběť není dost velká. Jakmile je získáte, bude vaše až do konce času. Vaše slova budou mít větší sílu než všechny armády světa. Vaším skutkům se dostane větší prospěšnosti než činům všech vládců světa dohromady.

Pochopení je náš štít. Láska je naše paže. Láska nikoho nepronásleduje ani netyranizuje. Padá jako rosa na žíznivá srdce lidí a ty, kteří ji odmítají, posvěcuje stejně jako ty, již ji pijí. Je si příliš jista svou vnitřní silou, než aby ji mohla ohrozit jakákoliv síla vnější. Je neohrožená, a proto se brání využívání strachu jako nástroje k ovládnutí člověka.

Tak málo je ve světě, tak málo je pochopení. A proto svět skrývá svou chudobu za závoj falešné moci. A falešná moc bojuje a brání se a jako svého spojence si zvolila strach. A strach ji nakonec ovládne.

Cožpak tomu tak nebylo vždy, že se dva slabí spojili, aby ochránili svou slabost? Tak se světská moc spojuje s brutalitou světa a ruku v ruce pod bičem strachu platí svou každodenní daň hlouposti ve všech válkách a prolévá svou krev a slzy. Hloupost se blahosklonně usmívá a chválí je: „Dobře činíte!“

„Dobře činíš,“ řekl Šamadam Šamadamovi, když svrhl Mirdada do propasti. Ani ho nenapadlo, že svrhl do propasti sebe, a ne mne. Propast mne nemohla udržet, ale Šamadam musí nyní těžce a tvrdě pracovat, aby zdolal její temné a kluzké stěny.

Celý svět moci je jen tretka. Nechte ty, kdo jsou dosud pouhými dětmi ve světě pochopení, ať se jí opájejí. Vy však neuplatňujte svou moc nad žádnými lidmi. Neboť to, co je nastoleno silou, bude brzy silou rozmetáno.

Neusilujte o moc nad životy lidí. Ty patří prozřetelnosti. Ani neusilujte o moc nad jejich majetkem. Neboť lidé jsou natolik spojeni se svým majetkem, jako by to byl jejich život. Nevěří těm, kdo si zahrávají s řetězy, které je drží. Hledejte cestu do srdce lidí skrze lásku a pochopení. A jakmile toho dosáhnete, pak budete moci činit lépe ve své snaze vysvobodit je z řetězů.

Láska vás povede za ruku a pochopení vám bude držet lucernu.

*Kapitola dvacet osm***Do Hnízda dorazí princ z Betharu a Šamadam. Rozprava mezi princem a Mirdadem o válce a míru. Šamadam uvězní Mirdada**

Naronda: Mistr dokončil svou řeč a my jsme uvažovali nad jeho slovy, když tu jsme zvenčí zaslechli přibližující se kroky a zvuk tlumeného hovoru. Na obou stranách vstupu do jeskyně se zničehonic vynořili dva mohutní, po zuby ozbrojení vojáci. Jejich zbraně se blyštěly a odrážely sluneční paprsky. Za nimi přicházel princ z Betharu, vyzdoben odznaky své moci, a Šamadam, který se sklesle plížil za ním. Průvod uzavírali další dva vojáci.

Princ byl jedním z nejmocnějších a nejznámějších vládců z Mléčných hor. Na okamžik postál u vchodu a zkoumavě si prohlížel tváře všech přítomných. Pak zaměřil své velké a jasné oči na Mistra, hluboce se uklonil a řekl:

„Bud' zdrav, svatý muži! Přišli jsme vzdát poctu velkému Mirdadovi, jehož sláva dolehla až k nám – přes Mléčné hory až do našeho hlavního města.“

Mirdad: Za hranicemi sláva často jezdí s nejrychlejším kočím. Doma jezdívá na mezku. Opat je mi svědkem, princí. Nevěř falešným prorokům slávy.

Princ: Ta sláva tě však vykresluje v tom nejlepším světle a na rtech lidí spočívá tvé jméno častěji než sladký med.

Mirdad: Jméno položené na rty člověka je stejně bezpečné, jako bys je vyryl klacíkem do písku. Vítr a vlny ho brzy smyjí. Jen malý vánek stačí na to, aby odvál tvé jméno ze rtů lidí. Nechceš-li zmizet z jejich paměti, nepokládej své jméno na jejich rty, ale vpal je do jejich srdcí.

Princ: Srdce lidí je však zamčeno mnohými zámky.

Mirdad: Mnoho je zámků, avšak klíč je jen jeden.

Princ: A máš ten klíč? Velice jej potřebuji.

Mirdad: I ty jej máš, princí.

Princ: Stavíš mě výše, než skutečně stojím. Po dlouhou dobu jsem hledal klíč do srdce svého souseda, ale nemohl jsem jej nalézt. Také on je mocný princ a snaží se rozpoutat proti mně válku. A tak mě nutí vytáhnout proti němu s vojskem, přestože toužím žít v míru. Ať tě má koruna a bohatý oděv nesplete, Mistře. Nenašel jsem v nich klíč, který hledám.

Mirdad: Tvé klenoty ukrývají klíč, ale v nich se neukrývá. Tvůj krok je pod jejich tíhou vratký a tvá ruka líná. Oči ti oslepuje zlato tvé koruny, a tak tvé hledání nikdy nemůže dosáhnout cíle.

Princ: Co tím myslíš, Mistře? Když se zřeknu své koruny a drahocenných rouch, najdu pak klíč k srdci svého souseda?

Mirdad: Pokud je chceš mít i nadále, musíš se zbavit souseda. Pokud chceš mít nadále souseda, musíš se zbavit svých klenotů. Měj však na paměti, že přijít o bližního je jako ztratit sebe sama.

Princ: Nechci si kupovat přátelství svého bližního za tak vysokou cenu.

Mirdad: Nesložil bys takovou cenu, aby ses vyplatil sám?

Princ: Vyplatil? Nejsem vězeň, abych platil za svou svobodu, a navíc mám dobře placenou a dobře vybavenou armádu, která mě chrání. Můj soused by se na lepší nezmohl.

Mirdad: Být vězněm jednoho člověka či věci je samo o sobě příliš trpké vězení. Být vězněm armády lidí nebo záplavy věci znamená doživotní vyhnanství. Neboť být na čemkoliv závislý znamená být tím zotročován. Proto nebuď závislý na ničem a na nikom kromě Boha. Být vězněm Boha znamená být vskutku svobodný.

Princ: Mám tedy opustit svůj trůn a zanechat sebe i své vlastnictví bez ochrany?

Mirdad: Nic by nemělo být ponecháno bez ochrany.

Princ: A proto si vydržuji armádu.

Mirdad: A proto musíš svou armádu rozpustit.

Princ: Toho však využije můj soused a zabere si mé království pro sebe.

Mirdad: Možná si zabere tvé království, tebe však nikdy nepřemůže. Ani když spojíš dvě vězení do jednoho, nenalezneš v něm více místa pro svobodné srdce. Raduj se, když tě jiný člověk vysvobodí z tvého vězení. Nezávid' však tomu, kdo přichází, aby se uzamkl ve tvé cele.

Princ: Jsem potomek rodu známého svou udatností na bojišti. Nikdy nenapadáme druhé. Jestliže však vypukne válka, nikdy neutíkáme z bojiště a neodcházíme z bitvy, dokud naše bojová zástava nezavlaje vysoko nad těly mrtvých nepřátel. Radíš mi špatně, pane, když mi říkáš, abych nechal svého souseda jednat tímto způsobem.

Mirdad: Cožpak jsi neřekl, že chceš mír?

Princ: Ano, toužím po míru.

Mirdad: Pak tedy nesmíš bojovat.

Princ: Můj soused však se mnou chce bojovat a já musím bojovat s ním, aby mezi námi mír znovu zavládl.

Mirdad: Takže ty chceš zabít svého souseda, abys s ním mohl žít v míru? To je tedy opravdu zvláštní názor. Výhra neznamená, že si uchováš mír s mrtvým! Jaká ctnost však spočívá v mírovém soužití se živými! Pokud už musíš vést válku proti žijícímu člověku či nějaké věci, která má odlišné zájmy, než jsou tvé, pak ved' válku s Bohem, jenž tyto konflikty způsobuje. A ved' válku s vesmírem, neboť je plný věcí, které odporují tvým touhám, zraňují tvé srdce, a ať chceš nebo ne, vstupují do tvého života.

Princ: Co mám tedy dělat, když chci žít v míru se svým sousedem a on chce se mnou bojovat?

Mirdad: Bojovat!

Princ: Teď mi radíš správně.

Mirdad: Ano, bojuj! Ale ne se svým sousedem. Raději bojuj se všemi věcmi, jež tebe i souseda vedou k nutnosti bojovat.

Proč s tebou chce tvůj soused bojovat? Je to proto, že máš modré oči a on hnědé? Je to proto, že ty sníš o andělech a on o d'áblech? Nebo je to proto, že ho miluješ jako sebe a všechno, co ti patří, mu pokládáš k nohám?

Chce s tebou bojovat o tvé krásné šaty, princi, tvůj trůn, tvé bohatství, tvou slávu a další věci, jež tě zotročují.

Chceš ho porazit dříve, než proti němu pozvedneš zbraň? Pak proti němu vyraz a vyhlas válku všem věcem, po nichž tak touží. Až je porazíš a zbavíš svou duši jejich moci, odhodíš je na smetiště. Tehdy možná i tvůj soused zastaví postup své armády, skryje svůj meč a řekne si: „Stojí tyto věci vůbec za válku, když je můj soused hodil na smetiště?“

A když setrvá ve svém šílenství a odnese si svůj náklad smetí, raduj se, neboť tě osvobodil od těžké zátěže. Nikdy více mu již nebudeš závidět.

Princ: A co má čest, která má pro mne mnohem větší cenu než veškeré mé bohatství?

Mirdad: Jedinou lidskou ctí je čest být člověkem. Člověk je živoucí obraz Boha. Všechny ostatní pocty jsou ve skutečnosti zneuctěním.

Čest darovanou člověkem opět odebere jiný člověk. Čest psaná mečem bývá sřata mečem. Žádná čest nemá cenu vyšší než rezavý hrot šípů, slza na dětské tváři nebo kapka krve.

Princ: A co svoboda? Má svoboda? A svoboda mého lidu? Cožpak není svoboda hodna nejvyšších obětí?

Mirdad: Skutečná svoboda je hodna obětování vlastního Já. Armáda tvého souseda ti ji nemůže vzít. A tvé ruce ji nemohou získat ani chránit. Bitevní pole samo je pak hřbitovem svobody.

Skutečná bitva o svobodu se vede ve tvém srdci.

Chceš mít válku? Bojuj tedy ve svém srdci a proti němu. Zbav své srdce každé naděje, každé obavy, každé prázdné touhy, která z tvého světa činí řeku uvězněnou v přehradě. Když rozbiješ hráz, řeka se rozlije. Najednou bude širší než sám vesmír. Ty sám pak budeš vládnout vesmíru a nic tě už nezastaví.

Pouze takovou válku stojí za to vést. Když vstoupíš do této války, pak ti již nezbude čas na to vést jakoukoliv jinou válku. Každá jiná válka ti potom přijde jako nesnesitelná zrůdnost a ďábelský trik, vytvořený ke zmatení tvé mysli, k tvému oslabení. Jediným smyslem takové války by bylo prohrát ve válce se sebou samým, což je jediná svatá válka. Zvítězit v této válce znamená získat nehynou-

cí slávu. Vítězství v jakékoliv jiné je však horší než být poražen. To je pravá hrůza válek, že v ní vítěz i poražený sdílejí trpkost porážky.

Chceš mít mír? Nehledej jej v dlouhých textech a ne snaž se ho zaznamenat do kamenů.

Pero, které píše slovo mír, může stejně snadno psát slovo válka. Rytec snadno vytesá do kamene slova Chceme mír. Stejně tak snadno však vytesá slova Ať žije válka. Papír, kámen, pero i rydlo brzy napadne hniloba a rez i veškerá rozkladná síla proměnlivých živlů. Zuby času odolá jen srdce člověka, jež je hláskou Svatého pochopení.

Jakmile dojde k pochopení, pak je dosaženo cíle a v srdci člověka navěky zavládne mír. Srdce vítěze je v míru i uprostřed válkou zmítaného světa.

Srdce nevědomého je rozpolcené. Rozpolcené srdce vytváří rozpolcený svět. V rozpolceném světě pak navěky zuří konflikt a válka.

Proto ti radím, veď válku se svým srdcem, abys je sjednotil. Odměnou ti bude věčný mír.

Až v každém kameni budeš mít trůn a v každé jeskyni, princí, uvidíš hrad, pak se rádo stane i Slunce tvým trůnem a nebeská souhvězdí budou tvými hrady.

Až ti každá chudobka na poli bude připadat jako vyznamenání, až bude každý červ tvým učitelem, pak se hvězdy spojí a stanou se tvou korunou a Země bude ráda tvým královstvím.

Jestliže dokážeš ovládnout své srdce, nebude ti již záležet na tom, kdo oficiálně ovládá tvé tělo. Až ti bude patřit celý vesmír, nebude ti záležet na tom, kdo vlastní ten či jiný malý díl Země.

Princ: Tvá slova jsou velmi přesvědčivá. Přesto se mi zdá, že válka je přirozený stav. Cožpak ryby v moři nejsou

v neustálé válce? Není snad slabý kořistí silného? Nechci být ničí kořistí.

Mirdad: To, co ti připadá jako válka, je jen cestou přírody, jak se nasytit a přetrvat. Silný je potravou slabých stejně tak, jako je slabý potravou silných. Kdo je však v přírodě silný a kdo slabý?

To sama příroda je silná. Všechno ostatní musí poslouchat přírodní zákony a poslušně plynout po proudu až do chřtánu smrti.

Jen nesmrtelní mohou být označeni za silné. A člověk je nesmrtelný, princí. Člověk je mocnější než příroda. Živí své smrtelné srdce, jen aby dosáhl srdce nesmrtelného. Přetrvává a rozmnožuje se, ale jen proto, aby dosáhl stavu věčnosti.

Nech lidi, kteří se od svých nečistých potřeb chtějí očistit skrze instinkty zvířat, ať si říkají divocí medvědi, vlci a šakali, ale nenech je pošpinit vznešené jméno člověka.

Věř Mirdadovi, princí, a buď v míru.

Princ: Opat mi řekl, že je Mirdad zběhlý v tajemstvích magie, a já bych byl rád, aby mi předvedl svou moc. Snadněji pak uvěřím.

Mirdad: Je-li odhalování Boha v člověku magií, pak je Mirdad kouzelníkem. Toužíš po důkazu mých magických schopností a jejich předvedení?

Hle, já jsem ten důkaz i to předvedení.

Čiň tedy. Udělej to, proč jsi přišel.

Princ: Správně předvídáš, že mám na práci i něco jiného než si plnit uši tvými nesmysly. Neboť princ z Betharu je také svého druhu kouzelník a nyní předvede část svého umění.

(Ke svým mužům) Přineste řetězy a spoutejte ruce a nohy tohoto bohočlověka nebo člověkoboha. Ukážeme jemu i přítomné společnosti, jaká je naše magie.

Naronda: Čtyři vojáci se jako krvelačné šelmy vrhli na Mistra a rychle mu spoutali řetězy jeho ruce a nohy. Společníci na okamžik zaváhali a nebyli si jistí, zda přijmout překvapivé události s pokorou, nebo se pokusit o odpor. Pak si však Micayon a Zamora uvědomili vážnost situace a vrhli se na vojáky jako rozzuřené lvi. Byli by snad i zvítězili, kdyby se neozval zklidňující a pevný hlas Mistra.

Mirdad: Nech je, ať vykonají, co jim bylo přikázáno, Micayone, ty bojovníku. Jen ať je po jejich, dobrý Zamoro. Mirdada neohroží jejich řetězy o nic víc než Temná propast. Jen ať se Šamadam raduje ze své autority, kterou obnovil díky moci Prince z Betharu. Jeho pomoc se nakonec obrátí proti nim oběma.

Micayon: Jak můžeme stát stranou a dívat se, jak našeho Mistra poutají do řetězů jako divoké zvíře?

Mirdad: O mě se přece vůbec nemusíte bát. Zůstaňte v klidu. Vždy totéž se jednoho dne stane i vám. Ti, kdo se na vás dopustí bezpráví, však ublíží jen sami sobě a vás nezasahnou.

Princ: Tak se stane každému lupiči a šarlatánovi, který si dovolí podřývat moc a právo.

Tento svatý muž (ukázal na Šamadama) je právoplatným vůdcem společenství a jeho slovo musí pro ostatní platit jako zákon. Tato svatá Archa, jejíž pohostinnosti využíváte, je pod mojí plnou ochranou. Mé bdělé oko ji sleduje, má silná paže ji střeží a můj meč srazí k zemi každého, kdo by se jí pokusil ublížit. Aťsi to každý uvědomí a chová se podle toho!

(Znovu ke svým mužům) Vyved'te tohoto darebáka ven. Jeho nebezpečné výmysly málem pohřbily Archu. Kdybych mu nezabránil v jeho zlé práci, zničil by snad

celé království a možná i celý svět. Teď může kázat temným zdem betharského vězení, kam patří.

Naronda: Vojáci vyvedli Mistra ven a za nimi kráčeli princ a Šamadam dmoucí se pýchou. Sedmička vyšla ve smutném procesí, očima sledovala Mistra, rty měli pevně sevřeny a srdce jim přetévalo žalem.

Mistr šel pevným, odhodlaným krokem a hlavu měl vysoko zdviženou. Ušel kus cesty, pak se k nám otočil a řekl:

„Bud'te ve své víře neochvějní. Neopustím vás, dokud Archa znovu nevypluje, a budete to vy, komu svěřím kormidlo.“

Naronda: Ještě dlouho poté zněla jeho slova v uších těch, kdo mu dělali na jeho cestě společnost. A zněla hlasitěji než řinčení jeho řetězů.

Kapitola dvacet devět

**Šamadam se marně pokouší získat
společníky na svou stranu.**

Mirdadův zázračný návrat.

**Mirdad dá všem společníkům
kromě Šamadama polibek víry**

Naronda: Byla zima. Vysoko nad námi se vznášela těžká vysoká oblaka a dole do nás hryzal hladový mráz.

Sněhem pokryté štíty na nás mlčky shlížely. Jen hluboko pod námi v údolích si horská bystřina razila svou cestu a na své cestě do oceánu odhalovala ve svých zákoutích malé ostrůvky zeleně uprostřed sněhových plání.

Sedmi společníky ustavičně zmítaly záchvaty naděje i zoufalství. Micayon, Micaster a Zamora věřili Mistrovým slovům a tvrdili, že se již brzy vrátí, jak slíbil. Bennoon, Himbal a Abimar o jeho návratu spíše pochybovali. Všichni však cítili prázdnotu a smutek.

Archa byla studená, potemnělá a její pohostinná atmosféra se vytratila. V jejích zdech panovalo mrazivé ticho, přestože se Šamadam neustále snažil obnovit její přátelskou a živoucí duši. Od té doby, co byl Mirdad odveden, se Šamadam usilovně snažil zahrnout nás svou laskavostí. Nabízel nám nejlepší pokrmy a vína, ale ani ty nejlepší pokrmy nenaplňily hodovní síně smíchem a vybraná vína nám nesmazala zármutek z tváří. Pálil mnoho dřeva i uhlí, oheň však nevydával teplo. Byl zdvořilý a na první pohled

přátelský. Nás však jeho falešná náklonnost od něho vzdalovala více a více.

Dlouhou dobu se o Mistrovi ani nezmínil. Nakonec však otevřel své srdce a pronesl:

„Křivdíte mi, mí společníci, pokud si myslíte, že nemám rád Mirdada. Spíše mi ho je z celého srdce líto. Mirdad snad ani není zlý člověk. Je to však nebezpečný vizionář, který své naprosto nepraktické a falešné učení vnucuje těm, již musejí žít svůj život ve světě tvrdých faktů. On i ti, kdo jej následují, směřují k tragickému konci, který nadejde při jejich prvním setkání s tvrdou skutečností. Tím jsem si naprosto jistý. Chci jen ochránit své společníky před takovou pohromou.

Mirdad má chytrý jazyk a je inspirován zbrklostí mládí. Srdce má však slepé, paličaté a nehodné. Já však ve svém srdci nosím strach z hněvu pravého Boha a zkušenost mého věku dodává mému úsudku tíhu a autoritu.

Kdo by mohl vést Archu po celá ta léta, a přitom dosáhnout větších úspěchů než já? Nežil jsem snad s vámi tak dlouho a nebyl vám zároveň otcem a bratrem? Nebyla snad vaše mysl plná pozhnaného míru a vaše ruce obtěžkány hojností? Proč bychom měli nechat cizince, aby zničil to, co jsme tak dlouho budovali, a zaséval nedůvěru tam, kde vládla důvěra, a spor, kde panovala shoda?

Je to čiré šílenství, společníci moji, vzdát se vrabce v hrsti pro holuba na střeše. Mirdad chtěl, abyste se vzdali svatého útočiště Archy, které vás tak dlouho chránilo a přibližovalo Bohu. Archa vám dávala to, po čem touží všichni smrtelníci. Bylo to bezpečné útočiště od všeho nebezpečí a zmatku vnějšího světa. Co vám nabízel výměnou za ni? Zlomené srdce, zklamání, chudobu, neustálý boj o přežití – jen to a mnoho horšího.

Slibuje vám nebeskou Archu, klášter prázdnoty, šílenčův sen, dětskou představu a sladkou nemožnost. Což by mohl být moudřejší než otec Noe, jenž Archu založil? Tak moc mne bolí, že jste jeho falešné představy vůbec považovali za hodné zamyšlení.

Možná jsem zhřešil proti Arše a jejím svatým zvyklostem, když jsem proti Mirdadovi poprosil o pomoc mocnou paží mého přítele, prince z Betharu. Leželo mi však na srdci vaše štěstí a pouze to by mělo ospravedlnit mé počínání. Přál jsem si zachránit Archu i vás dřív, než bude pozdě. Bůh stál při mně, a tak se mi to podařilo.

Radujte se se mnou, společníci moji, a děkujte Bohu, že nás ušetřil té strašné pohromy a že nemusíme vidět rozklad naší Archy, protože takovou ostudu bychom nepřežili.

Nyní však se znovu oddávám službě Noemově, Bohu a jeho Arše a také službě vám, mí milovaní druhové. Bud'te šťastni a já budu jako dřív také šťasten.“

Naronda: Šamadam během své řeči plakal. Byly to však politováníhodné slzy, neboť se k nim nepřipojilo žádné další srdce ani oko.

Jednoho rána, když skrze oponu těžkých mračen na malou chvíli proniklo Slunce, vzal Zamora svou harfu a začal zpívat:

Písni je zima na zmrzlých rtech
mé harfy.

A můj sen se třese v zamrzlém srdci
mé harfy.

Čí dech dál ponese tvou píseň,
ó, má harfo?

Čí paže osvobodí můj sen,
ó, má harfo?

Tuláku – větre, jdi a vyžebrej mi píseň
z řetězů
v betharském vězení.
Paprsku slunce, jdi a přines mi sen
z řetězů
v betharském vězení.

Na nebesích si můj orel hrál
a dole pod ním byl jsem král;
teď jako sirotek jsem sám
a sova vzlétá ke hvězdám.
Můj orel odletěl do hnízdišť vzdálených,
naděje prodlévá v betharském vězení.

Naronda: Zamorovi se z očí se náhle vyřinuly slzy, jeho ruka těžce padla k zemi a on sklonil hlavu nad svou harfou. Ta slza dala průchod našemu dlouho hromaděnému smutku a otevřela stavidla našich očí.

Micayon vyskočil na nohy a vykřikl: „Dusím se!“ Vyběhl ke dveřím na čerstvý vzduch. Zamora, Micaster a já jsme ho následovali přes dvůr až k bráně a přilehlou oborou, kam neměli společníci povolen přístup. Micayon zvedl těžkou závoru jedním mocným chvatem, rozrazil bránu a vyrazil ze své klece jako tygr.

Slunce bylo teplé a jasné jeho paprsky se odrážely od zmrzlého sněhu s oslepující září. Holé, sněhem pokryté vršky hor nás sledovaly a obklopovaly, kam jen oko dohlédlo. Celý obzor se zdál být zaplaven fantastickým nápoem světla. Vše bylo tak klidné, že naše uši zachycovaly jen zvuky sněhu drceného pod našimi rychlými kroky. Jako bychom právě zlomili těžkou kletbu. Vzduch nám plnil plíce a my pokračovali v chůzi bez sebemenší námahy.

Dokonce i Micayonovi se změnila nálada, a tak se zastavil a řekl: „Jak sladký je každý nádech, když můžeš dýchat svobodně!“ A opravdu se zdálo, že poprvé za celý svůj život jsme pocítili radost a smysl dýchání.

Ušli jsme kousek cesty a Micaster si všiml, že se k nám blíží nějaký stín. Někteří si mysleli, že je to osamělý vlk, jiní, že se jedná o kámen, který ostrý vítr zbavil jeho sněhového přikrovu. Zdálo se však, že se ten objekt pohybuje naším směrem. Blížil se k nám stále více a my si byli stále jistější, že se jedná o člověka. Pak najednou Micayon vyskočil a zvolal z plných plic: „Je to on! Je to on!“

A také byl. Blížil se k nim svou vznešenou chůzí s hlavou vztyčenou a vyzařovala z něj vznešenost. Lehkovážný vánek si pohrával s lemy jeho šatu a bez obav mu čečral černé vlasy. Slunce se dotýkalo jeho jantarově snědé tváře a jeho temné fascinující oči hleděly vpřed s hlubokou laskavostí a odrážely zprávy u vítězství lásky. Jeho chodidla obutá jen do sandálu v objetí mrazu zrůžověla.

Nejprve k němu doběhl Micayon, vrhl se mu k nohám a vzlykal dojetím, smál se a mumlal jako v transu: „Má duše se ke mně konečně vrátila.“

I zbývající tři společníci se chovali podobně, ale Mistr je postupně zvedl a s nekonečnou něhou k sobě přitiskl.

Mirdad: Přijměte polibek víry. Od této chvíle budete s vírou usínat a vstávat. Žádná pochybnost vás již nenavštíví a váhavost neochromí váš krok.

Naronda: Když čtyři zbývající společníci uviděli Mirdada ve dveřích, domnívali se zprvu, že zahlédli přízrak a byli vyděšení. On je však zavolal, každého jeho jménem. Když zaslechli jeho hlas, vrhli se mu k nohám. Jen Šamadam zůstal sedět na svém místě jako přikovaný. Mistr řekl třem společníkům totéž co naši čtveřici a také oni dostali polibek víry.

Šamadam tupě hleděl na to, co se před ním odehrávalo, a po celém těle se trásl jako osika. Tvář měl mrtvolně bledou a ruce za pasem mu bezcílně bloudily, jako by něco hledal. Náhle sklouzl ze svého místa a po čtyřech lezl až k Mirdadovi. Oběma rukama ho objal kolem kotníků a pravil: „Také já v Tebe věřím.“ Mistr ho zvedl ze země, ale nepolíbil ho. Řekl jen:

„Šamadam se třese strachy a jeho strach nutí jeho jazyk říkat, že věří.“

Šamadam se třese a sklání předtím, co považuje za čarodějnictví, které Mirdada vysvobodilo z Temné propasti a z betharského vězení. Šamadam se bojí odplaty. Kéž se však jeho duše netrápí, nehrozí mu Mirdadova pomsta. Ať raději obrátí své srdce a nalezne pravou víru.

Víra, již nese vlna strachu, je jen mořskou pěnou zrozenou ze strachu. Stoupá a klesá s tím, jak přichází a odchází strach. Pravá víra však vyrůstá na stonku lásky a je plodem pochopení. Pokud se bojíš Boha, nevěř v něho.“

Šamadam: (pozpátku se odplazil od Mirdada a očima hleděl k zemi) Šamadam je vyvrhel a nešťastník ve svém vlastním domě. Dovol mi alespoň, abych byl na tento památný den tvým sluhou a přinesl ti nějaké maso a teplý oděv. Musíš mít velký hlad a jistě jsi velice promrzlý.

Mirdad: Sytím se masem, které nenalezneš v žádné kuchyni, a hřejí mne plameny, jež neplápolají ani v krbu, ani v kruhu kamenů. Nepůjčuji si teplo ani od vlněné přize, ani od ohnivých jazyků. Kdyby tak Šamadam měl sám v zásobě více mého masa a mého oděvu než svých pokrmů a hořlavin.

Hled'! Moře přišlo, aby zasněžilo hory. A vrcholky hor rády přijímají zmrzlé moře za svůj zimní plášť. Podívej, jak je jim teplo.

I moře rádo rozprostřelo svá křídla na hřbety vysokých vrcholků, ale ani to nepotrvá věčně. Přijde jaro a moře se jako přezimující had svlékne z kůže a zřekne se své dočasně propůjčené svobody. Sestoupí ze svých výšek a obnoví své panství na každém břehu. Znovu ovládne vzduch a zabýdlí nebesa a bude padat tam, kde je mu určeno.

Jsou však lidé jako ty, Šamadame, jejichž život připomíná věčnou zimu a nepřetržitý zimní spánek. Takoví, jimž dosud nebylo zjeveno znamení přicházejícího jara. Hled', Mirdad je to znamení! Jsem znamením života, a ne ohlašovatelem smrti jako umíráček. Jak dlouho ještě budeš spát?

Uvědom si, Šamadame, že život, který lidé prožívají, i smrt, jíž umírají, jsou jen zimní spánek. Přišel jsem, abych probudil lidi z jejich spánku a přivolal je z jejich jeskyní a děr na světlo světa do svobody nehynoucího života. Uvěřit mi je ve tvém zájmu, ne v mém.

Naronda: Šamadam stál se zavřenými ústy. Bennoon se mě šeptem ptal, jak asi Mistr dosáhl útěku z betharského žaláře, ale můj jazyk neposlouchal a odmítal položit Mistrovi tuto otázku. Ten však rychle vše uhodl a pravil:

„Betharské vězení již není žalářem. Stala se z něj jeskyně zázraků. Ani princ z Betharu již není princem. Stal se z něj toužící poutník, právě takový, jako jste vy.“

Dokonce i temné vězení, Bennoone, je možné proměnit v zářící maják. Dokonce i nadutý princ může být přesvědčen, aby se vzdal své koruny a přijal korunu pravdy. Řinčení řetězů se může proměnit v tóny posvátné hudby. Nic není zázrak pro svaté pochopení, neboť to ono je zázračné.“

Naronda: Mistrova slova, která nám oznamovala abdikaci prince z Betharu, zasáhla Šamadama jako blesk.

Zhroutil se v křečích tak strašlivých, že jsme se dokonce obávali o jeho život. Šamadamovo tělo se zmítalo a šukalo sebou, dokud jeho pohyb rázem neustal a nenahradila ho mdloba. Trvalo nám dlouho, než se nám podařilo přivést ho zpět k vědomí.

Kapitla třicet

Mistr objasňuje Micayonův sen

Naronda: Již dlouhou dobu před Mistrovým návratem z Betharu a mnoho dnů po něm si bylo možné povšimnout, že s Micayonem není všechno v pořádku. Většinu času trávil o samotě, málokdy vyšel ze své cely, málo jedl a mluvil ještě méně. Se svým tajemstvím se však nikomu nesvěřil, ani mně ne. Udivovalo nás, že Mistr, který měl Micayona velice rád, se nad jeho stavem nikdy nepozastavil ani neudělal nic, čím by mu pomohl.

Jednou, když se Micayon spolu s ostatními hrál u koše plného dřevěného uhlí, začal Mirdad hovořit o velké nostalgii.

Mirdad: Jeden muž měl sen, a ten se odehrával takto:

Viděl sám sebe na zeleném břehu u velké, hluboké a tiše tekoucí řeky. Na břehu bylo shromážděno mnoho mužů, žen a dětí z mnoha zemí, všichni měli obruče různých velikostí a barev a hráli si s nimi. Kutáleli je nahoru a zas dolů po břehu a byli oblečení do barevných šatů, jako by byl čas nějaké slavnosti. Dav se pohyboval jako vlny v moři, nahoru a dolů, dozadu i dopředu.

Radovali se a hráli si, bavili se mezi sebou v různými jazyky, kterým všichni bez potíží rozuměli. Všichni, jenom náš hrdina ne. On byl oblečen do skromného oděvu, a navíc věděl, že se žádný svátek nekoná. Neměl žádnou obruč. Ať sebevíc namáhal svůj sluch, nerozuměl jejich slovům. Ať sebevíc namáhal svůj zrak, nemohl mezi shro-

mážděnými lidmi nalézt žádnou známou tvář. Čím dál tím víc se mu zdálo, že na něho různí lidé vrhají nedůvěřivý pohled, jako by si říkali, co je zač ta komická bytost, která si nás tak prohlíží? Nakonec pochopil, že je zde naprosto cizí, a v srdci pocítil smutek.

Náhle zaslechl veliký řev, který přicházel ze vzdáleného obzoru, a viděl, jak shromážděné davy padají ve strachu na zem a zakrývají si oči i uši. Po jeho pravici i levici leželi lidé a mezi nimi se utvořil úzký ostrůvek zeleného břehu, na němž stál on. Jen on zůstal stát v tom úzkém ohraničeném prostranství a nevěděl, kam se má obrátit, kam utéct.

Díval se, odkud ten řev přichází, a náhle se před ním na obzoru vynořil obrovský býk. Z tlamy mu šlehaly plameny a z nozder mu stoupala hustá oblaka dýmu. Býk se k nim závratnou rychlostí blížil a náš hrdina přemýšlel, kam by se ukryl. S hrůzou hleděl na přibližující se monstrum a viděl, že nemá žádné útočiště. Cítil, že mu nohy jakoby přirostly k zemi, a byl si jistý svou záhubou.

Když už byl býk na dosah mužovy ruky a on téměř cítil teplo blížících se plamenů a zápach černého kouře, zničením se vznesl do vzduchu. Býk stál dole a vysílal za ním více a více svých plamenů i kouře, ale muž vystoupal výš a výš a pochopil, že mu býkův oheň už nemůže ublížit. A tak se rozletěl přes řeku.

Shlížel dolů na travnatý břeh a viděl, že všichni lidé stále klečí a sklánějí své hlavy k zemi. Když býk pochopil, že ohněm ani kouřem našemu hrdinovi už neublíží, začal za ním místo toho střílet šípy. Ten slyšel zlověstné svištění střel, když ho mýjely, některé poškodily jeho oděv, žádná ho však nezranila. Konečně byli lidé, býk i břeh z jeho dohledu a muž mohl letět dál.

Letěl bezútešnou vysušenou krajinou bez jakékoliv známky života. V dálce zpozoroval úpatí hory, jejíž úbočí se prudce zdvíhalo nad okolní krajinu. Hora byla jako bez života. Nejenže na ní nerostla žádná zeleň ale nikde nezahlédl ani ještěrku nebo mravence. Přesto cítil, že jeho cesta mohla vést jedině na tu horu.

Dlouho hledal, kudy by se bezpečně mohl vydat na vrchol. Nakonec našel úzkou stezku, tak příkrou, že by po ní mohl vystoupat snad jen kamzík, a tu se rozhodl využít. Sotva však urazil několik desítek metrů, nedaleko spatřil širokou a bezpečnou silnici. Když se chystal opustit svou pěšinku a zamířit k ní, zjistil, že to, co považoval za silnici, je ve skutečnosti tvořeno dvěma proudy lidí. Polovina průvodu se všemožně snažila dostat nahoru, zatímco druhá polovina chtěla stůj co stůj sestoupit. Nahoru i dolů se hrnula záplava mužů i žen. Naráželi do sebe lokty, mnozí padali k zemi a druzí po nich šlapali. Jiní byli smeteni do strže a padali po svahu s hrozným nářkem, až z toho srdce usedalo.

Muž to zvláštní klokotání delší čas pozoroval a nakonec nabyl dojmu, že někde nahoře stojí ohromný bláznec a ti, kteří běželi dolů, jsou asi nějací uprchlí chovanci. A tak raději pokračoval po své úzké stezce, padal k zemi, znovu se stavěl na nohy a škrábal se stále výš a výš.

Když dosáhl určité výšky, cesta se náhle vylidnila a její povrch byl čistý a lesklý. Muž opět osaměl a jediným jeho společníkem byla pustá, pochmurná hora. Neměl na cestě žádný bod, na který by mohl upnout svůj zrak, a neslyšel ani hlásek, jenž by povzbudil jeho umdlévající odvalu a sílu. Neměl nic kromě nejasné víry, že jeho cesta vede na vrchol.

Dál a dál se plazil po úbočí té pusté hory a zanechával za sebou stopy své krve. Po dlouhém a zničujícím výstupu konečně dorazil na místo, na kterém nebyly kameny. Ke své nepopsatelné úlevě spatřil tu a tam malé ostrůvky zeleně a na jednom místě byla tráva tak jemná, tak sameťově konejšivá, že do ní padl a vmžiku usnul. Cítil, jak ho vonný a jemný vánek jemně ovívá a zároveň zbavuje posledních zbytků odhodlání a síly. Tak se uvolnil a upadl do mdlob.

Probudil ho dotek ruky a hlas, který mu pravil: „Vstaň. Vrchol hory máš na dohled a tam panuje jaro.“

Ta ruka i hlas patřily nádherné dívce, bohyni z ráje, oblečené v bělostné róbě. Jemně ho vzala za ruku a ten muž vstal, odpočatý a znovu plný sil. Tak znovu vyrazil nahoru, vrchol se již blížil a on už cítil na své tváři vonný dech jara. Dřív, než se však jeho noha dotkla vrcholu, probudil se ze svého snu.

Co by udělal Micayon, kdyby byl probuzen z takového snu a zjistil, že leží na obyčejné posteli obehnané čtyřmi obyčejnými zdmi, vize té dívky by mu dosud jasně zářila v jeho hlavě a dosud by cítil vonnou esenci toho pohádkového místa ve svém srdci?

Micayon: (jak u vytržení) Ale to jsem byl já, ten muž! To mně se zdál ten sen. To já jsem viděl dívku na vrcholu. Ta vize mě pronásleduji od té chvíle dodnes a nedá mi vydechnout. Odcizila mě mně samotnému. To kvůli ní již Micayon nepoznává Micaoyna!

Ten sen se mi zdál nedlouho poté, co jsi byl odveden do betharského vězení. Jak to, že jej znáš do takových podrobností? Co jsi to za člověka, že čteš v lidských snech, jako by byly otevřenou knihou?

Svoboda toho vrcholku! Krása té panny! Jak obyčejné je vše ve srovnání s nimi. Má duše mě opustila a dosud prodlévá v těch místech. Jen toho dne, kdy jsem viděl, jak přicházíš z betharského vězení, se ke mně má duše připojila a já se cítil znovu klidný a silný. Od té doby mě však ten pocit opustil a já jsem opět vydán všanc neviditelným hrozbám. Zachraň mě, velký Mirdade, a zažeň ode mne tu vizi!

Mirdad: Ty víš, co žádáš, Micayone. Chceš být zachráněn od své zachránkyně?

Micayon: Byl bych tak ušetřen toho nesnesitelného mučení, že jsem bezdomovcem ve světě plném domovů. Byl bych pak s pannou na vrcholu hory.

Mirdad: Raduj se tedy, neboť tvé srdce bylo zasaženo velkou nostalgií a já ti přináším nezrušitelný slib. Nalezneš svou zemi i svůj domov a budeš na vrcholu hory s tou nejnádhernější dívkou.

Abimar: Prosím, řekni nám víc o této nostalgii. Podle jakých příznaků ji můžeme rozeznat?

Kapitola třicet jedna

Velká nostalgie

Mirdad: Velká nostalgie je jako mlha. Vychází ze srdce, ale skryje ho stejně jako mlha, která vystupuje z lesa nebo oceánu a zakrývá pak les i oceán.

Stejně jako mlha okrádá oko o viditelný svět a předstírá, že to ona je reálná, si tato nostalgie podmaní pocity srdce a stane se sama ústředním pocitem. I když se na první pohled může zdát beztvará, bezúčelná a slepá, překypuje nostalgie stejně jako mlha zárodky tvarů a má jasný účel a zřejmé úmysly.

Velká nostalgie je jako horečka. Je jako plamen zžehnutý v těle, kde vysává veškerou životní sílu a živí se tělesnými jedy. Stejně jako horečka i nostalgie zrozená z napětí srdce oslabuje lidské srdce a pohlcuje jeho odpad a vše, čím přetéká.

Velká nostalgie je jako zloděj. Tak jako zloděj pod pláštíkem noci zbavuje člověka jeho břemene a zanechává ho plného hořkosti, tak i nostalgie ve skrytu zvedá veškerou tíhu lidského srdce a zanechává je rozhořčené a zneklidněné touto náhlou ztrátou váhy.

Široký a zelený je břeh, na kterém muži a ženy protancují, prozpívají, propláčou a propracují svůj prchavý život. Jak strašlivý je však býk, jenž jim podrazí nohy již jen svým zjevem a srazí je na kolena. Jak děsivé jsou plameny a dým, které vypouští. Jen jeden pohled na něho a hrdlo se zalkne svou písní a oční víčka se slepí slzami.

Od druhého břehu je dělí hluboká řeka. Nemohou ji přeplavat ani přeplout na voru, pramici či plachetnici. Jen málokterí si vůbec připustí myšlenku, že by ji mohli překonat. Ostatní se zoufale drží svého břehu a hrají si se svými koly času.

Ten muž je stížen velkou nostalgií a nemá žádnou obruč, s níž by si mohl hrát. Uprostřed světa tak zabraného do času a jeho her stojí sám bez zaměstnání a bez potřeby spěchu. V divadle lidskosti plném kostýmů a řeči má pocit, že je nahý, nepatřičný a divný. Nedokáže se smát s těmi, již se radují, ani plakat s těmi, kteří pláčou. Lidé jedí a pijí a chutnají jim, ale jemu jídlo v ústech zhořklo a žádný nápoj nedokáže uhasit jeho žízeň.

Ostatní mají spřízněnou duši nebo si ji hledají. On sám žije i usíná, své sny sní o samotě a sám pro sebe. Ostatní jsou chytří a znají pozemské způsoby, on je nešikovný a ve světě se nevyzná. Jiní mají své malé útočiště, jež nazývají domov, on jediný žádný nemá. Jiní mají malé kousky domněle ohraničené země, které nazývají vlastní, a hlasitě opěvují její slávu, on nemá žádnou vlast ani píseň, již by o ní mohl zazpívat. To proto, že jeho srdce již hledí směrem ke druhému břehu.

Člověk, kterého postihne velká nostalgie, je jako náměsíčný, jenž bloumá naplno probuzeným světem. Vede ho sen, který ostatní nevidí ani necítí, a proto krčí rameny a smějí se mu za zády. Ale když se objeví na obzoru bůh strachu, ten ohnivý býk s dýmem stoupajícím z nozder, oni padnou do prachu a rvou si vlasy, zatímco ten, z koho si tropili posměch, stoupá na křídlech víry nad ně a nad strašlivého býka. Jeho víra ho pak odnese z jejich dosahu na druhý břeh, k ostrému úpatí kamenité hory.

Pustá, bezútěšná a opuštěná je země, nad níž letí náš snílek; křídla víry jsou však silná a on letí dál. Na úpatí hory narazí na téměř neschůdnou, kluzkou stezku, ruku však má pevnou, nohy silné a muž odhodlaně pokračuje dál. Potkává na cestě i jiné lidi, muže i ženy, kteří putují nahoru a dolů po rovné dlážděné silnici. To jsou muži a ženy malé nostalgie, již také touží po tom, aby došli až na vrchol. Jejich průvodcem je však jen jejich víra v to, co sami mohou vidět, a v to, co sami dokážou slyšet. S takovýmto krátkozrakým a nahluchlým průvodcem věru nedojdou daleko. Někteří z nich nedojdou dále než k úpatí hory, další se dostanou do její poloviny, jen málo jich vystoupí do dvou třetin a všichni nakonec spadnou zase dolů do hlubin, aniž by zahlédli vrcholek třeba jen na okamžik.

Cožpak oko může zahlédnout vše, co je k vidění? Dokáže ucho slyšet všechny zvuky? Rozliší hmat vše, co lze ucítit? Může nos cítit veškerá vůně a pachy? Existuje jazyk, který by zakusil všechny myslitelné chutě? Pokud však víra přispěchá na pomoc fantazii a smyslům, pouze tehdy dokáže člověk zdolat vrchol té hory. Jen víra utvoří ze smyslů žebříky, po kterých může člověk vyšplhat až nahoru.

Smysly zbavené víry jsou ten nejhorší průvodce. Cesta, která se jim zdálky jeví hladká a bezpečná, je zblízka plná děr a pastí. Ti, již se po ní vydali nahoru, zahynou na cestě, uklouznou a skutálí se po srázu až tam, odkud vyšli, a tam stráví roky léčením svých zlámaných kostí a zažíváním svých krvácejících ran.

Lidé s malou nostalgií, to jsou ti, kteří zbudovali svůj svět za pomoci svých smyslů. Takoví brzy zjistí, jak malý je tento svět, a zatouží po větším a vzdušnějším domově.

Namísto toho, aby hledali nové materiály a hledali nového stavebního mistra, poskytnou stejnému architektovi tentýž materiál a žádají od něho, od svých smyslů, aby jim zbudoval větší, prostornější dům. Dříve však, než je nový dům dokončen, už jim připadá zase malý, a proto volají znovu architekta, aby jim postavil větší. Tak bourají své domy a stavějí větší, jež by jim poskytly pohodlí a svobodu, po které touží. Jsou závislí na těch, již je podvádějí, a chtějí po svých smyslech, aby je zbavily falešných představ. Jako ryba, která vyskočí z pánve s rozpáleným olejem přímo do plamenů, utíkají od malého preludu jen proto, aby se nechali nalákat na větší.

Kromě lidí zasažených malou nostalgií a těch, již poznali velkou, žijí ještě obrovská stáda „králičích lidí“, kteří necítí nostalgií žádnou. Ti dokážou jen vyhrabat své nory, žít, přivést na svět potomstvo a zase zaniknout. Mají zato, že jich nory jsou prostorné, příjemné a vyhřáté, a nevyměnili by je za sebehezčí palác. Posmívají se náměsíčníkům, obzvláště těm, již jdou osamělými cestami, které jsou sotva rozeznatelné a po nichž se vydal dosud jen málokdo.

Lidé s velkou nostalgií jsou jako orlí, které vyseděla slepice, a mezi svými bližními se často cítí jako orel v kurníku. Jeho sourozenci kuřata i matka slepice mají za to, že orel je členem její rodiny, a snaží se mu vstípit všechny zásady života slepic. Chce, aby se jim podobal, ale on sní jen o volné obloze a její nekonečné hloubce. Brzy se stane vyvržencem ve vlastní rodině a bezprávným cizincem uprostřed šťastné rodiny. Volání vrcholu je však silné a ozývá se v jeho krvi s každým úderem jeho srdce silněji a silněji. Najednou mu kurník začíná být těsný a jeho pach mu přijde nepříjemný. Dál však trpělivě čeká na chvíli, kdy bude plně opeřený. Pak se rozletí a naposledy zavolá

s laskavostí sbohem své pěstounské rodině a svému dočasnému domovu, svým bratrům i sestrám a jejich matce, která radostně kvoká a vyhrabává ze země další a další chutná semínka a červy.

Raduj se, Micayone, tvůj sen má věšteckou moc. Velká nostalgie učinila tvůj svět příliš malým a tebe v něm vybarvila jako cizince. Uvolnila tvou fantazii ze sevření despotických smyslů a vyslala ji vstříc víře.

Víra tě zvedne vysoko nad ztuhlý dusný svět a ponese tě nad strašlivou pustinou až k hoře, kde každá víra prochází zkouškou, aby byla očištěna od posledních zbytků pochybností.

Očištěná a vítězná víra tě zavede až na hranici věčně zeleného vrcholku a předá tě do rukou pochopení. Až víra splní svůj úkol, odejde a nahradí ji pochopení, které povede tvé kroky do nezměrné svobody vrcholku, který je vpravdě domovem Boha a vítězného člověka.

Kéž dobře obstojíš ve svém testu, Micayone. Držíš se dobře. Uvědom si, že je dobré podstoupit každou bolest, může-li člověk postát na vrcholu bytí i jen na docela malou chvíli. Bolest nám přinese své plody jen na malou chvíli, věrnost však nám předá klíče od věčnosti.

Himbal: Nemohl bys nás zavést na to místo, třeba jen na malou chvíli?

Mirdad: Nespěchej, Himbale, tvůj čas nadejde. Tam, kde já mohu volně dýchat, bys ty jen lapal po dechu. Tam, kde se mohu snadno procházet, bys ty klopytál a padal. Drž se své víry a ona tě ponese na svých křídlech.

Tak jsem učil Noema. Tak učím i vás.

Kapitola třicet dva

O hříchu a shazování fíkových listů

Mirdad: Vyprávěli vám jistě o prvotním hříchu i o tom, jak se člověk stal hříšníkem.

Říkáte, a ne bez jistého oprávnění, že když člověk, obraz boží, je hříšník, pak bůh sám musí být zdrojem hříchu. V této úvaze se skrývá léčka. A já vás nechci, společníci moji, nechat do ní padnout. Odstráním tuto past z vaší cesty a vy ji budete moci odklidit z mnohých dalších cest.

V Bohu není žádný hřích, pokud ovšem není hříchem Slunce, že odnímá světlo svíci. Stejně tak neexistuje hřích ani v člověku, pokud není hříchem pro svíci rozpustit se na Slunci, a spojit se tak navždy se slunečním jasem.

Je však hříchem, jestliže svíce odmítne vydávat světlo, a když se k ní přiblíží tříska, proklíná ruku, které ji zapálila. Je hříchem, když se svíce stydí, že taje na Slunci, a proto se od něj odtahuje. Člověk nehřeší tolik porušováním zákona jako zakrýváním své neznalosti zákona.

Ten hřích se ukrývá pod fíkovým listem.

Cožpak jste nečetli příběh člověka a jeho pádu, vyprávěný tak prostě a přitom tak hlubokého významu? Nečetli jste, jak se stvořený člověk živil božími plody a stal se sám malým božím dítětem? Neuměl ještě tvořit, byl pasivní a nedotvořený. Přestože již mu byly dány veškeré božské vlastnosti, nebyl schopen prohloubit svůj talent a stejně jako dítě neměl dosud tušení o svých možnostech.

Člověk trávil čas jako opuštěné semínko obklopené životodárným prostředím Edenu. Semínko v misce zůstane semínkem a zázrak života nebude probuzen k životu, pokud je neponoří do půdy vhodného složení a jeho obal vlhkost neporuší.

Člověk však neměl ve svém okolí žádnou vhodnou půdu, kde by mohl vyklíčit a zapustit kořeny. Jeho bytost neměla žádný spřízněný protějšek. Jeho ucho dosud neslyšelo hlas jiné lidské bytosti. Jeho hlas nepronikl dosud do uší jiného člověka, a nevzbudil tak jeho odpověď. Jeho srdce bilo, ale bylo to srdce opuštěné.

Ve světě plném spárovaných živočichů byl člověk naprosto sám. Cítil se odcizený, neměl žádný úkol, který by měl vykonat, ani cíl, jehož by měl dosáhnout. Eden, to pro něj bylo něco jako dětská kolébka pro nemluvně. Byl ve stavu nečinnosti, jako by žil v dobře vybavené kuřecí líhni.

Měl na dosah strom poznání dobrého a zlého i Strom života, přesto nikdy nenatáhl ruku, aby ochutnal jejich plody. Jeho chuť i jeho vůle, jeho myšlenky i touhy, to vše bylo dosud zabaleno v plenkách a čekalo na ruku, která je pomalu rozbálí. On sám však tuto práci vykonat nemohl. Proto mu byl vytvořen pomocník, společník a partner, jehož úkolem bylo pomoci mu při nalezení jeho cesty.

Kam jinam měl jít hledat pomoc, když byl již sám nadán božskou silou. Vždyť překypoval božími dary. To, co následuje, je nanejvýš příznačné.

Eva nebyla stvořena tak jako Adam, je kostí z jeho kostí a masem z jeho masa. Na scéně se neobjevuje nový tvor, je to stále tatáž jediná bytost rozetnutá vedví. Adam je rozdvojen na Adama-muže a Adama-ženu.

Opuštěná tvář, kterou nic neodráží, potřebuje zrcadlo nebo společníka. Tehdy se Adamovo jméno, poprvé vyslovené hlasem někoho jiného, rozletělo rájem Edenu, srdce, jež dosud bilo o samotě, nachází pro svůj rytmus společníka a v obou tělech bije stejný tep. Ocílka našla svůj křemen a hned začaly sršet jiskry. Je to, jako by někdo zapálil svíci na obou koncích.

Ta svíce je však jen jedna a také má jediný knot. I světlo je jen jedno, i když se zdá, že vychází ze dvou míst. Tak zrno v misce našlo svou půdu, kde může klíčit a odkrýt své tajemství.

Tak se z nevědomé celistvosti zrodila dualita, která má sloužit tomu, aby celistvost skrze zakoušení rozdíllosti uchopila vlastní jednotu. Také v dualitě je člověk stále věrným obrazem a podobou Boha. Bůh, toto prvotní uvědomění, se promítá do Slova a Vědomí, které jsou sjednoceny ve svatém pochopení.

Dualita není trest, je to přirozený proces, jenž je nezbytný pro poznání božské celistvosti. Jen hlupák by v tom hledal něco jiného. Jen blázen by si myslel, že tak omračující děj by se mohl odehrát během tří set, tří tisíc nebo tří miliard let!

To stačí tak málo, aby vznikl bůh?

Cesta duality je dlouhá a jen omezenec by ji měřil pozemskými léty. Věčnost se neměří ani na intervaly od zrození k vyhasnutí jedné hvězdy.

Když pasivní, beztvary Adam neschopný tvorby získal svou druhou tvář, začal být najednou aktivní, plný pohybu a schopný tvořit a rozmnožovat se. Co bylo jeho prvním činem? Ze všeho nejdříve pojedl ze Stromu poznání dobrého a zlého, a tak rozdělil celý svět, který je od té doby stejně duální jako on sám. Nic už nebylo jako dříve, nevinné

a netečné. Každá věc ve světě je od té chvíle buď dobrá, nebo špatná, užitečná, nebo nebezpečná. Od té chvíle se vytvořily dva zneprátelené tábory. Do té doby byly jedno.

Had, který svedl Evu, aby ochutnala plody stromu poznání, byl jen niterný hlas duality, jež se domáhala svých práv. Duality nezkoušené, ale již aktivní a usilující o to, aby byly vytvořeny a realizoval se jejich smysl.

Eva zaslechla ten hlas jako první a není žádný div, že uposlechla. Pro ni to byla živá voda, která měla přivést k životu dosud nerozvinutou složku Adamovy osobnosti.

Nezastavili jste se někdy a nezkoušeli si představit tuto první ženu a její první lidský příběh? Jde svou cestou mezi stromy, krčí se a schovává, srdce jí bije jako vyplašený pták. Všude vidí někoho, kdo by ji mohl odhalit, v ústech se jí sbíhají sliny a její nedočkavá ruka se už už natahuje pro vytoužený plod. Nezastaví se vám dech, když si představíte tu ruku, jež utrhne a nese ten plod k nedočkavým zubům, které se do ní zakousnou? Rty sají tu sladkou šťávu, jež však na nich během několika okamžiků zhořkne a svou hořkostí bude nyní kazit chuť nejen jí, ale i všem jejím potomkům.

Nepřáli jste si snad z celého srdce, aby Bůh předvídal zbrklé šílenství, ještě než se mohlo rozvinout, a zarazil ten skutek již v samotném zárodku? Co kdyby se Bůh zjevil těsně předtím, než utrhla ten plod, hned vedle Evy a zamezil jejímú skutku? Namísto toho se však dostavil až po něm. A když už se ona neudržela, což jste si nepřáli, aby alespoň Adam měl dostatek odvahy a moudrosti a nestal se jejím komplicem?

Bůh však nezasáhl, a tak Adam překročil jeho zákaz. A takový byl i boží plán, nechat člověka projít stadiem duality, aby mohl rozvinout svou vůli a svobodně dosáhnout

jednoty skrze pochopení. Pokud jde o Adama, ten si nemohl, ani kdyby byl chtěl, odepřít plod, který mu podávala jeho žena. Bylo jeho posláním ochutnat jej prostě proto, že jej jedla i jeho žena a ti dva byli jedno tělo a oba byli odpovědní za činy toho druhého.

Zlobil se Bůh pak na člověka, protože pojedl ovoce ze Stromu poznání dobrého a zlého? Zakázal mu to přece a člověk neposlechl. Bůh věděl, že člověk ze Stromu poznání nepojí sám od sebe. Přitom si však přál, aby tak učinil. Chtěl ale také, aby znal důsledky svého činu a našel v sobě dostatek vnitřní síly k tomu, aby snášel následky svých činů. A člověk přesně podle Božího předpokladu našel svou sílu, porušil zákaz a čelil následkům svých činů.

Následkem tohoto činu byla smrt. Člověk, který se z boží vůle stal aktivním prvkem světa duality, umírá, a tak se stává opět pasivní celistvostí. Smrt tedy není trest, ale jen fáze duálního života. Dualita ze své podstaty vytváří věci podvojně. Pro každou věc hledá její stín, pro každý rub vytváří jeho líc. Tak Adam nalezl svůj protějšek v Evě a oba svým životem vytvořili stín smrti. Adam i Eva však přesto, že tráví svůj život ve stínu smrti, mají ještě přísliben druhý život, celistvý život boží.

Dualita je neustálý konflikt. Již toto slovo konflikt před nás klade představu dvou znesvářených stran, jež se chtějí navzájem povraždit. Ve skutečnosti se ovšem tyto zdánlivé protiklady doplňují, dodávají si sílu a jejich společným úsilím je dopracovat se ruku v ruce k jedinému cíli – dokonalému míru, jednotě a celistvosti a rovnováze svatého pochopení. Naše představa o konfliktu již však zapustila kořeny v našich srdcích a přetrvává tak dlouho, dokud bude člověk závislý na svých smyslech.

Proto odpověděl Adam Bohu, když na něho zavolal, jakmile pochopil, co se stalo: „Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se,“ a také řekl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ Dříve Eva nebyla nic jiného než tělo Adamova těla, nově zrozený Adam však již začal vidět sám sebe jako něco odlišného od Evy i Boha a jeho stvoření.

Toto Já bylo iluze. Osobnost oddělená od Boha byla pouhým Adamovým snem. Ve skutečnosti nikdy neexistovala a pouze skrze smrt mohl člověk znovu nalézt jednotu se svým pravým Já a skrze ně i s Bohem. Tato falešná představa zmizí teprve ve chvíli, kdy vnější zrak pohasne a uvolní místo vnitřnímu zření. Dosud Adama ovládá a jeho vědomí a představivost mate předstíráním a úskoky. Mít vlastní Já, nezávislé a autonomní, taková představa je prostě příliš lákavá pro člověka, který pro své pravé Já jen stěží nachází opodstatnění.

Adamovi představa jeho iluzorního odděleného Já očiividně lichotila, a přestože byl zahanben tím, jak nepravdivá (nahá) byla, přesto se s ní nerozloučil. Namísto toho se na ni upnul celým svým srdcem a celým svým nově zrozeným géniem. Spojil dohromady fíkové listy, aby zakrývaly nepříjemnou nahotu jeho pravé osobnosti, kterou si mínil ponechat a skrýt ji před vševidoucím božím okem.

Eden, jenž byl dosud v rajském stavu záračné nevinnosti, při které si sám sebe neuvědomoval, se oddělil od člověka zahaleného fíkovými listy a prostor mezi člověkem a Stromem života hlídají od té doby plamenné meče.

Člověk vyšel z ráje dvojitou branou dobra a zla a zpět se vrátí jen celistvou branou pochopení. Z ráje odešel zády ke Stromu života, vrátí se však a bude k němu stát čelem. Na svou těžkou cestu se vydal zahanben svou nahotou,

kteřou se snažil skrývat. Vráti se však se znovuobnovenou čistotou a srdcem hrdým na svou nahotu.

K tomu však nedojde, dokud se člověk hříchem nezbaví hříchu. Hřích je totiž schopen sám sebe odstranit. A co je hříchem, ne-li fíková zástěra člověka?

Hřích je bariéra, již člověk vytvořil mezi sebou a Bohem, mezi svým vzpurným Já a mezi jeho poslušným vlastním Já.

Tato bariéra byla dříve jen hrstí fíkových listů, stala se z ní však mocná hradební zeď. Od té doby, co člověk setřásl nevinnost Edenu, trávil mnoho času shromažďováním fíkových listů a výrobou dalších zástěr.

Líní stále ještě stačí na to, aby díry ve svých sukních opravovali odštířky fíkových listů ze sukni svých šikovnějších sousedů. A každá záplata, jež má ukryt hřích, je hříchem. Každá taková záplata jen prohlubuje hanbu, kterou od svého prvotního oddělení od Boha člověk pociťuje.

Dělá člověk něco, aby svou hanbu překonal? Ano, veškerá činnost člověka je poznamenána jeho ukrýváním menší hanby pod větší a sešíváním větších a větších záplat.

Co jiného je vědění a umění člověka než fíkový list?

Jeho impéria, národy, oddělení ras a náboženství skrze válku, to jsou jen projevy kultu fíkových listů.

Jeho pojetí dobrého a špatného, cti a hanby, spravedlnosti a nespravedlnosti, jeho nespočetná sociální dogmata a konvence, to jsou jen fíkové listy v jeho zástěře.

To, že hodnotí neocenitelné, měří nezměřitelné a klasifikuje to, co nemá žádný standard, cožpak to není jen našívání fíkových listů na dřevou zástěru?

Jeho touha po rozkoši, která v zádech způsobuje bolest, jeho touha po bohatství, jež zotročuje, jeho touha

po velikosti, která ponižuje, což to všechno není jen snaha o vyspravení zástěry?

Ve svém politováníhodném úsilí se člověk snaží zakrýt nahotu. Nahromadil na sobě již mnoho zástěr, které mu během let pevně přirostly ke kůži, a on už není schopen rozlišit mezi kůží a zástěrou. Lapá po dechu. Touží po úlevě. Ve svém deliriu udělá cokoliv, aby se zbavil svého břemene, kromě jediné věci, jež by ho mohla od něho skutečně osvobodit. Tou věcí je prosté odhození břemene. Chce se zbavit svých zástěr tak, že na nich celým svým srdcem lpí a veškerou svou silou si je přidržuje. Chce být nahý a současně zůstat oblečený.

Přišel čas nahoty. Přišel jsem vám pomoci setřást všechny nadbytečné kůže, vaše zástěry z fíkových listů. Vy pak pomůžete ostatním v tomto světě, aby také setřásli své listy. Já vám pouze ukazuji cestu. Každý musí sám svléci svou fíkovou zástěru bez ohledu na to, jak bolestné to pro něho bude.

Nečekejte na zázrak, který vás zachrání před vámi samotnými. Nebojte se bolesti, neboť nahé pochopení změní vaši bolest v nekonečnou extázi radosti.

Až pohlédnete na svou nahotu pochopení, bůh na vás zavolá: „Kde jsi?“ Už se nebudete cítit zahanbeni, nebudete se bát ani skrývat před tváří Boha. Postavíte se před něho beze strachu, volní a s radostí mu odpovíte: „Podívej se na nás, bože. Hle, naše duše, naše bytosti, naše celistvá Já! Dlouho jsme šli příkrou a bolestnou cestou dobra a zla, kterou jsi nám ustanovil na počátku časů. Byli jsme plni strachu, studu a bolesti. Nyní nás však popohnala velká nostalgje, víra nám naplnila srdce, pochopení nás zbavilo břemen, vyléčilo naše rány a přivedlo nás zpět. Zbavili jsme se dobra i zla, života i smrti, všech představ duality.

Zbavili jsme se falešného preludu všech Já kromě tvého všeobjímajícího bytí. Žádné fíkové listy již neskrývají naši nahotu. Stojíme před tebou beze strachu a studu. Hleď, jak záříme. Jsme sjednoceni. Zvítězili jsme.“

A bůh vás zahrne nekonečnou láskou a přivede vás ke svému Stromu života.

Tak jsem učil Noema, tak učím i vás.

Naronda: Také toto bylo řečeno Mistrem onoho památného dne u koše dřevěného uhlí.

Kapitola třicet tři

O noci – jedinečné pěvkyni

Naronda: Tak jako vyhnanec touží po své rodné zemi, tak jsme i my toužili po Hnízdu, které nám ledový vítr a sněhové vánice znepřístupnily po celé zimní období.

Mistr nás jedné jarní noci, kdy vzduch byl jemný a čistý a jejíž dech byl vonný a hřejivý, zavedl všechny do Hnízda. Osm plochých kamenů, které nám sloužily jako sedadla, bylo dosud vyrovnaných do půlkruhu tak, jak jsme je zanechali, když byl Mistr odveden do Betharu. Bylo zřejmé, že od toho dne do Hnízda nikdo nevkročil.

Všichni jsme se usadili na svá místa a čekali, až Mistr promluví. Nic však neříkal. Dokonce i úplněk, který nad nám svítil, snad aby nás přivítal, netrpělivě čekal, jak se nám zdálo, na sebemenší pohyb Mistrových úst.

Horské vodopády plnily noc svou něžnou melodií. Čas od času zahoukala sova anebo k našim uším dorazila píseň cvrčků. Dlouho trvalo naprosté ticho, než Mistr zvedl hlavu, otevřel oči a započal svou řeč.

Mirdad: V tichu této noci chce Mirdad, abyste poslouchali píseň noci. Poslouchejte její sbor. Neboť noc je skutku jedinečná pěvkyně.

Od nejtemnějších skulin minulosti až k nejjasnějším hradům budoucnosti, od nebe až k zemi naplňuje píseň noci i ty nejdolejší kouty bytí. V mocných vlnách se valí a naráží do vašich uší. Nastražte uši, abyste ji dobře slyšeli.

To, co překryje rušný den, to klidná noc obnoví svou čarovnou nocí. Cožpak se Měsíc a hvězdy neukrývají před září dne? To, co den utopí ve svých představách, to noc přivede znovu k životu a k extázi. Dokonce i květiny vzdychají, když zpívá sbor noci.

Snaž se propůjčit své uši sférám,
jež zpívají si v oblacích,
naslouchej jejich ukolébavce,
uspávají obrovité dítě v kolébce tekutých písků,
krále v cárech žebráků, blesky bouřkových oblaků,
Boha v povijanu.

Naslouchej zemi, je ustavičně plná
saní i růstu, svatebních obřadů i pohřbů.
Lesem se plíží veliké šelmy, bručí a mručí, rvou a trhají,
hadi sledují svou stezku, cikády svou píseň zpívají
i ptáci cvičí ve svých snech,
příběhy mokřin, písňe v pramenech
strom a keře usychají s každým douškem.

Od vrcholku do údolí,
od moře až k solným polím,
ze vzduchu i pod oblohu
padá závoj z očí Bohu.

Slyš, jak matky na této zemi pláčou a kvílí.
Slyš, jak otcové vzdychají a šílí, když se jejich
synové a dcery uchýlí ke zbrani a se zbraní zacházejí.

Bůh se zlobí, proklíná nás osud.
Podvádí nás láska, jež vydechuje zášť.

Opilí vírou potíme se strachy,
sejeme úsměv a sklízíme slzy
na vlnách zločinecké krve
přichází potopa tak jako prve.

Slyš dunění motorů v ruchu pyšných měst,
mocné pevnosti a zvonění umíráčku,
všechny ty pomníky pýchy
pod nárazy vln při příchodu potopy.

V každém domě a paláci všech kmenů a rodů
devět polnic burácí věčný hymnus zániku a zrodu.

Noc však ta čarodějka ukolébá svět.
Vzdálené pouště a jejich pohyblivé písky,
ospalé hlubiny i žhnoucí hvězdy,
duchy opuštěných měst,
svatou trojicí k Prozřetelnosti chce tě nést.
Ohlašuje příchod vítězů a zpívá
těm, kteří pochopili, že noc je věčně živá.

Jak šťastní jsou ti, kdo ve společnosti noci
jsou klidní a znají hloubku její moci,
ty tváře nezastíní řádný temný hřích,
nečiní zlé skutky po nocích,
ruce je nesvědčí od komárů chtíče,
myšlenky je nechláholí bičem,
jejich srdce neskrývají žádný žal
a den je rád i noci odevzdal,
aby je noc zas navrátila dni,
ve dne i v noci jsou stejně pohlední,
takovým i noc ráda zazpívá,

neboť zvítězili ještě zaživa
a oni se přidají k jejímu zpěvu
a zazpívají píseň těch, již dosáhnou druhého břehu.

Chcete-li čelit pohrdání dne s hlavou vysoko zdviže-
nou a pohledem plným víry, snažte se získat noc na svou
stranu. Získejte si její přátelství. Důkladně si omyjte srdce
v krvi svého života a vložte je do jejího srdce. Svou touhu
položte na její ňadra, své ambice obětujte u jejích nohou.
Ponechte si jen jeden cíl a jednu touhu – svatě pochopení.
Žádná zbraň dne vás pak nezasáhne a noc bude svědčit
ve váš prospěch a dokáže lidem, že jste to vy, kdo dosáhl
vítězství.

I když vás bouřlivé dny rozesejí po světě.
A temné noci vám dají okusit svého smutku.
I když zabloudíte na mnohých prostranstvích.
Nebudete se bát člověka ani nepřejících okolností.
Budete věřit z hloubi srdce, že za vámi jednou přijdou.
Den i noc, lidé, a všechno to, co dosud stálo proti vám.
Skloní se před vámi a řeknou pokorně: „Veďte nás.“
Ten, kdo si získá náklonnost temné noci,
snadno bude vést i nadcházející den.
Popřejte sluchu srdci noci, bje v ní srdce Vítěze.

Kdybych měl slzy, nabídl bych je tohoto večera každé
hvězdě na obloze a každému zrníčku prachu na cestě. Dal
bych je zurčícímu potůčku i každé cikádě, která zpívá, jako
by to mělo být naposled. Nabídl bych je každé fialce, jejíž
vonná duše pluje vzduchem kolem nás, i divokému větru,
každé hoře i údolí, každému stromu i stéblu trávy, všemu
pomíjivému, co patří této noci. Zaléval bych to všechno

slzami, abych se omluvil za lidský nevděk a hloupost, s níž pomíjí veškeré stvoření kromě sebe.

Lidé, kteří znají jenom mrzký peníz a udělali si z něj pána, tráví dny i noci ve službě tomuto pánovi a nedopřejí sluchu ničemu kromě jeho hlasu a rozkazů.

Strašné je podnikání jejich pána. Je to obchod s krví, v němž jedni jsou řezníci a druzí porážená zvířata. A tak, opilí nenávisť, vraždí jeden druhého v mlhavé naději, že ten, kdo zabije větší množství než jiný, se stane dědicem pozemského bohatství svých obětí a získá si přízeň nebes.

Nešťastníci! Odkdy se lev stane beránkem, když rozsápá jiného beránka? Kdy se z hada, jenž vraždil a požíral ostatní hady, stala labuť? Jak by mohl člověk skrze vraždění druhých získat jejich poklady a nesklidit trpkost jejich smutku? Jak může něčí sluch nalézt harmonii tím, že svým bližním zacpává uši? Cožpak se může oko přiblížit prchavosti krásy tím, že způsobí ostatním slepotu?

Existuje člověk nebo shromáždění, které by dokázalo vyčerpát radost, ať už jde o radost chleba a vína anebo radost světla a míru? Země nedává více života, než kolik sama nakrmí. Obloha se nevnučuje ani nekrade podporu pro své potomky.

Lžou ti, již říkají člověku: „Chceš-li jíst, zabij a jez to, co patřilo tvé oběti.“

Jak můžeme žít a prospívat ze slz a krve méně úspěšných, těch, kteří neuspěli ve své lásce k zemi a nemají její mléko a med, a těch, již si nezískali náklonnost nebes?

Lžou také ti, kteří se snaží člověku namluvit: „Každý národ ať žije jen sám pro sebe.“

Kam by došla stonožka, kdyby každá její noha šla jiným směrem? Jedna by bránila v chůzi druhé, každá by nesla tělo jinam a nakonec by to způsobilo smrt stonožky.

Copak lidstvo není obrovskou stonožkou a každý národ jednou nohou na jejím těle?

Lžou ti, již tvrdí: „Vládnout je pro člověka čest, sloužit je potupa.“

Copak vozka jede až za oslem? Copak není dozorce připoután ke svému vězni?

Hle, osel vede kočího, vězeň uvěznil dozorce!

Lžou i ti, již pronášejí: „Běh je pro rychlé, právo pro mocné.“

Zmrzačení často dosáhnou svého cíle rychleji než atleti a komár někdy skolí gladiátora.

Lžou ti, již jsou přesvědčeni, že zlo musí být napraveno zlem. Žádným zlem se nedá dosáhnout spravedlnosti. Nechte zlo být a ono se odčiní samo.

Člověk s důvěrou přejímá filozofii svého pána. Laciný peníz a jeho vyznavači jsou plní své víry a dopřávají si naplnění svých nejdivočejších rozmarů. Zatímco noc zpívá a káže o porozumění a Bohu samotném, oni to neuznávají a neberou v potaz. Vás pak, společníci moji, označí za šílence nebo za podvodníky.

Nebud'te uraženi lidským nevděkem a posměchem. S láskou a trpělivostí pracujte na poli porozumění, ať už pro sebe nebo pro druhé. Pomozte jim, neboť se nad nimi již vznáší přízrak ohně a krve a brzy mezi nimi nastane válka.

Přišel čas, aby člověk přestal vraždit člověka.

Přišel čas naslouchat Měsíci i hvězdám, které zde odnepaměti čekají na chvíli, až budou moci promluvit. Je čas rozluštit a pochopit abecedu Země, rozjet se po nebeských drahách a rozplést klubko času. Vdechujte vůni vesmíru, zbořte sklepení bolesti, vypleňte hlubiny smrti, ochutnejte chléb pochopení a zbavte člověka v povijanu jeho plenek.

Přišel čas, aby se lidé sjednotili a přestali ničit jeden druhého. Všichni mají jediný úkol. Je to přetěžký úkol, sladká je však odměna pro vítěze. Vše ostatní je jen prelud a nicota, společníci moji.

Ano, ten čas nastal. Jen málokteří mi však budou naslouchat. Ostatní musejí očekávat jiného posla, jiný úsvit.

Kapitola třicet čtyři

O mateřském vejci časoprostoru

Mirdad: Přeji si, abyste v tichu této noci meditovali nad vejcem veškerého bytí.

Prostor a všechno v něm je vejce. Jeho skořápka je čas. To je vejce Všehomíra.

Vně tohoto vejce, podobně jako zemi obaluje vzduch, se nachází vnější bůh, makrobůh, netělesný, věčný a nevýslovný život.

Uvnitř tohoto vejce se nachází vnitřní bůh, mikrobůh, ztělesněný, věčný a nevýslovný život.

Přestože je člověk nedokáže změřit, má mateřské vejce časoprostoru své hranice. Samo není sice věčné, ale hraničí na každé straně s věčností.

Všechny věci a živé bytosti jsou také časoprostorovými vejci. Obklopují stejného vlastního mikroboha v různých stadiích probuzení. Mikrobůh v člověku je časoprostorově rozvinutější než mikrobůh ve zvířeti. Ten je zase rozvinutější než mikrobůh v nižších sférách stvoření.

Nespočetná vejce ve všech bytostech jsou natěsnaná jedno do druhého tak, že vejce s větší časoprostorovou rozvinutostí obsahuje vejce s bezprostředně menší časoprostorovou rozvinutostí. Hranice jednoho vejce jsou hranicemi hranic vejce dalšího. Jsou naskládána jedno na druhé až k nejmenšímu z vajec, což je středové vejce nekonečně uzavřené v čase i prostoru.

Vejde naráží do většího vejce a to zase do většího, jedno do druhého, druhé do třetího. Všechna jsou obalena Bohem, a to je vesmír, společníci moji.

Stále cítím, že má slova jsou pro vás příliš kluzká a že po nich sklouzáváte. Kdyby jen mohla pro vás být pevnými příčkami žebříku, po kterém vyšplháte až ke svatému pochopení. Budete se muset spolehnout na více než na tato slova a na více než na své vědomí, chcete-li dosáhnout hloubek a výšin, které má pro vás Mirdad přichystány.

Slova jsou přinejlepším jen prchavé blesky, jež na malou chvíli odhalují horizont. Nejsou tedy horizont sám, ba ani cesta k němu. Když vám vyprávím o vejci časoprostoru, o makrobohu a mikrobohu, nesmíte to brát doslova, jen se vydejte k obzoru, který vám mé věty osvětlí. Tak se pro vás má slova stanou spolehlivými křídly a donesou vás až na práh vašeho pochopení.

Vezměte si za příklad přírodu. Copak ona nestojí na vejci? Ve vejci můžete najít klíč k veškerému stvoření.

Vaše hlava, vaše srdce i vaše oko jsou vejce. Kapka vody i zárodečná buňka, nebeská tělesa, jež sledují své tajemné dráhy, to všechno jsou vejce obsahující kvintesenci života – mikroboha v různých stadiích vývoje. I lidský život vzešel z vajíčka a do vejce se zase vrátí.

Proces stvoření je zázračný. Tok života vychází z povrchu Matky až do jejího nitra a nerušeně se vrací zpět na její povrch. Mikrobůh se rozpíná v čase a prostoru ve vnitřním jádru a přechází z jednoho vejce ke druhému od nejnižších až k těm nejvyšším formám bytí. Nejnižší formy jsou nejméně rozprostřeny v čase a prostoru, nejvyšší nejvíce. Čas, který potřebuje mikrobůh na své cestě od jednoho vejce ke druhému, se liší. Může to být jen okamžik, ale také to může trvat celé věky. Tento proces pokračuje až

do chvíle, kdy je skořápka mateřského vejce proražena a z mikroboha se stane makrobůh.

Tak se život prohlubuje a vyvíjí, probíhá jeho růst a pokrok, nejedná se však o růst a pokrok v té podobě, jakou znají lidé. Pro ně je totiž růst zvyšováním množství a pokrok pro ně znamená cestu vpřed. Růst je přitom rozpínání se do všech stran času i prostoru a pokrok je pohybem do všech směrů, dopředu, dozadu, nahoru, dolů i do stran. Růst tedy představuje přerůstání prostoru, pokrok je pak vyvlékání se z času, splývání s makrobohem a dosahování jeho svobody zbavené pout času a prostoru. To je jediná svoboda hodná toho jména. To je osud, který čeká na člověka.

Dobře zvažte tato slova, společníci moji. Dokud je do sebe nepřijmete jako krev, jež vám koluje v žilách, vaše snaha o osvobození sebe i druhých spíše přidá k vašim poutům ještě navíc i ta jejich. Mirdad vás dovede k pochopení a vy pak budete moci pomáhat ostatním poutníkům na jejich cestě. Mirdad vás osvobodí, abyste mohli vést ke svobodě rasu těch, kteří touží po vítězství. A proto vám nyní ozřejmím ještě více podstatu principu vejce, alespoň do té míry, do jaké se týká lidského osudu.

Všechny bytosti na nižším stupni rozvoje, než je člověk, jsou uzavřeny ve vejcích. Proto je na Zemi tolik vajec, kolik je na ní druhů rostlin. Rozvinutější uzavírají méně rozvinuté. Stejně je tomu i s hmyzem, rybami a savci. Rozvinutější vždy uzavírá všechny druhy života pod sebou až k centrálnímu jádru.

Tak jako žloutek a bílek ve vejci slouží jako pokrm a životní prostředí kuřecímu zárodku, tak všechna uzavřená vejce slouží jako pokrm a prostředek vývoje mikroboha, jenž v nich sídlí.

V každém vejci postupně nachází mikrobůh časoprostorový pokrm, částečně odlišný od toho, který ho vyživoval v předcházejícím vejci. Z toho pochází i rozdíl v časoprostorovém rozvoji. Beztvarý a rozptýlený plyn se zahustí a přiblíží formě tekutiny. Následně mikrobůh projde fází minerálu, získá svůj trvalý tvar a formu, která zůstává neměnná, což je projev všech vyšších forem. V rostlině disponuje schopností růstu, rozmnožování a základní citlivostí. Jako zvíře je schopen cítit, pohybovat se, rozmnožovat a má k dispozici svou paměť a nejjednodušší formu myšlení. Jakmile dosáhne mikrobůh podoby člověka, získá navíc ještě osobnost, dokáže kontemplovat, vyjadřovat se a tvořit. Jistě, lidské výtvořiny jsou ve srovnání s těmi božskými jen jako domeček z karet postavený dítětem vedle nádherného chrámu postaveného zkušeným architektem. I k postavení domečku z karet je však zapotřebí tvůrčí vůle a schopnosti.

Každý člověk vytváří jednotlivé vejce. Rozvinutější skrývá ve svém nitru méně rozvinutá. V nitru lidského vejce se nacházejí vejce živočichů, dále pak rostlin a všech dalších forem života až k centrálnímu jádru. Vítěz bude ve svém vejci obsahovat všechna lidská vejce i vejce nižších forem.

Velikost vejce obklopujícího člověka se odvíjí od šíře jeho časoprostorových horizontů. Někteří lidé žijí v horizontech, které nesahají dále než od jejich narození do současné chvíle. Jejich horizonty zahrnují jen ty prostory, jež obsáhne jejich zrak. Zrak jiných lidí zase dosáhne i do událostí minulých a budoucích, do oblastí lidským okem dosud neviděných.

Pokrm, které jsou přichystány pro probouzející se lidi, jsou stejné pro všechny; liší se jen lidská schopnost tyto

pokrmu pozřít a strávit. Všichni se nevyklubali ze stejného vejce. Proto také existuje rozdíl v jejich časoprostorovém rozvoji a proto nejsou žádní dva lidé úplně stejní.

Někteří holdují čistotě a opěvují krásu zlata u bohatě prostřené tabule a jsou tím naplněni, jiní hodují na samotném zlatu a zůstávají hladoví. Když lovec zahlédne srnu, napne luk a chystá se ji skolit. Když však tutéž srnu zahlédne básník, nechá se na křídlech odnést do prostoru a času, o jakých se lovci ani nesnilo. Micayon i Šamadama žijí ve stejném čase a na tomtéž místě. Zatímco však Micayon sní o nekonečné svobodě a vysvobození z pout prostoru a času, Šamadama jen hledá silnější a silnější lana času i prostoru, aby svou Archu pevně ukotvil a spoutal její posádku. I když ti dva sedí u jednoho stolu vedle sebe tak, že se téměř dotýkají, ve skutečnosti jsou nekonečně vzdálení. Micayon obsahuje Šamadama, Šamadama však ve svém nitru Micayona nemá. Proto může Micayon Šamadama pochopit, ale Šamadama Micayona ne.

Život vítěze se dotýká všech stránek života ostatních lidí, protože v sobě nese životy všech ostatních. Žádný z lidí však svým životem nedokáže život vítěze uchopit. Prostěmu člověku se život vítěze jeví jako život prostého člověka. Před člověkem, který dosáhl rozvoje v prostoru a v čase, se život vítěze jeví jako rozvinutý v prostoru a v čase. V nitru vítěze se však nacházejí stránky, jež dokáže pochopit pouze ten, kdo sám dosáhl vítězství. Odtud pochází jeho samota i pocit, že sice žije na této Zemi, že však z ní nepochází.

Mikrobůh nechce být spoutaný. Stále bojuje o své uvolnění z pout času a prostoru a užívá v tomto boji inteligenci, která do značné míry přesahuje inteligenci člověka. Tyto schopnosti bývají u zvířat nazývány instinkty, u běžného člověka rozum a u těch, kteří na cestě k vlastnímu rozvoji

pokročili ještě dále, prorocké schopnosti. Nejen to, ale ještě mnohem více zahrnují schopnosti mikroboha. Ten má ještě onu bezejmennou sílu, již mnozí nazývají Duch svatý a kterou já nazývám Duch svatého pochopení. První Syn člověka, který pronikl skořápkou času a překročil hranice prostoru, je po právu nazýván také Syn Boží. Jeho pochopení božství je správně nazýváno Duch svatý. Buďte si však jistí, že také vy se můžete stát božími dětmi a že také ve vás si Svatý duch hledá svou cestu. Pracujte s ním, ale nikdy proti němu.

Dokud však neproniknete skořápkou času, dokud nepřekročíte hranice prostoru, a ať nikdo z vás neříká: „Já jsem Bůh.“ Raději proneste: „Bůh je já.“ Toto heslo vás spolehlivě povede a nebude vás pokoušet velikášskými a marnými představami, které by vás poštvaly proti Svatému duchu. Většina lidí se staví proti němu, a tak oddaluje jeho konečné osvobození.

Chcete-li porazit čas, musíte způsobit, aby bojoval se sebou samým. Chcete-li porazit prostor, musíte ho nechat, aby požíral sám sebe. Pokud budete sloužit jednomu či druhému, stanete se rukojmím obou, a tak budete uvěznění uprostřed věčného hašteření dobra a zla.

Ti, kteří našli svůj osud a chtějí se osvobodit, nesmějí ztrácet čas rozmazlováním času ani mrhat svými kroky při procházení prostoru. Do jednoho života musejí shrnout celé věky a odstranit obrovské množství překážek. Nečekejte, až vás smrt přenese do vejce nad vámi. Věřte životu, který vám pomůže proniknout tolika skořápkami, kolika bude možné.

Proto se musíte zbavit všeho, aby čas ani prostor neměly vládu nad vašim srdcem. Čím více toho vlastníte,

tím více jste sami majetkem jiných. Čím méně toho držíte ve svém vlastnictví, tím méně jste sami v držení jiných.

Zbavte se všeho kromě víry, své lásky a touhy po osvobození skrze Svaté pochopení.

Kapitola třicet pět

Jiskry na boží stezce

Mirdad: V tichu této noci shodí Mirdad několik jisker na vaši boží stezku:

Vyhýbejte se disputacím. Pravda je axiom a nepotřebuje důkaz. Když něco podepřete argumenty a důkazy, zanedlouho přijdou pádnější argumenty a důkazy a strhnou to znovu na zem.

Dokázat věc, znamená popřít její opak. Dokázat opak věci znamená popření věci. Bůh nezná protiklady. Jak ho chcete popřít, nebo dokázat?

Má-li jazyk přinášet pravdu, nemůže být používán jako zbraň se špičatým ostřím ani se nesmí potácet jako akrobat na laně.

Mluvte, abyste pomohli němým. Buďte němí, abyste pomohli sami sobě.

Slova jsou jako lodi, které brázdí moře prostoru a navštěvují mnohé přístavy. Dejte si dobrý pozor, co nakládáte do svých lodí, protože veškerý náklad skončí ve vašem přístavu.

Sebezpoznavání je jako koště. Zameťte dobře svá srdce.

Dobře uklizené srdce je jako nedobytná pevnost.

Tak jako přijímáte potravu a krmíte se věcmi i dušemi druhých, budou se i ony krmit vámi.

Buďte pro ně prospěšným a zdravým pokrmem, nechtete-li se jednoho dne sami otrávit.

Cítíte-li pochybnosti před novým krokem, jež máte učinit, zůstaňte na místě.

To, co nemáte rádi, nemá rádo ani vás. Když to budete mít rádi, na oplátku to sejde z vaší cesty a nechá vás to projít dál.

Největší nepříjemností je považovat něco za nepříjemnost.

Vyberte si: buď nebudete mít nic, anebo budete vlastnit vše. Třetí možnost není.

Každá překážka, o kterou zakopnete na své cestě, je varování. Vezměte si je k srdci a překážka se stane strážným světlem.

Pokřivený je bratr vzpřímeného. Druhý je jako zkratka, první cesta plná zatáček. Vyzbrojte se na křivolakých cestách trpělivostí.

Trpělivost je zdravá, pokud se opírá o víru. Není-li víra její společníci, stane se z ní ochrnutí.

Být, cítit, myslet, představit si a znát. Takové je pořadí fází v cyklu lidského bytí.

Vyvarujte se odměňování a přijímání odměn, i když jsou od srdce a zasloužené. Buďte hluší, když vám někdo lichotí, a němí, pokud máte lichotit vy.

Pokud si pamatujete, že jste někomu něco dali, není to dar, ale zapůjčená věc.

Ve skutečnosti nedáváte to, co je vaše, ale pouze to, co vám bylo svěřeno, abyste to opatrovali pro někoho jiného. Toho, co je skutečně vaše, se nemůžete zbavit ani to nelze darovat, i kdybyste sebevíc chtěli.

Buďte vyrovnaní a stanete se mírou a váhami pro ty, již chtějí zvážít sebe sama.

Neexistuje ani chudoba, ani bohatství. Existuje jen zručnost ve využívání věcí.

Skutečně chudý je ten, kdo neumí užívat svého majetku. Bohatý je ten, kdo dobře užívá to, co má.

I plesnivá kůrka může být největším bohatstvím.

I sklepy plné zlata mohou být nejhorší chudobou.

Tam, kde se rozbíhá mnoho cest, nikdy neváhejte. Pro srdce, které skutečně hledá Boha, vedou všechny cesty k Bohu.

Přístupujte s úctou ke všem formám života. I ta nejméně důležitá ukrývá klíč k té nejdůležitější.

Všechny cesty života jsou důležité, zázračné, pomíjivé a jedinečné. Život neztrácí čas s bezcenným smetím.

K tomu, aby v srdci přírody vznikl živý tvor, musí být nejprve hoden její láskyplné péče. Alespoň té byste si měli umět vážít.

A jestliže i komár nebo moucha jsou hodni vaší úcty, o kolik více byste jí měli prokazovat bližnímu?

Nikým neopovrhujte. Pohrdat jediným člověkem je horší, než když vámi opovrhují celé lidstvo.

Pohrdat člověkem znamená pohrdat mikrobohem, který se v něm nachází. Pohrdat mikrobohem znamená pohrdat jím i ve vás. Jak chcete doplout do přístavu, když pohrdnete jedinou lodí, jež by vás tam mohla zavézt?

Vzhlédněte vzhůru a uvidíte, co se děje dole. Pohlédněte dolů a spatříte skutky nebes.

Sestupte vždy o tolik, o kolik jste vystoupali. Jinak ztratíte rovnováhu.

Dnes jste ještě učedníky, zítra však již budete mistry. Chcete-li být dobrými mistry, musíte napřed být dobrými učedníky.

Nehledejte způsoby, jak vykořenit z tohoto světa zlo. I z plevelu může být dobré hnojivo.

Špatně užitá horlivost zabije často samotného horlivce.

Nejen z vysokých stromů skládá se les. Je zapotřebí také nízkých keřů a popínavých rostlin.

Pokrytectví se umí skrývat, ale vždy jen na chvíli. Nemůže navždy zůstat ve skrytu, ale nedá se ani nadobro vykouřit, ani zničit.

Temným vášním se daří v temnotách. Pusťte je na denní světlo, a tím snížíte jejich škodlivost.

Velkým úspěchem je, když jeden z tisíce pokrytců přijme upřímnost za svou.

Zvedněte pochodeň nad hlavu, ale nesvolávejte lidi, aby se přišli podívat. Ti, kteří potřebují vaše světlo, přijdou sami.

Moudrost je pro nedouka břemenem a pro blázny bláznovstvím. Pomozte nedoukům s jejich břemeny, ale blázny nechte být. Těm ať pomohou ti, již ještě nedosáhli plné moudrosti.

Vaše cesta vám bude často připadat neschůdná, smutná a bez společníků. Mějte pevnou vůli a v každé zatáčce naleznete nového přítele.

Na celém širém světě není cesta, po které by dosud nikdo nekrácel. Je-li na ní jen málo stop a jsou-li daleko od sebe, znamená to, že je to cesta bezpečná a přímá, i když je kamenitá a nikdo vás na ní nedoprovází.

Průvodce může ukázat cestu těm, kteří po ní chtějí kráčet. Nikoho však nemůže nutit, aby po ní šel. Pamatujte si, že jste průvodci.

Chcete-li vést, musíte být sami dobře vedeni. Věřte tedy i vy svým radám.

Mnozí přijdou a rozkážou: „Ukaž nám cestu.“ Jen málo bude však těch, kteří poprosí: „Ved' nás, snažně tě prosí-

me, správnou cestou.“ Na cestě k vítězství má ale ta hrstka větší cenu než zástupy kolemjdoucích.

Tam, kde nebudete moci jít, se plazte. Když nebudete moci utíkat, jděte krokem. Utíkejte, když nebudete moci letět. Leťte, když si nebudete moci položit celý vesmír k nohám.

Ne jednou, ani dvakrát, ale stokrát budete muset podepřít klopýtajícího člověka, chcete-li, aby se naučil chodit sám a následoval vás. Zvedejte ho stále znovu, dokud se nenaučí chodit sám, a pamatujte: i vy jste byli kdysi malými dětmi.

Posvěťte svá srdce odpuštěním, abyste mohli v noci snít posvátné sny.

Život je horečka různého druhu a různé síly. Záleží sice na konkrétní nemoci, ale všichni lidé jsou v transu. Požehnaní jsou ti, které posedl duch svobody a již jsou plodem svatého pochopení.

Lidské horečky přecházejí jedna ve druhou. Horečka války může být přeměněna na horečku míru. Horečka z hromadění majetku může být změněna na horečku hromadění lásky. Taková je alchymie ducha, k níž jste byli povoláni, abyste ji praktikovali a šířili dál.

Kažte život umírajícím a smrt živým. Těm, kteří touží po vítězství, však kažte osvobození od obou.

Jak obrovský rozdíl je mezi „držet“ a „být držen“. Držíte jen to, co milujete. To, co nenávidíte, drží vás. Nechte se vlastnit.

Více zemí než jen tato jedna prochází na své cestě časem a prostorem. Vaše je nejmladší v jejich rodině a velice rozmazlená.

Pohyb v klidu, jaký je to paradox! Ale přesně tak se pohybují světy v Bohu.

Podívejte se na prsty na své ruce, chcete-li pochopit, jak může různé mít stejnou cenu.

Moudrý si pohrává s náhodou, s hlupáky si hraje ona.

Nikdy si na nic nestěžujte. Když si na něco stěžujete, měníte to na trest, na metlu, která vás zasahuje. Pokud pohromu přetrpíte, potrestáte vy ji. Pokud ji však pochopíte, stane se stejná metla vaší pomůckou při úklidu.

Často se stává, že lovec, jenž vystřelí na srnu, zasáhne jelena, který stojí vedle ní. Moudrý lovec potom řekne: „Mířil jsem ve skutečnosti na jelena a zasáhl jsem svůj úlovek.“

Mířte dobře a jakýkoli zásah bude dobrý zásah.

To, co k vám přijde, je vaše. To, co oddaluje příchod, nestojí za čekání. Ono ať čeká, ne vy.

Nikdy neminete, pokud budete mířit na váš cíl.

Minete-li cíl, znamená to, že jste zasáhli něco jiného. Ať vaše srdce nepodléhá zklamání.

Zklamání je plod ochabnutí srdce, které leží na hoře zmarněných nadějí.

Naplňená naděje je matka mnoha falešných představ. Nespojíte své srdce s nadějemi, pokud z něj nechcete mít jejich hřbitov.

Ze sta vajec nakladených rybou se život zrodí jenom z jediného. Ani těch devadesát devět však nebylo zmarněno. Tak marnotratná, a přesto velkorysá je příroda. Buďte i vy stejně marnotratí a velkorysí při rozsévání svých srdcí do srdcí a myslí druhých.

Nečekejte za odvedenou práci odměnu. Pro toho, kdo miluje svou práci, je práce sama dostatečnou odměnou.

Pamatujte na tvůrčí slovo a dokonalou rovnováhu. Dosáhnete-li rovnováhy skrze svaté pochopení, pak dosáhnete vítězství a vaše pravice bude pomáhat Boží pravici.

Ať vás naplní klid a mír této noci, dokud je neobsáhnete skrze klid a mír svatého pochopení.
Tak jsem učil Noema. Tak učím i vás.

Kapitola třicet šest

Den Archy a jeho rituály. Zpráva od prince z Betharu o živoucí lampě

Naronda: Od té doby, co se mistr vrátil z Betharu, byl Šamadam rozmrzelý a samotářský. Jak se však blížil Den archy, zase ožil, nálada se mu trochu zlepšila a on se zabýval přípravami oné slavnosti až do nejmenšího detailu.

Podobně jako ze Dne vinobraní se i z jednodenního svátku Archy postupně stala týdenní slavnost plná radostí a obchodu se všemi druhy plodin a zboží.

Z množství rituálů vážících se k onomu svátku byly nejvýznamnější následující: obětování býčka, zažehnutí posvátného ohně a zapálení ohně nové lampy na starém oltáři. Obojí měl na starosti opat a dělo se tak před shromážděním věřících. Zapalování lampy bylo pak završeno rituálem předávání ohně, kdy se od nově žhnoucí lampy zapalovaly svíčky. Jejich vlastníci je později zpravidla uhasili a žárlivě si je střezili jako talismany po celý následující rok. Na konci ceremonií bývalo zvykem, že opat kláštera pronesl slavnostní proslov.

Poutníci se podobně jako účastníci svátků vína dostavovali v hojném množství a zřídkakdy přišli s prázdnou. Většinou přinášeli dárky a příspěvky různého druhu i hodnoty. Většina s sebou přiváděla býčka. Mělo jít sice o oběť, ale valná většina jich pak zpravidla končila ve chlévech kláštera a nebyla porážena.

Novou lampu zpravidla klášteru věnoval některý z mocných pánů a magnátů z Mléčných hor. Bývalo to považováno za velkou poctu, a protože možných dárců bylo mnoho a lampa mohla být jen jedna, stalo se zvykem, že dárcé byl určován losem. Každý chtěl zastínit svého předchůdce a vylosování mocnáři nelitovali peněz, aby zdobením, krásou i drahocenností svého daru předčili toho, kdo daroval lampu před nimi.

Los pro tento rok určil jako dárcé prince z Betharu. Všichni očekávali, jaký klenot přinese, neboť byl znám svou štedrostí, alespoň pokud šlo o podporu kláštera. Toho večera nás i našeho mistra povolal Šamadam a pronesl následující řeč, přičemž se po většinu času obracel na Mistra více než na nás ostatní:

Šamadam: Zítřka nás čeká svatý den a je na nás, aby svatým i zůstal. Ať už byly v minulosti naše spory jakékoliv, zanechme je za sebou, a to teď hned. Chod Archy se nesmí zastavit a my nesmíme polevit ve své horlivosti. Bůh odpusť tomu, kdo by se její chod pokoušel narušit.

Jakožto staršímu řádu a opatovi našeho kláštera mi přináležejí povinnost a právo vše zorganizovat a vést. To, kterým směrem se Archa vydá, je také plně v mé pravomoci. Svě postavení jsem zdědil po svém předchůdci a jednoho dne připadne někomu z vás. Ta chvíle nadejde, až zemřu a opustím tento svět. Tak jako já jsem pokorně čekal na chvíli, kdy budu poctěn mocí svého úřadu, tak i vy počkejte, až nadejde váš čas.

Ublížil jsem Mirdadovi a prosím ho o odpuštění za všechna příkoří, jichž jsem se vůči němu dopustil.

Mirdad: Neublížil jsi Mirdadovi, ale hrozivě jsi ublížil Šamadamovi.

Šamadam: Není snad Šamadamovým právem ublížit Šamadamovi?

Mirdad: Právem ublížit? Vždyť ta slova nedávají smysl! I když učiníš něco zlého jen sobě samotnému, staneš se zajatcem svého špatného počínání. Budeš-li činit špatně druhým, budeš zajatcem zajatců. Tak těžké břemeno leží ve špatném počínání.

Šamadam: I kdybych se rozhodl spáchat na sobě něco špatného, co je tobě do toho?

Mirdad: Copak může zanícený zub říci ústům: „Co je ti do mé bolesti, když já sám jsem se rozhodl, že ji vydržím?“

Šamadam: Nech mě už být, prostě mě jenom nech na pokoji! Sundej svou těžkou paži z mých ramen a přestaň mě balamutit svým chytrým jazykem. Nech mě v klidné rovnováze trávit mé dny, tak jako jsem je trávil do této chvíle. Jdi a postav si jinde svou archu, tuto však nech na pokoji. Svět je dost široký pro tvoji archu stejně jako pro tu moji. Zítřek je můj den. Ustup stranou a nech mě dělat mou práci. Nenechám nikoho, ani tebe, ani tvé společníky, aby narušili průběh slavnosti, to nestřím!

Dej si pozor. Šamadamova pomsta je strašlivá jako pomsta Pána. Dej si pozor! Dej si pozor!

Naronda: Když jsme vyšli z opatovy cely, mistr potřásl hlavou a řekl:

„Šamadamovo srdce zůstalo zkrátka Šamadamovo.“

Naronda: Následujícího dne probíhaly všechny obřady přesně tak, jak bylo stanoveny. K nemalé Šamadamově radosti nedošlo k žádnému nečekanému incidentu. Až do chvíle, kdy měla být předvedena a zapálena nová lampa.

V té chvíli jsme zahlédli velkého muže, oblečeného celého v bílém, jak si lokty razí cestu shromážděnými davy a míří ke starobylému oltáři. Nastal všeobecný šum a šepotání, neboť ten muž byl osobním vyslancem prince z Betharu. Posel měl přinést novou lampu a všichni zvědavě natahovali krk, aby si prohlédli ten zázračný klenot.

Šamadam se před poslem hluboce uklonil, neboť stejně jako ostatní očekával, že nese klášteru dar nevýslovné ceny. Posel mu však jen něco polohlasem řekl, vytáhl z kapsy pergamen a poté, co vysvětlil shromáždění, že se jedná o vzkaz prince z Betharu, který měl tomuto shromáždění osobně doručit, začal číst:

„Od bývalého prince z Betharu všem jeho přátelům z Mléčných hor, kteří se tohoto dne shromáždili v Arše, mír s vámi.

Všichni jste byli svědky mé vroucí oddanosti klášteru. Vzhledem k tomu, že na mě připadl los uctít svátek Archy, nelitoval jsem zlata ani umění svých zlatníků, abych poskytl klášteru dar hodný jeho posvátnosti. Má snaha byla odměněna, neboť lampa, již mí řemeslníci vytvořili, byla zázrak nad zázraky, nádherný div lidského umu.

Bůh byl však milostiv a nedovolil mi předložit vám důkaz mé žalostné chudoby. Ukázal mi lampu, jejíž světlo je mnohem nádhernější a neuhasitelné, jejíž krása nikdy nepomine. Když jsem obdržel jeho lampu, zastyděl jsem se. Jak bych mohl být schopen vytvořit zázrak dokonalejší, než byl ten jeho? A tak jsem nechal svou lampu vynést na skládku za městem.

Je to živoucí lampa, nestvořená rukama člověka, za kterou vás nyní všechny pokorně posílám. Její světlo ať naplní vám oči, od ní zapalujte své svíce. Hled'te, máte ji již na dosah. Její jméno je Mirdad.

Kéž jste hodni jeho záře.“

Posel ještě ani nestačil dokončit svou řeč, když se Šamadam, který stál dosud po jeho boku, vytratil jako pára nad hrncem. Mistrovo jméno šlo od úst k ústům jako šumění lesa prochvívaného čerstvým větrem. Všichni chtěli vidět tu živoucí lampu, o které betharský princ ve svém dopise hovořil s takovou úctou.

V té chvíli se objevil Mistr, který pevným krokem vystoupal až k oltáři a obrátil se k davu. Lidské shromáždění zvedlo hlavu a jako jeden muž zvědavě očekávalo, co řekne. A Mistr promluvil takto:

Kapitola třicet sedm

Mistr varuje davy před přicházející potopou ohně a krve, ukazuje únikovou cestu a Archa vyplouvá

Mirdad: Čeho si žádáte od Mirdada? Vzácnou zlatou lampu, která by ozdobila oltář? Mirdad však není ani zlatník, ani klenotník, je jen maják a přístav.

Anebo hledáte talisman, jenž by odehnal zlé sousedy? Talismanů má Mirdad mnoho, ale jiného druhu.

Nebo potřebujete světlo, abyste mohli bezpečně kráčet po cestě, kterou vám ukáže? To je velice zvláštní. Máte Slunce, Měsíc, hvězdy, a přesto se bojíte pádu? Pak jsou vaše oči nespolehlivými průvodci. Jinak by to znamenalo, že máte jen málo světla. Kdo se však odváží říci, že Slunce svítí příliš málo? Kdo ho obviní z lenosti?

Jakou cenu má oko, jež chrání nohu před klopýtnutím, srdce však nechá dál klopýtat a krvácet při svém marném hledání cesty?

Jakou cenu má světlo, které naplní oko, nenaplní však ducha a zanechá ho ve stínu?

Čeho si žádáte od Mirdada? Je-li to prozření srdce a očistění ducha v lázni světla, pak jste nepřišli nadarmo. Starám se totiž o srdce a ducha člověka.

Jaké dary a oběti jste přinesli k uctění tohoto památného dne, který je dnem, kdy přijde vítězství? Přivedli jste kozly, berany a býčky? Jak levně si chcete koupit vysvo-

bození! Anebo lépe, jaké vysvobození si chcete koupit za takovou cenu?

Nebylo vítězstvím pro člověka, když překonal kozla. A popravdě je to i veliká hanba, když nabízí za svůj život tak hubené výkupné, jakým je život toho ubohého tvora.

Co jste vy sami učinili pro to, abyste byli hodni se podílet na duchu tohoto posvátného dne, jenž je svátkem obnovení víry a oslavou nejvyšší lásky?

Ano, jistě, vykonali jste celou řadu rituálů a oddrmolili mnoho modliteb. Na každém kroku vás však provázela pochybnost a amen za modlitbou za vás pronesla vaše nenávisť.

Cožpak jste se zde neshromáždili proto, abyste oslavili Noemovu plavbu? Proč oslavujete vítězství v bitvě, kterou jste vy sami prohráli? Když Noe pokořil své hlubiny, nepřekonal tak i ty vaše, ale jen vám ukazuje cestu. Vaše hlubiny jsou však plné zloby a hrozí, že v nich utonete. Dokud nepokoříte své hlubiny, nebudete hodni oslavovat tento den.

Každý z vás je potopa, archa i její kapitán. Dokud se nevylodíte a vaše noha poprvé vstoupí na panenskou, omytou a čistou zem, nespěchejte s oslavami.

Víte asi, jak to bylo, když na sebe lidé přivolali potopu.

Svatá prozřetelnost umožnila Adamovi, aby se z něj stali dva, aby si mohl uvědomit sám sebe a realizoval svou jednotu s Jednotou. Stal se mužem a ženou, Adamem a Evou. Byl však naplněn takovou žádostivostí, tolika přáními, která pocházejí z duality, že se na jejich vlnách zmítá člověk doposud. Ty vlny mají různou výšku a moře lidských potřeb zná tisíc odstínů. Jako trosečník na voru tráví člověk svůj čas zmítán na těch vlnách. Zvedají ho do výše a hned zase smetají do hlubin.

I tyto zkažené touhy jsou totiž v páru a jedna doplňuje druhou, jako i člověk sám je podvojnou bytostí. Moudrý člověk rozpozná jejich pravou podstatu, hlupák se však jimi nechává strhnout nahoru a dolů a stává se jejich hříčkou.

To je potopa, již člověk na sebe přivolal a které musí čelit hodinu za hodinou, den za dnem po celý čas svého dlouhého a rozpolceného života.

Takové jsou vody potopy, jejichž mocné nárazy dopadají na vaše srdce, až je docela spláchnou do svých hlubin.

Taková je to potopa, že nepozná zázrak duhy alespoň do doby, dokud bude váš svět rozdělen na nebe a zemi a vy nepoznáte jeho jednotu.

Od té doby, co se Adam rozdělil a vznikla Eva, sejí lidé vítr a sklízí je bouři. Když převládnu vášně jednoho druhu, vyvede to lidský život z rovnováhy a on klesne do hlubin těchto vášní až do doby, dokud se ve snaze znovu získat ztracenou rovnováhu nezačne topit v hlubinách vášní opačných. Dokud se však lidé nenaučí ovládat své vášně, nemůže být tato rovnováha nikdy nastolena. Musíte je hníst jako těsto. Dokud ho řádně nepromísíte s láskou, nebudete z nich moci napéct chléb svatého pochopení.

Potopa, která tak překvapila Zemi v časech Noemových, není první ani poslední, již lidstvo poznalo. Byl to pouze jeden z článků řetězu gigantických pohrom a zničujících záplav, z nichž většina na lidstvo ještě čeká. Potopa plamenů a krve, která již brzy ovládne Zemi, bude jistě ještě strašnější. Jste na ni připraveni, anebo skončíte na jejím dně?

Vy zatím trávíte čas hromaděním věcí, trávíte si krev potěšením a sklízíte bolest, putujete po cestách, jež nikam nevedou, sbíráte semínka na dvorcích sýpek svých životů

a místo toho, abyste žili, sledujete život klíčovou dírkou. Jak byste pak nemusely zajít při první potopě, vy moje nešťastné děti?

Byli jste zrozeni, abyste létali ve výškách a zaplnili nekonečný prostor, abyste na svých křídlech pronikli až k hranicím vesmíru. A vy trávíte svůj čas v kurníku s omezeným výběhem, hovíte si ve svých zvyklostech, které spoutaly vaše křídla a zatemnily vám zrak, až vám ztvrdly svaly. Jak chcete uniknout potopě, vy moje nešťastné děti?

Jste obrazem Božím a málem jste již odstranili poslední stopy té podobnosti s Nejvyšším bytím. Božskou velikost jste zmenšili, až ji téměř nerozeznáte od zrnka prachu na cestě. Svůj božský vzhled jste pohřbili pod nánosy bahna a skryly pod klaunskými maskami. Jak budete čelit potopě krve, kterou jste na sebe přivolali? Vy moje nešťastné děti...

Dokud nevyslyšíte Mirdada, bude Země jenom hrob a obloha jenom rubáš. První vám měla sloužit jako kolébka a druhá měla být váš trůn.

Znovu vám říkám, vy jste potopa, archa i její kapitán. Vaše vášně jsou potopa. Vaše tělo je archa. Vaše víra je kapitán. Vše je však podřízeno vůli. Vůle vším proniká. Nade vším se pak vznáší pochopení.

Ujistěte se, že je vaše archa pevná a schopná plavby. Nemrhejte však svým životem jen na ni, jinak vám nezбудe čas na plavbu a vy i vaše archa se utopíte a shnijete ještě v přístavu. Ujistěte se, že váš kapitán zná cestu a nepropadá hněvu. Ze všeho nejvíce však hledejte zdroje potopy a trénujte svou vůli, aby je jeden po druhém vysušila. Tak bude potopa zažehnána a její poryvy ustanou navždy.

Spalte své vášně, jinak ony spálí vás.

Nenahližejte však jen do jejich úst, které oplývají nektarem a medem. I včela má svou zásobu nektaru, ve skrytu však hromadí i jed.

Nezkoumejte tvář vášně, je-li pohledná, či odporná. Eva dala přednost hadí tváři před tváří svého Boha.

Nepokládejte vašeň na miský vah, abyste poznali její tíhu. Kdo může srovnávat váhu diadému s hmotností hory. A přesto má diadém větší hodnotu než horský štít.

Některé vášně ve dne zpívají nebesky nádherné písně a pod pláštíkem noci syčí a koušou. Tlusté vášně překypují radostí, jako by to byl jejich tuk, a rychle se změní na vyžblé kostlivce smutku. Vásně příjemné pro oko s mírným vystupováním se mění, až jsou divočejší než vlci a proradnější než hyeny. Jsou i vášně, jež voní sladčeji než růže, když je necháte růst, a sotva je vytrhnete z jejich záhonu, páchnou hůř než tchoři.

Nedělte své vášně na dobré a špatné, je to zbytečná práce. Dobré se neobejdou bez špatných a špatné by nezapustily kořeny bez příspěvku těch dobrých.

Strom dobrého a zlého je jen jeden. Roste na něm jen jeden druh plodů. Nemůžete ochutnat jen plod dobra, aniž byste zároveň neokusili chut' zla.

Prs, který oplývá mlékem života, je tentýž prs, z něž sajete mléko smrti. Ruka, která vás houpá v kolébce, vám zároveň kope hrob.

Taková je, děti moje, podstata duality. Nebuďte tak pyšní a svěhlaví, abyste se ji pokoušeli změnit. Nepokoušejte se ji rozpůlit, vzít si jen tu část, po níž toužíte, a tu druhou zapudit. Chce se stát pány duality? Nepřistupujte k ní jako k něčemu, co je buď dobré, nebo špatné.

Nezkyslo vám mléko života a smrti v ústech? Nenašel čas, abyste si je vypláchli něčím, co není ani dobré,

ani špatné, neboť překonává obojí? Nepřišla chvíle, abyste zatoužili ochutnat plod, který není ani dobrý, ani špatný, protože nepochází ze stromu dobra a zla?

Chcete se vymanit ze spárů duality? Vykoreňte tedy její strom, strom dobra a zla, ze svých srdcí. Vyrvěte ho i s kořeny, aby ve vás mohlo vzklíčit semínko svatého pochopení a božského života.

Možná si řeknete, že vám Mirdad přináší špatné zprávy a okrádají vás o radost z očekávání zítřka. Dělá z nás hlupáky, nezúčastněné svědky svých životů, ale my chceme být jejich zanícenými vyznavači. Chceme být atlety vlastního bytí. Chceme zvítězit v soutěži života, ať už bude cena pro vítěze jakákoliv. Je sladké vést odvážné podniky a štvát kořist, i kdyby naší odměnou měl být jen spor.

To si v duchu říkáte a zapomínáte přitom, že váš duch vám nepatří, dokud ho necháte, aby se zmítal v moci dobrých a zlých vášní, které ho zbavily vlády.

Chcete-li se stát pány svých duší, smíchejte je do těsta a s pomocí lásky je pečte v peci svatého pochopení, až dokud se dualita nesjednotí v Bohu.

Přestaňte trápit svět, jenž už tak dost trpí.

Jak si můžete nabrat ze studny čistou vodu, když do ní vyhazujete všechny druhy odpadků a bláto? Jak má být hladina jezera klidná, když neustále rušíte její klid a čeříte v ní vodu?

Nepřipravujte si plány, jak uklidníte ztrápený svět. Tím mu jen přiděláte další potíže.

Nechystejte plány, že zaplníte nenávidný svět láskou, pokud ho nechcete naplnit nenávisť.

Neplánujte, že přinese život mrtvému světu, nechcete-li ho rozmnožit o další smrt. Svět vám bude platit svou vlastní měnou a každá jeho mince bude mít dvě strany.

Připravte si však plány svého božského Já, které oplývá svatým pochopením.

Nepožadujte po světě nic, co nepožadujete sami od sebe. Nepožadujte po člověku nic, co on nesmí požadovat od vás.

Toto všechno, pokud to budete dodržovat, vám umožní překonat potopu a vylodit se v novém světě bez smrti a bolesti. Pak se v nebi připojíte k věčné lásce a míru pochopení.

Pochopení není ani majetek, ani moc, ani sláva. Není to pravomoc, prestiž ani úcta. Pochopení není naplněná naděje ani touha. Všechny ty věci jsou totiž jen fontány, které živí vody potopy. Pryč s nimi, mé děti, pryč, pryč.

Buďte klidní, abyste byli průzrační.

Buďte průzrační, abyste viděli svět jasně.

Až prohlédnete, poznáte, že vám svět nedokáže dát svobodu, mír ani život, které hledáte.

To jediné, co vám dokáže dát, je tělo. Tělo je vaše archa, na níž proplouváte mořem duality. Za ně nevděčíte žádnému člověku z vezdejšího světa. Vesmír byl povinen opatřit vám tělo, připravit je pro vás a nakrmit je. Udržet je v pořádku, aby mohlo čelit potopě tak jako Noemova archa a aby poskytlo bezpečné útočiště zvířatům, to je váš úkol. Vy musíte vyspravit trhliny, uvázat zvířata a ovládat svou archu. Je to vaše povinnost a nikdo ji nemůže vykonat za vás.

Věřte při plném vědomí a s otevřenými očima v moc Prozřetelnosti. S důvěrou se chopte kormidla, neboť prozřetelnost vás zavede až k zázračné bráně Edenu. To je váš úkol, jen váš.

Člověku je předurčeno božství. Žádný jiný cíl není hoden jeho bolesti. A když bude cesta dlouhá, budou vás stí-

hat bouře a vichřice? Cožpak pravá víra nepřekoná bouři a neutíší vichřici?

Spěchejte. Čas otálení je čas zasvěcený bolesti. Dokonce i ti z vás, kteří budou spěchat, seč jim síly stačí, jsou ještě v božích očích váhavci.

Vy jste stavitelé lodí. Vy jste námořníci. Takový je úkol, jenž vám byl svěřen věčností. Poplujete po nekonečném moři, kterým jste vy sami a v němž naleznete bezhlasou harmonii svého božského poslání.

Všechny věci potřebují střed, ze kterého vyzařují, a kruh, po němž budou obíhat.

Je-li život člověka ten kruh a nalezení Boha střed toho kruhu, pak veškeré vaše úsilí musí směřovat k tomu středu. Všechno ostatní, i kdyby to byla nečinnost, je marná a nucená práce odsouzencova.

Je Mirdadovým úmyslem a cílem, aby člověk našel svůj osud. Hleďte, Mirdad pro vás postavil Archu zázraků. Není postavená z goferového dřeva ani není určena havranům, ještěrkám nebo hyenám. Je ze svatého pochopení a slouží jako maják těm, kteří touží po vítězství. Nebude plná nádob s vínem, ale srdcí přetékaných láskou pro všechny a všechno. Nepoveze majetek a na palubě nebude žádné zlato, stříbro ani klenoty, jen duše zbavené jejich stínů a oděné do světla a svobody pochopení.

Kež se nalodí ti, již se chtějí zbavit okovů, dojít konečně ke sjednocení a dosáhnout vítězství.

Archa je připravena k vyplutí.

Vane příznivý vítr.

Moře je klidné.

Tak jsem učil Noema. Tak učím i vás.

Naronda: Když se mistr odmlčel, nastalo všeobecné pozdvižení a povyk. Jako by na celou dobu, kdy mistr hovořil, celé shromáždění zadržovalo dech.

Dříve než sešel od oltáře, svolal Mistr sedm svých věrných společníků a za doprovodu harfy začali zpívat Hymnus nové Archy. Dav rychle pochytil melodii a refrén, jenž do okolí zazněl jako mohutná vlna: „Bůh je váš kapitán, pluj, má Archo!“

**Zde končí ta část Knihy, kterou mi bylo dovoleno
zjevit světu. Pokud jde o zbytek vypravování,
hodina jeho zveřejnění ještě nenastala.**

Mikhail Naimy